הלכות שבת פרק כ"ג - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור — הלכות שבת פרק כ"ג (רמב"ם)

כללי מבוא

פרק כ"ג איז דער סוף פון די איסורי דרבנן וואָס זענען צוגעלייגט צו ספעציפישע מלאכות. נאָך דעם הייבט דער רמב"ם אָן מיט כלליות'דיגע איסורי דרבנן וואָס זענען נישט אָנגעטשעפּט אויף אַ ספּעציפישע מלאכה. דער פּאָקוס פון דעם ערשטן טייל איז **מכה בפטיש** און די דרבנן'ס וואָס זענען צוגעלייגט דערצו.

הלכה א — נקב העשוי להכניס ולהוציא (מכה בפטיש דאורייתא)

דער רמב"ם'ס ווערטער: העושה נקב... עשוי להכניס ולהוציא, כגון לול של תרנגולים שעשוי להכניס אור ולהוציא הבל — חייב משום מכה בפטיש.

פשט: ווער עס מאַכט אַ לאָך וואָס איז געמאַכט פאַר צוויי פונקציעס — אַריינברענגען (למשל ליכט) און אַרויסנעמען (למשל הייסע לופט) — איז חייב משום מכה בפטיש, ווייל דאָס ענדיגט צו די כלי און מאַכט עס ברויכבאַר.

חידושים און הסברות:

1. **וואָס איז מכה בפטיש בעצם — גמר מלאכה אָדער תיקון כלי?** דער רמב"ם האָט אין **פרק י'** געזאָגט אַז מכה בפטיש איז חייב, און „כל העושה גמר מלאכה" איז אַ תולדה. דאָס מיינט אַז מכה בפטיש ממש (מיט אַ האַמער) איז דער אָב, און אַנדערע אופנים פון גמר מלאכה זענען תולדות. עס איז נישט גאַר קלאָר צי דער אָב אַליין דאַרף אויך זיין גמר מלאכה, אָדער צי מכה בפטיש איז אַ ברייטערע קאַטעגאָריע פון „קליינע תיקונים."

2. **סתירה צווישן בונה און מכה בפטיש ביי לול של תרנגולים:** אין פרק י' שרייבט דער רמב"ם **„העושה נקב כל שהוא בלול של תרנגולים כדי שיכנס לו מאור — חייב משום בונה"**, און דאָ אין פרק כ"ג שרייבט ער אַז דאָס זעלבע איז חייב משום **מכה בפטיש**. דאָס איז אַ באַוואוסטע קשיא וואָס די מפרשים פרעגן.

3. **פּאַרשלאָג: מכה בפטיש איז אַ זאַך פאַר זיך, נישט נאָר גמר מלאכה:** מכה בפטיש איז נישט בלויז „ענדיגן אַ כלי" — עס איז אַ באַזונדערע מלאכה פון „מאַכן אַ נייעם תיקון." אויב מ'מאַכט אַ לאָך וואָס איז להכניס ולהוציא, איז מען חייב משום מכה בפטיש **אפילו ווען דאָס ענדיגט נישט די גאַנצע כלי.** גמר מלאכה איז נאָך איין אופן פון מכה בפטיש, אָבער נישט דער איינציגער.

4. **חילוק צווישן מחובר לקרקע (בונה) און נישט מחובר (מכה בפטיש):** אפשר ווען די לול איז **מחובר לקרקע** איז עס חייב משום **בונה**, און ווען עס איז **נישט מחובר** — וואו בונה בכלים איז נישט שייך — בלייבט מען חייב משום **מכה בפטיש**. דאָס וואָלט מיישב געווען ביידע רמב"ם'ס.

5. **שיטת הלחם משנה:** דער **לחם משנה** זאָגט אַז מ'קען זיין חייב אויף ביידע — בונה און מכה בפטיש — אויף דער זעלבער מעשה, און דער רמב"ם ברענגט יעדע חיוב באַזונדער אין זיין אָרט.

6. **בנין בכלים — שייכות צו מכה בפטיש:** ביי שדה תיבה ומגדל, וואו בנין בכלים איז נישט שייך (למשל אַרויפלייגן אַ טיר), אפשר איז דאָס חייב משום מכה בפטיש ווייל מיט דעם ווערט די כלי געענדיגט.

הלכה א (המשך) — גזירת חכמים אויף נקב שאינו עשוי להכניס ולהוציא

דער רמב"ם'ס ווערטער: ולפיכך גזרו על כל נקב — אפילו עשוי להוציא בלבד אָדער להכניס בלבד — שמא יבוא לעשות נקב שחייב עליו.

פשט: אַ לאָך וואָס איז נאָר פאַר איין פונקציע (נאָר אַריין אָדער נאָר אַרויס) איז נישט חייב מדאורייתא, אָבער חז"ל האָבן עס אָסר'ט מדרבנן, כדי מ'זאָל נישט קומען מאַכן אַ לאָך וואָס מ'איז חייב. אַ לאָך אָן קיין פונקציע בכלל (מקלקל) איז נישט אַמאָל דרבנן.

חידושים:

צוויי באַזונדערע סיבות פאַר דער גזירה ווערן אידענטיפיצירט: (א) **„כמתקן"** — עס זעט אויס ווי אַ תיקון כלי; (ב) **„שמא יבוא לעשות נקב אחר"** — מ'וועט קומען צו מאַכן אַ ריכטיגן נקב. דער „כמתקן" טעם איז וואָס מסביר פאַרוואָס מאַנכע פעלער זענען מותר (ווייל עס זעט נישט אויס ווי תיקון), און דער „שמא יבוא" טעם איז וואָס מסביר פאַרוואָס אַ נקב נאָר להוציא איז אסור. דער חילוק צווישן די צוויי טעמים ווערט אויסגענוצט צו מסביר זיין פאַרשידענע הלכות אין דעם פרק.

הלכה א (המשך) — נקב בחבית: חדש, מוסיף, ישן

דער רמב"ם'ס ווערטער: ומפני זה אין נוקבין בחבית נקב חדש, ואין מוסיפין עליו. אבל פותחין נקב ישן, והוא שלא יהא נקב למטה מן השמרים.

פשט: מ'טאָר נישט מאַכן אַ נייע לאָך אין אַ פאַס, און נישט פאַרגרעסערן אַן עקזיסטירנדע לאָך (ביידע דרבנן). אָבער אַן אַלטע לאָך וואָס איז פאַרשטאָפּט מעג מען עפענען — דאָס איז נישט קיין מלאכה, נאָר אַוועקנעמען אַ שטערונג.

חידושים:

נקב למטה מן השמרים: אַ לאָך אונטן פון די שמרים איז אַנדערש, ווייל יענע לאָך דינט **לחזק** דעם חבית (די שמרים לייגן אויף וועיט), און דערפאַר ווערט עס פאַרשטאָפּט זייער שטאַרק. ווען מ'עפנט אַזאַ לאָך איז עס כאילו מ'מאַכט אַ נייע לאָך, נישט סתם עפענען אַן אַלטע.

הלכה א (המשך) — נקב במגופה של חבית

דער רמב"ם'ס ווערטער: נוקבין במגופה של חבית — ובלבד שיקבנו מלמעלה, אבל מצדה — אסור.

פשט: מ'מעג מאַכן אַ לאָך אין דער מגופה (דעקל) פון דער חבית, אָבער נאָר אויבן. פון דער זייט איז אסור מדרבנן.

חידושים:

1. **קשיא:** לויט דעם כלל אַז אפילו אַ נקב נאָר להוציא איז אסור מדרבנן — פאַרוואָס איז למעלה מותר? דאָס איז דאָך אויך אַ נקב העשוי נאָר להוציא!

2. **תירוץ:** דער חידוש איז דוקא דער איסור ביי מצדה. ווען מ'מאַכט דעם לאָך למעלה פון דער מגופה, איז דאָס **נישט קיין דרך תיקון כלי** — עס איז נישט דער נאָרמאַלער וועג ווי מ'מאַכט אַ לאָך אין אַ כלי. דערפאַר איז עס מותר. אָבער ביי מצדה, וואו עס זעט מער אויס ווי אַ פּראַקטישער תיקון, האָבן חכמים עס אסור געמאַכט.

3. **צוויי סיבות פאַר דער גזירה — „כמתקן" vs. „שמא יבוא":** דער „כמתקן" טעם מסביר פאַרוואָס למעלה איז מותר — ווייל למעלה איז עס נישט „כמתקן." דער „שמא יבוא" טעם מסביר פאַרוואָס אַ נקב נאָר להוציא איז אסור — ווייל מ'קען קומען צו מאַכן אַ ריכטיגן נקב להוציא ולהכניס. דער רמב"ם זאָגט דאָס נישט בפירוש, אָבער עס איז דער בעסטער פשט.

הלכה א (המשך) — שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות

דער רמב"ם'ס ווערטער: שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות, ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי.

פשט: מ'מעג צוברעכן א חבית שבת צו ארויסנעמען דאס עסן וואס ליגט דערין, אבער מ'זאל נישט מכוון זיין לעשות כלי.

חידושים:

1. **„יתכוין לעשות כלי" מיינט נישט כוונה אין קאפ:** זיין כוונה איז אלעמאל דאס זעלבע — ער וויל ארויסנעמען גרוגרות. **„יתכוין לעשות כלי" מיינט אז ער זאל נישט שניידן/ברעכן עס אויף א שיינעם אופן** — ער זאל נישט מאכן א שיינע עפענונג וואס זעט אויס ווי א פתח. אויב ער צוברעכט עס סתם, בלייבט עס א צובראכענע חבית און דאס איז מותר. אויב ער שניידט עס שיין, ווי א פתח, איז דאס תיקון כלי און אסור.

2. **„כלי" מיינט דא נישט א כלי אין דעם זין פון א גאנצע כלי, נאר דער פתח אליין** — דאס מאכן פון א שיינע עפענונג איז „עשיית כלי" אדער „תיקון כלי."

הלכה א (המשך) — מתיז את ראשה בסייף בפני אורחים

דער רמב"ם'ס ווערטער: מביא אדם חבית של יין ומתיז את ראשה בסייף בפני אורחים ואין חושש.

פשט: מ'מעג אפהאקן דעם קאפ פון א וויין-חבית מיט א שווערד פאר געסט, און מ'דארף זיך נישט זארגן.

חידושים:

1. **פארוואס איז דאס מותר הגם ער מאכט א שענערע עפענונג?** ביי שובר חבית לגרוגרות מעג מען נאר צוברעכן, נישט שיין שניידן. דא שניידט ער עס אפ מיט א סייף! דער תירוץ: **זיין כוונה איז להראות נדיבות לבו** — ער וויל וויזן ברייטקייט פאר זיינע געסט, נישט צו מאכן א פתח. דער סייף איז טייל פון דער „פראמאושן."

2. **חילוק צווישן פאר זיך און פאר אורחים:** ווען א מענטש עפנט א חבית פאר זיך אליין מיט א סייף, איז עס זיכער ער וויל מאכן א לאך. אבער ווען ער טוט עס **בפני אורחים**, איז דא אן אנדערע סיבה — נדיבות לבו — וואס מאכט עס מותר.

הלכה א (המשך) — סתימת נקב בחבית

דער רמב"ם'ס ווערטער: וכשם שאסור לפתוח כל נקב כך אסור לסתום כל נקב. לפיכך אסור לסתום נקב החבית אפילו בדבר שאינו ממרח, כגון שיסתום בכסם ובצרור קטן.

פשט: ווי מ'טאר נישט עפענען א לאך, אזוי טאר מען אויך נישט צושטאפן א לאך אין א חבית — אפילו מיט עפעס וואס האט נישט דעם פראבלעם פון ממחק (שמירן), ווי א שטיין אדער א שטעקל.

חידושים:

1. **דריי באזונדערע איסורים ביי צושטאפן א חבית:** (א) מיט א דבר שממרחין (שמאלץ, וואקס) — אסור משום **ממחק**; (ב) מיט א בגד — אסור משום **סחיטה**; (ג) מיט א כסם אדער צרור קטן (וואס האט נישט ממחק און נישט סחיטה) — אסור משום **סותם נקב** (מכה בפטיש). דער רמב"ם'ס חידוש איז דער דריטער פאל — אפילו אן ממחק און אן סחיטה, בלייבט דער איסור פון סתימת נקב.

2. **נקב vs. פתח: „נקב" מיינט א לאך וואס איז צובראכן** — א שאדן אין דער חבית וואס מ'פיקסט. דאס איז נישט דאס זעלבע ווי דער **פתח** (דעקל/עפענונג) פון דער חבית, וואס מ'מעג צודעקן (חוץ אויב ס'איז ממחק).

הלכה א (המשך) — סתימת נקב מיט אוכל (הערמה)

דער רמב"ם'ס ווערטער: אבל אם נתן שם אוכל כדי להצניעו ונמצא הנקב נסתם, מותר.

פשט: אויב מ'לייגט אריין עסן אין דעם לאך כדי עס אויפצוהיטן, און עס קומט אויס אז דער לאך ווערט פארשטאפט, איז עס מותר. מ'מעג עס אויך ארויסנעמען.

חידושים:

1. **דאס איז א הערמה** — מען לייגט אוכל אריין אין חבית, און כאטש דער אמת'ער כוונה איז צו פארשטאפן דעם נקב, קען מען זאגן „איך האב בלויז געוואלט מצניע זיין דעם אוכל." דאס איז ענליך צו דער הערמה ביי רדיית הפת, אבער אן **אנדערע סארט הערמה** — דא טוט מען עפעס וואס זעט אויס ווי א לעגיטימע פעולה (מצניע אוכל) כאטש דער אמת'ער ציל איז סתימה.

2. **דער תנאי „כדי להצניעו" איז דער היתר, נישט דער אוכל אליין.** דער אוכל **שאפט א סיבה** פאר הצנעה — ווייל אוכל איז נישט א גוטע סתימה, קען מען טענה'ן אז מען לייגט עס נישט כדי לסתום נאר כדי להצניע. א קיסם (שפענדל) דאקעגן קען מען נישט טענה'ן „להצניע", ווייל א קיסם האט קיין ענין פון הצנעה נישט.

3. **„וועמען נארט ער מיט די הערמה?"** — א פונדאמענטאלע קשיא: דער מענטש ווייסט אליין אז ער וויל סתום'ן. עס ווערט פארגליכן צו דער הערמה מיט א באלקע — מען פרעגט אים „וואס טוסטו?" ער ענטפערט „איך באהאלט א באלקע," און אז עס האט פארשטאפט דעם חבית — „א מזל!" עס בלייבט א שווערע שאלה.

4. **דער שולחן ערוך'ס חילוק — נאר א תלמיד חכם:** דער שולחן ערוך זאגט אז נאר א תלמיד חכם מעג דאס טון, ווייל ביי א ת"ח גלויבט מען אז ער מיינט טאקע להצניע, און ער וועט נישט קומען צו טון עס אויף אן אופן וואס איז אסור.

5. **דער יסוד פון הערמה בכלל** ווערט אנגערירט ווי איינע פון די „אינטערעסאנטע ענינים" — אמאל יא, אמאל נישט — און עס בלייבט א גרויסע יסוד וואס דארף פארשטאנען ווערן.

הלכה ה-ו — כל דבר שהוא גמר מלאכה — מכה בפטיש

דער רמב"ם'ס ווערטער: כל דבר שהוא גמר מלאכה חייב עליו משום מכה בפטיש.

פשט: יעדע האנדלונג וואס איז א גמר מלאכה (ענדיגן א ארבעט / לעצטער שליף) איז חייב פון דאורייתא משום מכה בפטיש. דאס אינקלודירט יעדע סארט תיקון כלי — אפילו א קליינע קראץ וואס ענדיגט דעם כלי.

חידושים:

דער רמב"ם'ס נוסח איז דא „אביסל אנדערש" ווי געווענליך — ער שטעלט דאס נישט אלס אנהייב פון דער פרק, ווייל פריער האט ער שוין גערעדט פון חיובים וועגן נקב. יעצט קומט נאך א סארט חיוב — גמר מלאכה, און דערפון שטאמען די רבנן'ישע גזירות וועגן שמא יתקן כלי שיר.

הלכה — אסור להשמיע קול של שיר בשבת

דער רמב"ם'ס ווערטער: לפיכך אסור להשמיע קול של שיר בשבת, בין בכלי שיר כגון כינורות ונבלים, בין בשאר דברים. אפילו להכות באצבע על הקרקע או על הלוח אחת כנגד אחת כדרך המשוררים, או לקרקש את האגוז לתינוק, או לסחק בכלי בזוג כדי שישתוק — כל זה וכיוצא בו אסור, גזירה שמא יתקן כלי שיר.

פשט: ווייל גמר מלאכה (מכה בפטיש) איז חייב מדאורייתא, האבן חכמים גע'אסר'ט אלע סארטן משמיע קול של שיר — כלי שיר (כינורות, נבלים),

קלאפן מיט פינגערס אויף טיש/פלאר, דראמען מיט ניסלעך פאר א קינד, קלינגען מיט א גלעקל — אלץ גזירה שמא יתקן כלי שיר.

חידושים:

1. **פארוואס איז כלי שיר ספעציעל שייך צו תיקון?** כלי שיר (ספעציעל סטרינג אינסטרומענטן ווי כינור/נבל) דארפן אייביג פיקסן — א דראט רייסט, מען דארף שטימען, א.ד.ג. דערפאר איז דער חשש פון שמא יתקן כלי שיר א רעאלע חשש.

2. **מטפח, מספק, ומרקד:** דער רמב"ם אסר'ט אויך **קלאפן מיט די הענט (מטפח), קלאפן/דראמען (מספק), און טאנצן (מרקד).** מספק איז אפשר קלאפן אויף א טיש/דראם, בעת מטפח איז פאטשן הענט. דער חילוק בלייבט נישט אינגאנצן קלאר. מיט א **שינוי** (אויף אן אומגעוועהנליכע אופן) מעג מען יא קלאפן.

3. **דער רמ"א'ס היתר — מוטב שיהיו שוגגין:** דער רמ"א פסק'נט אז ווייל חסידישע אידן טאנצן ביי שלש סעודות, זאל מען זיי נישט מוחה זיין, בייסד אויף דעם כלל **מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין.**

4. **דער ערוך השולחן'ס סברא:** דער ערוך השולחן טענה'ט אז וואס חסידישע אידן טאנצן ארום דעם טיש איז בכלל נישט „סיפוק וריקוד" ווי די גמרא מיינט — **סיפוק וריקוד מיינט פאכמאנישע/פראפעסיאנעלע טאנצעריי** וואס האט צו טון מיט כלי שיר און ביט, נישט סתם א פשוט'ע ריקוד ארום א טיש.

5. **א פראקטישע נפקא מינה:** צווישן סתם טאנצן ביי א שבת טיש, צו א פראפעסיאנעלע קווייער/זינגער וואס ארבעטן אינמיטן וואך און ווערן געדונגען פאר שבת — ביי זיי איז דאס פאטשן שוין „מיט מער כוונה" און מער נוגע צו שמא יתקן כלי שיר, ווייל זיי זענען פראפעסיאנעלע מוזיקער.

6. **„לערנען לערנט מען וואס ס'שטייט, טון טוט מען וואס דער מנהג איז"** — מען מוז לערנען די הלכה ווי זי שטייט, אפילו ווען דער מנהג איז אנדערש.

7. **[דיגרעסיע: סלאבאדקע]** — אין סלאבאדקע ישיבה פלעגן בחורים טאנצן שבת, אבער מען איז זייער מקפיד געווען אז עס זאל זיין „ארומוואקן די טיש" — כלאחר יד, נישט א פארמעלע ריקוד.

הלכה — אסור לשוט על פני המים

דער רמב"ם'ס ווערטער: אסור לשוט על פני המים, גזירה שמא יתקן חבית של שייטין. אבער אין א **בריכה שבחצר** מעג מען, **ובלבד שיש לה שפה מוקפת.**

פשט: מען טאר נישט שווימען אין א ים/טייך שבת, ווייל מען קען קומען צו מאכן א פלאוטינג-כלי (חבית של שייטין — א ליידיגע פאס וואס האלט לופט און מ'שווימט דערמיט). אבער אין א בריכה אין חצר מעג מען, ווייל אין א קליינע חצר בויט מען נישט קיין שיפלעך.

חידושים:

1. **חבית של שייטין** — א ליידיגע פאס/טאב וואס האלט לופט אינעווייניג, און דערמיט קען מען שווימען. ס'איז נישט קיין גרויסע מלאכה.

2. **שפה מוקפת** — די וואסער דארף האבן קלארע גבולות/ברעגעס, כדי שלא יצאו חוץ לימה. א נארמאלע סווימינג פול האט ממילא שפה מוקפת.

3. **נפקא מינה למעשה — שווימען שבת אין א סווימינג פול:** לויט דעם רמב"ם מעג מען לכאורה שווימען אין א נארמאלע סווימינג פול שבת. אבער בפועל פירט מען זיך נישט אזוי, און דאס האט צו טון מיט דעם ענין פון **רחיצה** (נישט שייט). רחיצה בצונן איז מעיקר הדין מותר, אבער די אחרונים (משנה ברורה) פירן זיך נישט צו וואשן שבת אפילו בצונן מצד פארשידענע חששות. **שייט (שווימען) איז אבער א באזונדערע הלכה, נישט רחיצה** — שווימען האט זיין אייגענע גזירה (חבית של שייטין), און רחיצה האט אירע אייגענע חששות.

4. **שווימען אלס עקסערסייז:** אפשר איז דא א צדדי איסור פון שווימען ווייל מענטשן טוען עס בשם עקסערסייז (ווי מזיע שבת). אבער נאר ווען מ'טוט עפעס וואס מ'האט נישט ליב, בלויז פאר עקסערסייז, איז דאס א פראבלעם. אויב מ'האט הנאה דערפון (ווי שווימען), אפילו ס'איז אויך עקסערסייז, איז עס מותר.

5. **מקוה vs. פול:** איינער וואס גייט כסדר אין פול, אפשר טאר ער נישט גיין אין מקוה שבת, ווייל ביי אים איז נישטא קיין „מחזי כמייקר." אבער ביי מקוה איז די פראבלעם „תיקון" (טבילה), און „מחזי כמייקר" איז דער תירוץ.

הלכה — שפופרת של קנה (שטרוי אין א חבית)

דער רמב"ם'ס ווערטער: אין חותקין משפופרת של קנה — מ'טאר נישט שניידן א שטרוי (קנה) כדי עס אריינצולייגן אין א חבית. **אבל אם היתה מתוקנת** — אויב עס איז שוין צוגעגרייט/געשניטן, מעג מען עס ארייינלייגן אין דעם נקב פון דער חבית, **ואין חוששין שמא יתקן.**

פשט: א שטרוי (פון קנה/קש) וואס מ'לייגט אריין אין א פאס ווען כדי דער ווין זאל ארויסרינען. צו שניידן דעם קנה פריש איז אסור מצד מתקן כלי. אבער אויב ס'איז שוין צוגעגרייט, מעג מען עס אריינלייגן.

חידושים:

1. **וואס איז דער איסור פון שניידן?** דאס איז **מכה בפטיש** — ער מאכט דעם קנה ראוי לתשמיש, ער גיט אים א גמר מלאכה. עס איז נישט בנין וסתירה בכלים, נאר מתקן כלי.

2. **„אין חוששין שמא יתקן" — וואס מיינט „יתקן"?** עס קען מיינען (א) ער וועט שניידן א נייע שפופרת, אדער (ב) ער וועט זיין מתקן די חבית דורך ארייינלייגן די שטרוי.

3. **דער הינטערגרונט פון דער גמרא:** אין דער גמרא איז דא א **מחלוקת אמוראים** צי מ'מעג בכלל ארייינלייגן א שוין-געשניטענע שפופרת. די גמרא מאכט אן אוקימתא אז צו שניידן פריש איז יעדער מודה אז ס'איז אסור. דער רמב"ם פסק'נט ווי די שיטה וואס מ'דארף נישט חושש זיין.

הלכה — עלה של הדס אין א חבית

דער רמב"ם'ס ווערטער: מ'טאר נישט ארייינלייגן אן **עלה של הדס** אין דעם נקב פון א חבית **כדי שיקלחו היין**, ווייל דאס איז **כעושה מרזב בשבת.**

פשט: א הדס בלעטל האט א שפיציגע פארם וואס פאסט גוט אריין אין א לאך פון א פאס, און עס דינט אלס א מרזב/פאסעט אז דער ווין זאל רינען אין איין ריכטונג אנשטאט זיך צו שפריצן.

חידושים:

קשיא: פארוואס איז שפופרת של קנה מותר אבער עלה של הדס אסור?ביידע זענען דאך גרייטע זאכן? דער תירוץ: א קנה (רער) איז שוין אן עקזיסטירנדע כלי וואס מ'ווייסט אז מ'קען עס נוצן אלס רער. אבער א עלה של הדס — דורך דעם וואס מ'קוועטשט עס אריין, בויגט עס, און פארמט עס, **מאכט מען עס ערשט יעצט פאר דעם צוועק** — דאס איז כעושה מרזב, מ'קריייטט א נייע פונקציע.

[דיגרעסיע: חבית vs. באטל — עפענען באטלעך אום שבת]

א וויכטיגע סברא ווערט אויפגעשעטלט אז א **חבית** איז א פונדאמענטאל אנדערע מציאות ווי א **באטל:**

- א **חבית** איז א ריזיגע זאך, א שטיק פערניטשער כמעט — מ'בויט עס מיט האמער און נעגל, עס שטייט אין סטארעדזש, עס האט א שטיקל **בנין** אדער **כלי** סטאטוס.

- א **באטל** איז א פיצי זאך וואס מ'ברענגט צום טיש, א קינד קען עס האלטן — **ער מאכט נישט קיין כלים.**

די טענה: אפשר די גאנצע צושטעל פון פוסקים וואס אסר'ן עפענען באטלעך (באזירט אויף מגופה של חבית) איז **ראנג**, ווייל זיי גלייכן א באטל צו א חבית וואס איז א גאנץ אנדערע ריעליטי.

נאך א חידוש: אפשר איז דא א כלל אז **כל דבר שאוכלים אותו על השולחן אינו מלאכה** — זאכן וואס מ'טוט בשעת'ן עסן ביים טיש (ווי בורר לאלתר, מטבל, מתקן זאלץ אין צנון) האבן א קולא. דער ברודער ר' אלעזר האט דעם כלל פארמולירט, כאטש עס איז „אליינס אויסגעטראכט."

נאך א נקודה: די שאלה פון **גרינגקייט** — צו דאס וואס עפעס איז גרינג צו טון איז א סיבה להקל. דער מסקנא: גרינגקייט אליין איז נישט קיין היתר, אבער די שאלה איז צו ער האט געטון א **דבר של חשיבות.**

הלכה — אין שוברין את החרס ואין קורעין את הנייר

דער רמב"ם'ס ווערטער: ואין שוברין את החרס ואין קורעין את הנייר

פשט: מ'טאר נישט צוברעכן א חרס (שארבן) און נישט צורייסן פאפיר, ווייל ווען מ'ברעכט א חרס צו באקומען א קליינע שטיקל פאר א ספעציפישע נוץ, איז דאס **כמתקן כלי** — מ'מאכט א נייע כלי. דאס זעלבע מיט אפשניידן א שטיק פאפיר — א גאנצע ראל פאפיר קען מען נישט נוצן, נאר ווען עס איז אפגעשניטן. דאס איז **מתקן כלי מדרבנן.**

הלכה — זמורה שקשורה בתפוח (כלי צו שעפן וואסער)

דער רמב"ם'ס ווערטער: א **תפוח** (כלי/אמפער צו שעפן וואסער) וואס איז צוגעבונדן צו א **זמורה** (צווייג) — **ממלא בה בשבת,** מעג מען שעפן וואסער. אבער אויב די זמורה איז **נישט צוגעבונדן — אין ממלא בה.**

חידושים:

1. **וואס איז דער פראבלעם?** דער חשש איז **שמא יתקן כלי** — מורא אז ער גייט אפשניידן א צווייג און עס צוריכטן (נישט קוצר פון א בוים, נאר **מתקן כלי**). ווען עס איז שוין צוגעבונדן, איז שוין רעדי און מ'טוט גארנישט נייעס.

הלכה — איסור חפיפת כלי כסף בגרתקון

דער רמב"ם'ס ווערטער: אסור לחוף כלי כסף בגרתקון מפני שהוא מלבנן כדרך האומנין, נמצא כמתקן כלי בגמר מלאכתו בשבת. אבל חופף אדם כוסו בחול ובנתר. וכן כל הכלים חופף נושא בכל דבר.

פשט: מ'טאר נישט פאלישן זילבערנע כלים מיט גרתקון (א שארפע כעמיקאל), ווייל דאס איז דער פראפעשענעלער וועג ווי אומנים ענדיגן כלי כסף — עס זעט אויס ווי מתקן כלי בגמר מלאכתו. אבער מיט שוואכערע מאטעריאלן (זאמד, נתר) מעג מען יא רייניגן. אנדערע כלים (נישט כלי כסף) מעג מען רייניגן מיט סיי וואס, ווייל ביי זיי איז רייניגן קיינמאל נישט א גמר מלאכה.

חידושים:

דער חילוק ביי כלי כסף איז נישט צווישן ניצן/נישט ניצן, נאר צווישן וועלכע מאטעריאל מ'ניצט — גרתקון (פראפעשענעל) vs. חול/נתר (געוועגליך). ביי כלי כסף איז נישט געשטעלט געווארן קיין תנאי אז מ'דארף עס נאכאמאל ניצן יענע שבת (ווי ביי כלי אכילה ווייטער). דאס ווייזט אז דער איסור איז א באזונדערער ענין — עס זעט אויס ווי גמר מלאכה פון דעם כלי גופא, נישט בלויז טירחא.

הלכה — איסור הדחת כלים שלא לצורך שבת

דער רמב"ם'ס ווערטער: ואסור להדיח קערות ואלפסין וכיוצא בהן מפני שהוא כמסלק, אלא אם כן מדיחן לאכול בהם סעודה אחרת באותו שבת.

פשט: מ'טאר נישט אויסוואשן טעלערס/טעפ נאכ'ן ניצן, ווייל עס זעט אויס ווי מ'איז „מסלק" (אוועקרוימען/פארפיקסן דעם כלי). נאר אויב מ'וואשט עס פאר אן אנדערע סעודה אויף יענע שבת, איז עס מותר.

חידושים:

דער רמב"ם'ס טעם — „כמסלק" = מתקן כלי

דער רמב"ם'ס לשון „כמסלק" מיינט אז עס זעט אויס ווי מ'פיקסט דעם כלי. ווען מ'וואשט עס אוועקצולייגן (נישט פאר באלדיגע באנוץ), פילט עס ווי א לאנג-טערמיגע תיקון — ענליך צו א קניפל וואס וועט זיך האלטן לאנג. אבער ווען מ'וואשט עס פאר באלדיגע באנוץ, וועט עס באלד ווידער שמוציג ווערן, איז עס נישט מתקן.

דער ראב"ד'ס חולק'ענדיגע שיטה

דער ראב"ד זאגט אז דער איסור איז נישט משום מתקן כלי, נאר משום **טירחא שלא לצורך שבת** — מ'שטרענגט זיך אן פאר א וואכעדיגע זאך. דאס איז אויך דער אנגענומענער פשט ביי רוב מענטשן.

קשיא אויפ'ן רמב"ם פון כלי כסף

ביי כלי כסף איז מותר צו חופף'ן מיט חול/נתר אן שום תנאי אז מ'גייט עס נאכאמאל ניצן יענע שבת. פארוואס איז ביי כלי אכילה שטרענגער? א כלי כסף וואס שטייט אויפ'ן שעלף פאר שיינקייט, וואו מ'וואשט עס „פאר א לאנגע צייט," זאל לכאורה מער אויסזען ווי מתקן! דער תירוץ: א כלי כסף וואס שטייט פאר שיינקייט האט שוין א באלדיגע ניץ — עס שטייט א שיינע לייכטער אויפ'ן טיש, דאס אליין איז שוין תשמיש. אבער דער תירוץ בלייבט נישט גאנץ באפרידיגנד.

כלל וועגן קאטעגאריזירונג פון מלאכות

אסאך מאל איז די קאטעגאריע וואו מ'לייגט אריין אן איסור מער מסופק ווי דער עצם איסור גופא. ביידע — רמב"ם און ראב"ד — זענען מודה אז מ'טאר נישט וואשן כלים שלא לצורך שבת. די מחלוקת איז נאר אונטער וועלכע קאטעגאריע עס פאלט (מתקן כלי אדער טירחא). **חז"ל האבן נישט געארבעט פון כללים צו פרטים, נאר פארקערט** — זיי האבן געקוקט אויף יעדע מעשה בפרט, פסק'נט אז עס איז אסור, און ערשט נאכדעם האט דער רמב"ם געזוכט אונטער וועלכע מלאכה/קאטעגאריע עס פאלט אריין.

היינטיגע נפקא מינות — וואשן כלים היינט

היינט ווען מ'שטעלט אריין טעלערס אין סינק, ווייסט יעדער אז מ'גייט נאך מוצאי שבת נאכאמאל גוט וואשן מיט זייף. דער ערשטער אפשווענק איז נישט קיין „מתקן" — עס איז בלויז א מינימאלע רייניגונג כדי נישט צו האבן גראבע שמוציגע טעלערס מיט טשולנט. דערפאר זענען מאנכע פוסקים מער מתיר אין היינטיגע צייטן.

אן אינטערעסאנטע פאראדאקס

לויט דעם רמב"ם וואלט מען געמעגט **פאלישן זילבער** שבת (ווייל מיט נתר מעג מען), אבער **אפוואשן א טעלער פון טשולנט** נישט — וואס וואלט געווען זייער מאדנע. דאס ווייזט אז מען דארף פארשטיין די מציאות פון דעמאלט. אפשר טאר מען טאקע נישט פאלישן זילבער, ווייל עס איז א **טרחא בשבת** — נישט קיין שבת'דיגע זאך.

הלכה — כלי שתיה (כוסות וקיתונות)

דער רמב"ם'ס ווערטער: אבל כלי שתיה כגון כוסות וקיתונות... שאין קבע לשתייה.

פשט: בעכערס און טרינק-כלים מעג מען אויסוואשן א גאנצע צייט, ווייל **טרינקען האט נישט קיין קביעות** — מען קען אלעמאל ווערן דורשטיג.

חידושים:

ביי עס-כלים (טעלער) — ווען מען ענדיגט די סעודה, ווייסט מען אז מען גייט עס נישט מער ניצן היינט, ממילא איז אויסוואשן הכנה. אבער ביי טרינק-כלים — ווייל „אין קבע לשתייה", איז עס קיינמאל נישט קלאר אז מען האט געענדיגט. אפשר אין היינטיגע צייטן, וואו מענטשן נאשן און עסן פירות נאכמיטאג, איז א טעלער אויך נישט אזוי פארבונדן מיט נאר סעודה.

הלכה — ואין מציעין את המטות בשבת

דער רמב"ם ווערטער: ואין מציעין את המטות בשבת כדי לישן עליהם למחר... אבל מצעין מליל שבת לשבת.

פשט: מען טאר נישט אויסשפרייטן/צוגרייטן בעטגעוואנט שבת פאר מוצאי שבת, אבער פאר שבת גופא מעג מען.

חידושים:

א חקירה — וואס איז דער טעם פון „מאכן א בעט"?

- **שיטה א':** מען מאכט די בעט **כדי די צימער זאל אויסקוקן מסודר** — ווייל ביים שלאפן ווערט עס עניוועי צעווארפן, ממילא איז דער תכלית נישט פאר'ן שלאפן אליין נאר פאר'ן אויסזען פון דער רום.

- **שיטה ב':** מען מאכט די בעט **כדי מען זאל קענען שלאפן נארמאל** — ווען מען קומט שפעט ביינאכט זאל מען נישט אנקומען צו א חזיר'יי. עס איז אסאך גרינגער איינצושלאפן ווען די בעט איז מסודר. דאס ווערט פארגליכן צו מסדר זיין א טיש — מען מאכט עס פאר'ן עסן.

הלכה ח' — אסור להטביל כלים טמאים בשבת

דער רמב"ם ווערטער: אסור להטביל כלים טמאים בשבת, ואפילו שאינו מתכוין לתקן כלים... אבל אדם טמא טובל, משום שנראה כמיקר.

פשט: מען טאר נישט טובל'ן טמא'נע כלים שבת, ווייל עס זעט אויס ווי **מתקן כלי** — פאר דער טבילה האט מען נישט געקענט ניצן דעם כלי, נאך דער טבילה קען מען. אבער א **מענטש** וואס איז טמא מעג זיך טובל'ן, ווייל **„נראה כמיקר"** — עס זעט אויס ווי ער קילט זיך אפ.

חידושים:

1. **פארוואס איז עס נאר „כמתקן כלי" (ווי מתקן) און נישט ממש מתקן?** ווייל עס איז נישט געשען קיין אמת'דיגע פיזישע טשעינדזש אין דעם כלי — עס איז נאר א **הלכה'דיגע/רוחניות'דיגע** ענדערונג, א חלות שם.

2. **שאלה וועגן טבילת כלים פון א גוי (היינטיגע צייטן):** היינט איז דער עיקר נוגע טבילת כלים חדשים וואס מען קויפט פון א גוי. צי האט דאס די זעלבע דין ווי א טמא'נע כלי? עס ווערט געענטפערט אז עס איז **נישט קיין מתקן כלי** אין דעם זעלבן זין — אבער עס בלייבט נישט גאנץ באפרידיגנד, ווייל עס איז דאך אויך דא א תקנה אז מען זאל עס נישט ניצן פאר מען טובל'ט עס.

3. **קען מען זאגן „מתקן" אויף א מענטש?** ווען א מענטש ווערט טהור, איז דאס „מכה בפטיש אויף דעם מענטש"? עס איז נישט אז דער מענטש איז א כלי, נאר ער מאכט א **מלאכה פון תיקון**.

4. **פארוואס איז רפואה בשבת נישט אסור משום תיקון?** אויב מען קען זאגן „תיקון" אויף א מענטש (ווי ביי טבילה), פארוואס איז רפואה נאר אסור משום **גזירת שחיקת סממנים** און נישט משום תיקון גופא? ביי מענטשן איז נישט שייך מתקן כלי אין דעם זין — דאס וואס מ'פיקסט דעם גוף איז נישט דער זעלבער דין ווי מתקן כלי. דער איסור פון רפואה בשבת איז בלויז מש

ום **גזירת שחיקת סממנים** (מ'זאל נישט קומען צו מאלן מעדיצינען). עס ווערט פארגליכן מיט דעם דין פון **מתקן חוליות שבשדרה פון א קינד** — וואס איז אויך נישט חשוב אלס מתקן כלי.

בשוגג ובמזיד

דער רמב"ם זאגט: אויב איינער האט בשוגג געטובל'ט א כלי אויף שבת — **בשוגג ישתמש בהם, במזיד לא ישתמש בהם** (ביז מוצאי שבת).

חידוש: דער דין פון **במזיד לא ישתמש בהם** אפליקירט נישט נאר ביי איסורי דאורייתא, נאר אויך ביי איסורי דרבנן. די קנס פון „נישט ניצן ביז מוצאי שבת" גילט אויך ווען דער איסור אליין איז נאר מדרבנן.

הלכה — מטביל מים טמאים בשבת

דער רמב"ם ווערטער: מותר להטביל את המים הטמאים בשבת. כיצד יעשה? נותנו בכלי שאינו מקבל טומאה כגון כלי אבנים, ומטביל הכלי במקוה עד שיעלו מים מקוה עליו, והרי טהורו.

פשט: מ'דארף מאכן השקה — אז די טמא'ע וואסער זאל טאטשן מקוה וואסער. דאס מעג מען, ווייל ער ארבעט נישט מיט א כלי (ער איז נישט מתקן א כלי), עס זעט נישט אויס ווי מתקן.

חידושים:

פארוואס דארף מען עס לייגן אין א **כלי שאינו מקבל טומאה?** ווייל אויב מ'לייגט עס אין א רעגולערע כלי, ווערט די כלי טמא פון די וואסער, און דאן דארף מען טובל'ן די כלי — וואס מ'טאר נישט טון אויף שבת. אין די וואכן וואלט עס נישט געווען קיין פראבלעם, ווייל מ'וואלט געקענט טובל'ן די כלי אויך. דער גאנצער טריק איז נאר רעלעוואנט פאר שבת.

הלכה — אין מגביהין תרומות ומעשרות בשבת

דער רמב"ם ווערטער: אין מגביהין תרומות ומעשרות בשבת — ווייל **נראה כמתקן דבר שלא היה מתוקן.**

פשט: מ'טאר נישט מפריש זיין תרומות ומעשרות אויף שבת, ווייל די פירות זענען געווען טבל (נישט ראוי לאכילה), און דורך מעשר'ן מאכט מען זיי ראוי — דאס איז א תיקון.

חידושים:

1. דאס איז א **רוחניות'דיגע תיקון** — נישט א פיזישע מתקן כלי, אבער מדרבנן ווערט עס באהאנדלט ווי א תיקון פון א דבר וואס איז נישט געווען ראוי לאכילה.

2. **פראקטישע נקודה:** אין ארץ ישראל איז כמעט אלעס שוין גע'מעשר'ט מיט א הכשר, אבער מענטשן מעשר'ן לחומרא. אויב עס איז שוין בעצם כשר, איז עס א שאלה צי דאס „מעשר'ן לחומרא" איז באמת מתקן אדער נישט. עס ווערט אויך דערמאנט דער פראקטישער פראבלעם ווען מ'פארגעסט צו נעמען חלה פון מצות ערב פסח שחל בשבת.

הלכה — מעבד (תולדות און דרבנן'ס)

דער רמב"ם ווערטער: המרכך עור בשמן כדרך שעושין העבדנין והמוכרין — הרי זה מעבד וחייב.

פשט: ווייכמאכן עור מיט אויל אזוי ווי פעל-ארבעטער טוען איז די אב מלאכה פון מעבד.

לא יסוך אדם רגלו בשמן בתוך המנעל

דער רמב"ם ווערטער: לפיכך לא יסוך אדם רגלו בשמן והוא בתוך המנעל או הסנדל החדשים. אבל סך הוא את רגלו שמן ונותנה בתוך המנעל אפילו הן חדשים.

פשט: מ'טאר נישט גיסן אויל אויף דעם פוס ווען ער טראגט שוין די נייע שיך, ווייל עס זעט אויס ווי ער גיסט אויף די שיך (מעבד). אבער מ'מעג שמירן אויל אויפן פוס און דערנאך אנטון די שיך — ווייל עס איז א גרויסע שינוי און עס זעט נישט אויס ווי מתקן.

זיך ארומוואלגערן אויף א קטבליא חדשה

דער רמב"ם ווערטער: וסך כל גופו שמן ומתעגל על גבי קטבליא חדשה ואינו חושש, שאין זה דרך עיבוד כלל.

פשט: מ'מעג זיך אנשמירן מיט אויל און זיך ארומוואלגערן אויף א נייע עור-מאטע, ווייל דאס איז נישט דרך עיבוד.

חידוש: דער חילוק איז: **מרכך עור בשמן** מיינט מ'נוצט א טול און מ'ארבעט דירעקט אויפן עור. דא קומט דער שמן אן צום עור אינדירעקט דורך דעם גוף — דאס איז **נישט דרך עיבוד**.

שמן מועט vs. שמן הרבה

דער רמב"ם ווערטער: בחדשים — אם היה שם שמן מועט כדי שיצחצח העור בלבד — מותר. **אבל אם היה שם שמן הרבה כדי שירכך העור — הרי זה אסור משום כעין מעבד.**

פשט: ביי נייע עור: א ביסל אויל וואס גיט נאר א גלאנץ — מותר. א סך אויל וואס מאכט דעם עור ממש ווייך — אסור משום מעבד. ביי **ישנים** (אלטע עור) — מותר אפילו מיט א סך אויל, ווייל עס איז שוין מעובד געווארן.

הלכה — ממחק/ממרח — הממרח רטיה

דער רמב"ם ווערטער: הממרח רטיה — חייב משום מוחק את העור.

פשט: ווען מען שמירט אויס די מעדיצין אויף דער רטיה (באנדאזש), איז מען חייב משום דער מלאכה פון מוחק — אויסגלעטן א הויט.

חידושים:

1. **וואס איז דער שייכות צו מוחק את העור?** מוחק מיינט אויסגלעטן א הויט — אראפנעמען האר, ווארצלען, און אנדערע אומגלייכקייטן ביז **שיחליק פני העור** (ביז די אויבערפלאך ווערט גלאט). ביי דער רטיה איז דער זעלבער מעשה: ער שמירט אויס די קרעם אויף דער רטיה **עד שיחליק פניה** — ער מאכט גלאט דעם אויבערפלאך פון דער רטיה.

2. **דער חיוב איז נישט פאר'ן שמירן אויף זיין אייגענע הויט (גוף)**, נאר פאר'ן אויסשמירן דעם קרעם אויף דער רטיה אליין.

3. **וואס פאר א מאטעריאל איז א רטיה:** אין צייטן פון חז"ל איז א רטיה געווען א שטיקל עור אדער גראבע סחורה (שטאף) וואס האט געהאט אומגלייכקייטן — הארטע שטיקלעך, שטעכעדיגע פאדעמס — און דורך'ן שמירן מיט קרעם האט מען עס אויסגעגלעט, ממש ווי מוחק את העור. א מאדערנע בענדעיד איז נישט קיין עור, אבער דער דין שטאמט פון יענער מציאות.

הלכה — סותם נקב בשעוה (גזירה משום ממרח/מוחק)

דער רמב"ם ווערטער: לפיכך — אויך אסור צו פארשטאפן א לאך (נקב) מיט שעוה (וואקס), ווייל שעוה איז א מאטעריאל וואס מען שמירט נאטירלעך, און דער שמירן איז מוחק.

פשט: דאס איז א גזירה — מען האט מורא אז ער וועט קומען צו ממרח (שמירן/אויסגלעטן) דעם וואקס, וואס איז מוחק. דאס קאנעקט צוריק צו פריערדיגע הלכות וועגן פארדעקן א נקב אין א חבית.

הלכה — כותב: איסור ליכחול בפוך

דער רמב"ם ווערטער: אסור ליכחול בפוך וכיוצא בו בשבת.

פשט: כחול איז א קאסמעטישע פארב פאר די אויגן. דער פוך איז דער כלי וואס מען נוצט צו אפליצירן עס. דאס איז אסור מדרבנן ווייל עס איז דומה צו כותב — ער נעמט א כלי, לייגט ביים ענדע עפעס ענליך צו טינט, און מאכט א קאליר/סימן. אפילו עס איז נישט ממש כותב (ער שרייבט נישט קיין אותיות), נאר ער מאכט א קאליר, איז עס אסור מדרבנן.

הלכה — מקח וממכר, שכירות פועלים, שאלה והלוואה

דער רמב"ם ווערטער: אסור לעשות מקח וממכר בשבת, גזירה שמא יכתוב. לא ישכור אדם פועלים בשבת. ולא יאמר אדם לחבירו לשכור לו פועלים.

אבער: לשאול ולהשאיל — בארגן און פארבארגן חפצים מעג מען. **ללוות ולהלוות** — בארגן געלט טאר מען נישט.

פשט: קויפן/פארקויפן, דינגען ארבעטער — אלעס אסור בשבת, גזירה שמא יכתוב. אבער בארגן חפצים מעג מען, ווייל ווען מען בארגט א חפץ שרייבט מען נישט. ביי געלט דארף מען אראפשרייבן חשבונות.

חידושים:

1. **[דיגרעסיע: אורשפרונג פון שרייבן]** דער ערשטער כתב איז ערפונדן געווארן פאר מסחר-צוועקן — פאר'ן אראפשרייבן חשבונות ביי בארגן און פארקויפן. שרייבן איז פונדאמענטאל פארבונדן מיט מקח וממכר.

2. **[דיגרעסיע: חידושי תורה בשבת]** צי טאר מען מחדש זיין חידושי תורה בשבת, ווייל מען וועט וועלן שרייבן? מען מעג לערנען תורה און מחדש זיין, נאר שרייבן טאר מען נישט. שרייבן חידושי תורה איז נישט לכתחילה אבער בדיעבד גוט.

3. **שואל כדי יין וכדי שמן:** מען מעג בארגן יין און שמן פון א חבר. אבער מען זאל נישט זאגן **„הלויני"** (לשון הלוואה) נאר **„השאילני"** (לשון שאלה). דער חילוק: „השאילני" מיינט ער ברענגט עס צוריק באלד (מוצאי שבת), אבער „הלויני" מיינט א הלוואה ל-30 יום, וואס דארף מען שרייבן אפילו ביי יין ושמן.

4. **אן אנדערער פשט:** ווען מען בארגט כדי יין, קען דער מענטש צוריקברענגען געלט אנשטאט וויין — דאס איז שוין א הלוואה. אבער אויב מען זאגט „השאילני" מיינט עס ער ברענגט צוריק דעם זעלבן סארט זאך.

5. **חידוש:** אפילו ווען ער באצאלט מיט געלט (משאיל דמים), איז עס מותר כל זמן מען נוצט נישט דעם ווארט „הלוואה" — ווייל טעכניש איז עס א שאלה, נישט א מכירה.

הלכה — אחד המוכר בפה או במסירה

דער רמב"ם ווערטער: אחד המוכר בפה או במסירה, אסור.

פשט: סיי ווען מען פארקויפט דורך מינדליכע הסכמה, סיי דורך פיזישע איבערגעבונג — איז אסור בשבת. אפילו א פארקויף וואס באשטייט נאר פון נאמנות (ער גלייבט אים אויף'ן ווארט) אן קיין פארמעלע קנין, איז אויך אסור.

הלכה — שקילה, מדידה, מנייה בשבת

דער רמב"ם ווערטער: כשם שאסור לשקול בין במאזנים בין שלא במאזנים, כך אסור למנות ולמדוד בין בכלי מדה בין ביד בין בחבל.

פשט: אלע סארטן מעסטן, וועגן, און ציילן זענען אסור בשבת — סיי מיט א כלי, סיי מיט'ן האנט, סיי מיט א שטריק.

חידושים:

- „במאזנים" האט צוויי איסורים: (1) דער עצם מעשה פון וועגן ווי א דרך מסחר/עובדין דחול, (2) דער שימוש אין א מאזנים ככלי. „שלא במאזנים" ווייזט אז אפילו אן א כלי איז דער עצם פעולה פון אפוועגן אסור.

- ביי הלכות תחומין דארף מען וויסן שיעורים, אבער אלעס ביי תחומין ווערט געטון בערך (approximation), נישט פונקטליכע מדידה.

הלכה — אין דנין, חליצה, ייבום, קידושין בשבת

דער רמב"ם ווערטער: אין דנין בשבת, ולא חולצין, ולא מייבמין, ולא מקדשין — גזירה שמא יכתוב.

פשט: מ'טאר נישט מאכן דין תורה, חליצה, ייבום, אדער קידושין בשבת, ווייל מ'וועט קומען צו שרייבן.

חידושים:

1. **קשיא ביי קידושין:** קידושין דארף נישט קיין בית דין, ס'איז א זאך צווישן דריי מענטשן (חתן, כלה, עדים). וואר וועט שרייבן?

2. **ערשטער תירוץ:** דיינים האבן געהאלטן פנקסים פון גיטין וקידושין. אבער דאס ווערט צוריקגעשטויסן ווייל קידושין קומט נישט אריין אין בית דין.

3. **צווייטער תירוץ:** אפשר מיינט מען דאס שרייבן פון א שטר כתובה.

4. **דריטער תירוץ (עיקר):** קידושין איז ענליך צו מקח וממכר — „הרי את מקודשת לי בטבעת זו" — ער קויפט זי אפ מיט שווה כסף. „גזירה שמא יכתוב" מיינט דא נישט א ספעציפישע שרייב-חשש, נאר עס איז א סארט משא ומתן וואס פאלט אונטער דעם כלל פון מקח וממכר.

הלכה — אין מקדישין, מעריכין, מחרימין, תרומות ומעשרות

דער רמב"ם'ס ווערטער: ואין מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין, ואין מגביהין תרומות ומעשרות — שהן דומים למקדיש אותן פירות שהפריש.

חידושים:

תרומות ומעשרות האט **צוויי איסורים:** (1) מתקן — מ'מאכט טבל פאר מתוקן; (2) דומה למקח וממכר — מ'איז מקדיש פאר'ן כהן, אזוי ווי מ'איז מקדיש לגבוה. דער רמב"ם ברענגט ביידע סיבות; אפשר איז דא א נפקא מינה צווישן זיי.

הלכה — אין מעשרין את הבהמה

דער רמב"ם'ס ווערטער: ואין מעשרין את הבהמה — גזירה שמא ירשום בסקרא.

פשט: מ'טאר נישט מאכן מעשר בהמה בשבת ווייל מ'וועט קומען צו רושם זיין (מארקירן) מיט סקרא (רויטע פארב) אויף דער צענטער בהמה.

הלכה — מקדיש פסחו בשבת

דער רמב"ם'ס ווערטער: ומקדיש אדם פסחו בשבת וכן חגיגתו ביום טוב, שהיא מצות היום.

פשט: ערב פסח שחל להיות בשבת מעג מען מקדיש זיין דעם קרבן פסח, ווייל ס'איז א מצות היום.

חידושים:

דריי מהלכים פארוואס חכמים האבן דא נישט גוזר געווען:

1. **פשוט'ער תירוץ:** ביי מצות היום האבן חכמים סתם נישט גוזר געווען — ס'איז א גזירה דרבנן און ביי מצוה האבן זיי מקיל געווען.

2. **סברא-תירוץ:** ווען א מענטש גרייט צו א קרבן פאר יעצט, זעט עס נישט אויס ווי מקח וממכר. ביי מעשר בהמה גייט ער דורך מיט זיין „אקאונטענט" וויפיל צו צאלן — דאס איז מקח וממכר. אבער נעמען א בהמה וואס איז שוין זיינס און מאכן דערפון א פסח איז נישט קיין עסק-מעשה.

3. דער כלל „אין שבות במקדש" ווערט דערמאנט אבער נישט אנגענומען אלס הויפט-תירוץ.

הלכה — אין מקדשין מי חטאת

דער רמב"ם'ס ווערטער: כשם שאין מקדישין כך אין מקדשין מי חטאת.

פשט: מ'טאר נישט שבת אנגרייטן מי חטאת (אריינגיסן וואסער אין אפר פרה אדומה). דער טעם: מ'נעמט א חולין-זאך (וואסער) און מ'מאכט עס פאר קודש — דאס איז „הקדשה" ממש.

[דיגרעסיע: פרה אדומה] דער רמב"ם רעדט אויך **הלכות למשיח**. די אידן פון עטיאפיע האבן געהאט א מסורה צו שעכטן א פרה אדומה און שפריצן ביז זיי זענען געקומען קיין ארץ ישראל.

הלכה — מפריש תרומות ומעשרות בשבת בדיעבד

דער רמב"ם'ס ווערטער: מפריש תרומות ומעשרות בשבת — בשוגג יאכל מיד, במזיד לא יאכל עד מוצאי שבת.

פשט: בדיעבד מהני — ס'איז געווארן גע'מעשר'ט. מ'זאגט נישט „לא מהני."

דער רמב"ם: וכן המקדיש או המעריך או המחרים בשבת, בין בשוגג בין במזיד, מעשיו עשויים. וכן המקנה לחבירו בשבת, קנינו קיים. אין צורך לומר ביום טוב.

חידוש: יום טוב איז גרינגער בכלל אין ענינים פון עסן און קרבנות, דערפאר „אין צורך לומר."

הלכה — מעשר את הדמאי בשבת

דער רמב"ם'ס ווערטער: מעשר את הדמאי [בשבת].

פשט: דמאי מעג מען מעשר'ן בשבת, ווייל דמאי איז נאר א ספק — רוב עם הארץ כן מעשרין — און מ'קען עס בדוחק עסן אן מעשר.

חידושים:

דמאי איז ספעציעל ווייל מ'קען עס לכתחילה עסן (בדוחק), דערפאר איז דאס מעשר'ן נישט א „תיקון" ממש. אבער ודאי טבל — אפילו ס'איז נאר א ספק — טאר מען נישט.

הלכה — קורא שם לתרומת מעשר של דמאי / מעשר עני של ודאי

דער רמב"ם'ס ווערטער: מי שקרא שם לתרומת מעשר של דמאי או למעשר עני של ודאי — לא יטלם בשבת, ואף על פי שייחד להם מקום קודם השבת והרי הם ידועים ומונחים בצד הפירות.

פשט: אפילו אויב מ'האט שוין פאר שבת באשטימט וועלכע פירות זענען תרומת מעשר/מעשר עני, טאר מען זיי נישט פיזיש אראפנעמען בשבת. דער וויזועלער מעשה פון אראפנעמען זעט אויס ווי מקח וממכר / מתקן.

דער רמב"ם: ואם היה כהן או עני למודים לאכול אצלו — הרי אלו יבואו אצלו ויאכלו, ובלבד שיודיע לכהן שזה שהוא מאכילו תרומת מעשר, ויודיע לעני שזה שהוא מאכילו מעשר עני.

פשט: אויב דער כהן אדער עני זענען רגילים צו קומען עסן ביי אים, מעגן זיי קומען און עסן דאס בשבת — אבער ער מוז זיי מודיע זיין וואס עס איז.

חידושים:

1. דאס איז מותר ווייל עס זעט נישט אויס ווי „דרך מעשר" (אפשיידן און געבן), נאר ווי „דרך אכסנאות" — נעמען געסט. דער וויזועלער אויסזען באשטימט.

2. **דער חיוב פון מודיע זיין איז נישט א דין אין שבת, נאר א דין אין מעשרות.** אן דעם וואלט דער בעל הבית געווען מועל בתרומה — ער נוצט עס פאר זיין אייגענע סעודה/הנאה (ער ווייזט זיין ברייטקייט אלס גאסטגעבער), אנשטאט עס צו געבן אלס מתנה פאר'ן כהן/עני.

3. **דער חילוק צווישן „גאסט" און „מתנה":** ווען א גאסט עסט ביי דיר, איז עס **דיין סעודה**, נישט זיינע. דער כהן/עני דארף וויסן אז דאס איז **זיין מתנה**, נישט בלויז דיין הכנסת אורחים.

הלכה ה — אסור להפיס (גורל/געמבלען)

דער רמב"ם'ס ווערטער: אסור להפיס — מ'טאר נישט מאכן א גורל בשבת.

פשט: געמבלען (משחק בקוביא) איז אסור בשבת ווייל עס איז מקח וממכר.

חידושים:

- אין די וואכן האלטן מאנכע אז משחק בקוביא איז מותר (ווייל עס איז אסמכתא). אבער **בשבת** איז עס אסור ווייל עס האט א צורה פון מקח וממכר.

- **חילוק:** צווישן מענטשן אינדערהיים (בני ביתו) מעג מען מאכן א שפיל — „ווער באקומט די גרעסערע שטיקל חלה?" — **מנה גדולה כנגד מנה קטנה.** דאס איז נישט מקח וממכר ווייל זיי זענען כבנו וכבני ביתו, איין רשות, און קיינער איז נישט באמת מקפיד.

הלכה ו — אסור לחשב חשבונות / שטרי הדיוטות

חשבונות בשבת

דער רמב"ם'ס ווערטער: אסור לחשב חשבונות שהן צורך למחר בשבת — גזירה שמא יכתוב.

פשט: חשבונות וואס מען דארף פאר מארגן (פראקטישע צוועקן) זענען אסור. אבער חשבונות שאין בהם צורך — סתם פאר אינטערעסאנטקייט — זענען מותר.

חידושים:

- ביישפילן פון מותר'דיגע חשבונות: „כמה סאה תבואה הוליך לפלוני" (פאריגע יאר), „כמה דינרים הוציא בחתונת בנו" — דאס איז סתם שמועס-אינפארמאציע.

- **חשבונות של מצוה** — דער רמ"א וויל נישט זאגן אז מ'מעג, ווייל עס איז א וואכעדיגע זאך, אבער עס איז **נישט קיין איסור** מצד שבת.

שטרי הדיוטות

דער רמב"ם'ס ווערטער: אסור לקרוא בשטרי הדיוטות בשבת — שלא יהא כחול ויבוא למחוק.

פשט: מ'טאר נישט ליינען שטרות פון מקח וממכר (אדער אנדערע וועלטלעכע שריפטן) בשבת.

חידושים:

1. **וואס מיינט „שטרי הדיוטות"?** צוויי פשטים: (1) דער רמב"ם אין משנה תורה טייטשט עס אלס שטרי של מקח וממכר. (2) אין פירוש המשניות זאגט דער רמב"ם: אלעס **זולת ספר הנביאים או פירושיהם** — הדיוטות מיינט אלעס וואס איז נישט געשריבן דורך מענטשן מיט רוח הקודש.

2. **אינטערעסאנטע לשון „שלא יהא כחול ויבוא למחוק":** פארוואס זאגט דער רמב"ם נישט סתם „שמא ימחוק"? דער רמב"ם מיינט **צוויי זאכן:** (א) **שלא יהא כחול** — עס איז נישט שבתדיג, עס ברענגט אריין אין א וואכעדיגע מיינדסעט; (ב) **ויבוא למחוק** — עס פירט צו מחיקה.

3. **פארוואס דווקא מחיקה (נישט כתיבה)?** ביי וועלטלעכע שריפטן/נייעס, ווען עפעס איז שוין נישט נוגע, מעקט מען עס אויס. ביי הייליגע ספרים מעקט קיינער נישט — ווייל דער אינהאלט איז הייליג.

4. **נפקא מינה להלכה:** אויב דער עיקר טעם איז „שמא ימחוק", דאן היינט ווען מ'ליינט א צייטונג (וואס מ'מעקט נישט), פאלט אוועק דער טעם. אבער אויב „שלא יהא כחול" איז א באזונדערע סיבה, קען עס זיין אז אפילו ליינען א צייטונג איז א פראבלעם ווייל עס איז נישט שבתדיג.

5. **פירוש המשניות** — דער רמב"ם זאגט דארט אז אלעס וואס איז נישט כתבי הנביאים אדער פירושיהם איז אסור צו ליינען בשבת, אפילו חכמות.

הלכה — אסור לקרוא בכתב שתחת הצורה ותחת הדיוקנאות

דער רמב"ם'ס ווערטער: אסור לקרוא בכתב ההולך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות בשבת.

פשט: דעסקריפשנס אונטער בילדער אדער סטעטשוס — אזוי ווי אין א מוזעאום ליגט א קליינע בלעכל מיט א באשרייבונג — איז אויך בכלל שטרי הדיוטות.

חידושים:

דער **חידוש** איז: מען זאל נישט מיינען אז ווייל עס איז נאר אפאר קורצע ווערטער אונטער א בילד, איז עס נישט שטרי הדיוטות. עס **איז** שטרי הדיוטות. א מענטש וואלט געקענט טראכטן אז ווערטער אונטער א פיקטשער זענען בלויז א הסבר אויף דעם בילד — אזוי ווי קוקן א בילד. ניין — עס איז אזוי ווי ליינען א כתב.

הלכה — אסור לקרוא בכתובים בשעת בית המדרש

דער רמב"ם'ס ווערטער: אפילו לקרוא בכתובים בשבת בשעת בית המדרש — אסור.

פשט: מען טאר נישט ליינען כתובים (דער חלק פון תנ"ך) בשבת אין דער צייט ווען עס איז א שיעור אין בית המדרש.

חידושים:

1. **„בית המדרש" מיינט נישט א פלאץ, נאר א שיעור.** „מדרש" אויף לשון חכמים מיינט א שיעור/דרשה. „בשעת בית המדרש" מיינט בשעת דער רב דרשנ'ט.

2. **דער טעם:** מען זאל נישט זאגן „איך זיץ אינדערהיים און ליין דברי הימים" אנשטאט צו קומען צום שיעור.

3. **דער עיקר חידוש:** דאס איז נישט ביטול תורה — דאס איז **ביטול בית המדרש.** דער מענטש לערנט יא, אבער ער מאכט חרוב דעם בית המדרש. ווען יעדער איינער זיצט אינדערהיים מיט זיינע אייגענע תירוצים, ווערט דער שיעור מבוטל. דאס איז א גאנצע אנדערע קאטעגאריע.

4. **למעשה:** ווען עס שטייט אויפן צעטל אז דער רב גיט א דרשה, טאר מען נישט דעמאלטס זיצן אינדערהיים און לערנען, אפילו הייליגע זאכן.

הלכה — נפלה דליקה בחצר בשבת — דיני הצלה

דער רמב"ם'ס ווערטער: נפלה דליקה בחצר בשבת — גזירה שמא יכבה הדליקה כדי שיציל, מפני שאדם בהול על ממונו. לפיכך גזרו שלא יציל אלא מזון שצריך לו לאותה שבת, וכלים שצריך להשתמש בהם בשבת, ובגדים שיכול ללבוש.

פשט: ווען עס ברענט אויס א פייער אין חצר שבת, טאר מען נישט אויסלעשן. מען מעג נאר ארויסראטעווען: (1) עסן וואס מען דארף פאר יענע שבת, (2) כלים וואס מען דארף פאר שבת, (3) בגדים וואס מען קען אנטון יעצט בשעת מעשה.

חידושים:

1. **פארוואס נישט אלעס ראטעווען אפילו מיט עירוב:** אויב ער גייט ראטעווען אלעס, גייט ער אריין אין א „ראטעווער-מיינדסעט" און וועט פארגעסן אז מען טאר נישט אויסלעשן. **אדם בהול על ממונו** — א מענטש פארלירט זיך ווען עס האנדלט זיך פון זיין געלט.

2. **חילוק צווישן בגדים און כלים:** ביי כלים — „שצריך להשתמש בהם בשבת" (וואס ער דארף פאר שבת). ביי בגדים — „שיכול ללבוש" — וואס ער קען אנטון **יעצט בשעת מעשה,** נישט במשך שבת.

3. **דער סברא פון דער גזירה:** ווען א מענטש טראכט נאר פון וואס ער דארף **פאר שבת,** איז ער מסיח דעת פון אלע אנדערע זאכן. אבער ווען ער

טראקט פון וואס ער דארף פאר דינסטאג, איז ער אין גאנצן מסיח דעת פון שבת.

4. **א שווערע קשיא אויף דער גזירה:** וויאזוי האבן חז"ל געקענט מאכן אזא גזירה אז א מענטש זאל זיך מייאש זיין פון זיין **גאנצע נכסים**? עטליכע ראיות:

- **עד שליש מממונו:** פאר א מצוה דארף א מענטש מוסר זיין נאר ביז א דריטל פון זיין פארמעגן.

- **חולה שאין בו סכנה:** מעג עובר זיין אויף אלע דרבנן'ס — און א מענטש וואס זיין הויז ברענט איז אסאך ערגער!

- **חכמים'ס דרך:** אין גאנצע הלכות שבת לאזן חכמים קיינמאל נישט א מענטש „סטאק."

5. **תירוצים:**

- דער רמב"ם זאגט דוקא **„בחצר"** — נישט אין א הויז. אין א חצר איז עס א באגרענעצטע פייער.

- אמאל איז געווען א נארמאלע זאך — א פייער אין חצר האט נישט געמיינט אז מען פארלירט דאס גאנצע פארמעגן.

- חז"ל האבן מתיר געווען אמירה לנכרי ביי דליקה — „אל תאמר לו כבה ואל תאמר לו אל תכבה" — דוקא ווייל אדם בהול על ממונו. דאס באלאנסירט דעם חומרא.

6. **למעשה היינט:** היינט איז מען מער מקיל מיט מכבה זיין, ווייל (1) עס איז כמעט תמיד א סכנה (סמאוק איז דעינדזשערעס), (2) מיר וואוינען צווישן גוים און מיר ווילן נישט חלילה פארברענען א גאנצע שטאט (ווי דער מעשה אין פראנקפורט).

הלכה — מזון שלש סעודות (גדרים)

גמרא: אם נפלה דליקה בליל שבת — מציל מזון שלש סעודות; בשחרית — מציל מזון שתי סעודות; במנחה — מציל מזון סעודה אחת. הראוי לאדם לאדם, הראוי לבהמה לבהמה.

חידושים:

פאר בהמות דארף מען אויך מציל זיין — „הראוי לבהמה לבהמה."

הלכה — כלי אחד (דער גדר פון איין מאל טראגן)

גמרא: במה דברים אמורים? במציל לכלי אחד מרובה — ווען ער דארף מאכן מערערע טריפס מיט דעם זעלבן כלי. אבל מוציא כלי אחד — ווי לאנג ער נעמט עס נאר איין מאל אין איין כלי, אפילו ס'איז פאר עטליכע סעודות, מותר.

פשט: דער חילוק איז צווישן מערערע מאל טראגן (באגרעניצט צו דריי סעודות) און איין מאל טראגן מיט א גרויסן כלי (קיין באגרעניצונג).

חידושים:

- ביישפילן: סל מלאה כיכרות, עיגול של דבילה, חבית של יין.

- **טלית-אופן:** ער שפרייט אויס זיין טלית, לייגט אריין אלעס וואס ער קען, און טראגט עס ארויס פול — דאס ציילט אויף אלס איין מאל.

הלכה — באו והצילו לכם

גמרא/רמב"ם: ער רופט אנדערע מענטשן: „באו והצילו לכם" — קומט ראטעוועט פאר אייך — און יעדער איינער ראטעוועט וויפיל ער דארף.

חידושים:

1. **דער בעל הבית מוז מרשה זיין:** א מענטש קען נישט אליין גיין ראטעווען פון יענעמ'ס פייער אן רשות.

2. **הפקר-מעכאניזם:** ווען דער בעל הבית רופט „באו והצילו לכם" — ווערט עס הפקר. נאך שבת, אויב דער מציל איז א גוטער מענטש, גיט ער עס צוריק, און דער בעל הבית באצאלט אים שכר.

3. **שכר שבת:** ווי קען מען נעמען שכר פאר ראטעווען אויף שבת? דאס איז דאך שכר שבת! עטליכע תשובות: (א) ער האט גארנישט געטון — ער האט נאר גענומען הפקר זאכן; (ב) עס איז מער ענלעך צו א מתנה/צוריקגעבן; (ג) ס'איז אן איינמאליגע זאך; (ד) דאס איז נישט „שכר" אין דעם זין ווייל ער האט נישט געטון קיין מלאכה פאר דעם בעל הבית.

הלכה — הצלת לבוש

גמרא/רמב"ם: לבוש — לובש כל מה שיכול ללבוש, ונושא ועוטף כל מה שיכול, עד שיגיע לישוב.

חידושים:

1. **חומרא ביי לבוש לעומת מאכל:** ביי וועש האט מען בכלל נישט מתיר געווען צו ארויסטראגן מיט זיינע הענט — נאר אנגעטון, דרך לבוש. ביי עסן מעג ער נעמען אין זיינע הענט. אבער ביי לבוש איז אויך א קולא — וויפיל ער קען אנטון, אפילו מער ווי ער דארף פאר שבת.

2. ביי עסן שטייט נישט „כל מה שיוכל לאכול" — מען באגרעניצט צו דריי סעודות. ביי לבוש שטייט „כל מה שיכול ללבוש" — א סך מער.

3. **באו והצילו לכם ביי לבוש:** דער זעלבער דין פון רופן אנדערע גילט אויך פאר לבוש — יעדער איינער לובש כפי יכולתו.

הלכה — פת נקי vs. פת שאינו נקי

גמרא: התחיל בפת נקי — אינו חוזר ומטיל פת שאינו נקי. אבער פארקערט — אויב ער האט אנגעהויבן מיט פת שאינו נקי, חוזר ומטיל פת נקי — ער מעג זאגן „איך וויל פאר שבת א בעסערע קוואליטי."

הלכה — הצלת כתבי הקודש

רמב"ם: כתבי הקודש מעג מען מציל זיין אפילו שלא עירבו — צו אן אנדערע חצר אפילו אן עירוב חצרות, בתנאי אז ס'איז דא דריי מחיצות.

חידושים:

1. **גרעסערע קולא ביי כתבי הקודש ווי ביי מאכל/לבוש:** מאכל און לבוש דארף מען אן עירוב; כתבי הקודש מעג מען אפילו אן עירוב — אבער נאר וואו ס'איז דא דריי מחיצות (נישט א כרמלית).

2. **תנאי — כתובים אשורית ובלשון הקודש:** נאר כתבי הקודש וואס זענען געשריבן אין כתב אשורית און אין לשון הקודש האבן קדושה. אויב זיי זענען געשריבן אין אן אנדער שפראך אדער אן אנדער כתב — האבן זיי נישט קיין קדושה, און מען טאר זיי נישט מציל זיין אויף דעם אופן.

הלכה — כתבי הקודש שאינם כתובים אשורית ובלשון הקודש

דער רמב"ם'ס ווערטער: והוא שיהיו כתובים כתבי הקודש אשורית ובלשון הקודש. אבל... בכתב אחר או בלשון אחר — אין מצילין אותן... ובכלל אסור לקרות בהם.

חידושים:

1. **קשיא פון קריאת שמע בכל לשון:** קריאת שמע מעג מען זאגן בכל לשון, און א סידור מעג מען האבן אין אנדערע שפראכן. ווי קען דער רמב"ם זאגן אז כתבי קודש אין אן אנדער שפראך האבן גאר נישט קיין קדושה? דער תירוץ: דער רמב"ם רעדט ספעציפיש פון ספר תורה — א ספר תורה מוז זיין אין כתב אשורית און לשון הקודש. מען איז יוצא קריאת שמע בעל פה אין אן אנדער שפראך, אבער ווען עס איז **געשריבן** אין אן אנדער שפראך האט עס גאר נישט קיין קדושה.

2. **יוונית (גריכיש) — דער מגיד משנה'ס הסבר:** לויט דער רמב"ם'ס שיטה וואלט יוונית טאקע געהאט קדושה, אבער דער רמב"ם ברענגט נישט די הלכה ווייל ער האט שוין פסק'נט אין הלכות ספר תורה אז היינט איז נישטא מער אמת'ע יוונית אויף דער וועלט.

3. **„אסור לקרות בהם" — שארפע מסקנא:** לויט'ן רמב"ם קומט אויס: מען טאר נישט ליינען כתבי הדיוטות, מען טאר נישט ליינען כתבי קודש וואס זענען נישט אין אשורית. די איינציגסטע מעגליכקייטן: גיין אין בית המדרש הערן א שיעור, אדער ליינען א כשר'ע ספר תורה. א משניות טאר מען נישט שרייבן, א סידור טאר מען נישט שרייבן — אלץ פון דעם כלל „דברים שבכתב אי אתה רשאי לאמרם על פה."

4. **„אשורית" — וואס מיינט עס פראקטיש:** נישט בלויז אז די שורות זענען גראד — עס מיינט די ספעציפישע צורת הכתב. אידישע האנטשריפט (כתב יידיש) איז נישט כתב אשורית.

5. **ראשונים'ס תירוץ — „בימיהם":** דאס איז נאר געווען אין זייער צייט, ווען מען האט טאקע געהאלטן שטרענג ביי „דברים שבכתב אי אתה רשאי לאמרם על פה." אבער היינט, וואס מען האט שוין מתיר געווען צו שרייבן תורה שבעל פה (עת לעשות לה' הפרו תורתך), מעג מען שוין ליינען אלעס.

הלכה — כתובים בסם ובסיקרא

דער רמב"ם'ס ווערטער: הואיל וכתובים בסם ובסיקרא... אבל הואיל והן כתובים כשירה בלשון הקודש — מצילים אותן.

פשט: אפילו אויב כתבי קודש זענען געשריבן מיט סם אדער סיקרא (נישט מיט דער רעגולערע שווארצע דיו), פונדעסטוועגן, כל זמן עס איז געשריבן אין לשון הקודש, ראטעוועט מען זיי. עס דארף נישט האבן אלע דיני ספר תורה.

הלכה — גליונות של ספרים

דער רמב"ם'ס ווערטער: הגליון של ספרים שלמעלה ושלמטה... שבין פרשה לפרשה, שבין דף לדף...

פשט: די ליידיגע רווחים (מארדזשינס) אין ספרים ווערן נישט געראטעוועט פון פייער.

חידושים:

עס מוז זיין אז מען רעדט פון גליונות וואס זענען אפגעשניטן געווארן פון א ספר תורה. אפיל

ו אזעלכע גליונות, וואס האבן אמאל באלאנגט צו א ספר תורה, האבן נאך אלץ קדושה (ווייל זיי זענען געווען חלק פון א ספר תורה), אבער מען ראטעוועט זיי נישט מפני הדליקה.

הלכה — ברכות וקמיעות

דער רמב"ם'ס ווערטער: ברכות און קמיעות — אפילו אויב עס שטייט דערין שמות און פסוקים — **אין מצילין אותן מפני הדליקה.**

פשט: א סידור (ברכות) אדער א קמיע וואס האט שמות הקודש און פסוקים — מען ראטעוועט זיי נישט פון פייער, ווייל זיי האבן נישט קיין קדושה ווי כתבי הקודש.

חידושים:

אין אנדערע הלכות (הלכות יסודי התורה) זעט מען אז אויף קמיעות איז נישטא דער איסור פון מחיקת השם. פריער האט מען געלערנט אז מען מעג טראגן א קמיע בשבת, אבער ראטעוועט פון פייער — נישט.

הלכה — ספר תורה שנמחק — 85 אותיות

דער רמב"ם'ס ווערטער: ספר תורה שיש בו... שמונים וחמש אותיות... כפרשת ויהי בנסוע הארון... מצילין אותה מפני הדליקה.

פשט: א ספר תורה וואס איז אויסגעמעקט אדער פסול, אבער עס איז געבליבן 85 אותיות (גאנצע ווערטער), ראטעוועט מען עס פון פייער.

חידושים:

1. **דער שיעור פון 85 אותיות:** 85 אותיות איז דער שיעור פון א פרשה — ספעציפיש פרשת „ויהי בנסוע הארון" וואס האט 85 אותיות. אפילו עס איז נישט א גאנצע פרשה, אבער אויב עס איז געבליבן אזויפיל אותיות, איז דא א חשיבות פון קדושה.

2. **אדער א גאנצע פרשה:** אויב עס איז געבליבן א גאנצע פרשה, אפילו א קורצע ווי „ויבא עמלק," ראטעוועט מען עס.

3. **אדער הזכרות (שמות):** אויב עס זענען דא שמות הקודש אין דער פרשה, ווי אין „ויאמר ה' אל משה לאמר" — וואס איז די קורצסטע פרשה מיט נאר צוויי פסוקים — איז דאס אויך א סיבה צו ראטעווען.

הלכה — תיק הספר

דער רמב"ם: גליונות טאר מען נישט ראטעווען, אבער **תיק הספר מעג מען יא ראטעווען.**

חידוש: אן אינטערעסאנטער חילוק: גליונות וואס זענען אפגעשניטן פון דעם ספר אליין — ראטעוועט מען נישט. אבער דער תיק (דער קאווער/הילע) וואס איז אויך באזונדער פון דעם ספר — ראטעוועט מען יא. דער חילוק: דער תיק איז נישט אפגעשניטן פון דעם ספר, נאר דער ספר איז ארויסגענומען פון דעם תיק — דער תיק האט נאך אלץ זיין תשמישי קדושה סטאטוס.

א גרויסע קשיא אויפ'ן רמב"ם — צריך עיון גדול

דער רמב"ם האט געזאגט אז מען טאר נישט ליינען כתבים וואס האבן נישט קיין קדושה, מען ראטעוועט זיי נישט, און כתבים נישט אין אשורית זענען אסור. אבער דער רמב"ם אליין שרייבט ספרים! ווי שטימט דאס צוזאמען? דאס בלייבט א צריך עיון — „מ'דארף טראכטן טאקע וואס דער רמב"ם'ס שיטה איז, ס'איז א גרויסע פליאה."

[דיגרעסיע: צי קען מען לערנען רמב"ם אן גמרא?]

א לענגערע דיסקוסיע ווערט געפירט וועגן דעם יסוד'דיגן פראבלעם פון לערנען רמב"ם אן דער גמרא:

1. **ערשטע פראבלעם:** אסאך מאל ווייסט מען נישט דעם **טייטש** פון ווערטער אין רמב"ם אן דער גמרא. אין פירוש המשניות טייטשט דער רמב"ם אסאך ווערטער (אויף אראביש אדער לשון הקודש), אבער אין משנה תורה ברענגט ער פשוט לשון המשנה אן שום ביאור. דאס ווייזט אז משנה תורה איז געשריבן פאר איינער וואס האט שוין געלערנט גמרא/פירוש המשניות.

2. **צווייטע פראבלעם:** אפילו ווען מ'פארשטייט די ווערטער, פעלט דער **קאנטעקסט** — מ'ווייסט נישט אז דער רמב"ם איז מכריע א מחלוקת, מ'ווייסט נישט וואס וואלט געווען די אנדערע צד, מ'ווייסט נישט פארוואס ער ברענגט דוקא דעם חילוק.

3. **א פארטיידיגונג:** אפילו אן דער גמרא קען מען מאכן סברות אין רמב"ם אליין — ער גיט א מציאות און א פסק, און מ'קען פארשטיין א סברא. דער מגיד משנה טוט אמאל אזוי.

4. **מסקנא:** ס'בלייבט **צורך עיון גדול** וואס דער רמב"ם האט געמיינט ווען ער האט געשריבן אז מ'קען לערנען זיין ספר אן גמרא.

[דיגרעסיע: כללי'ע דיסקוסיע וועגן לערנען הלכות שבת און פסק הלכה למעשה]

דער רמב"ם'ס פראיעקט — „לתקן ולא תיקון"

דער **ר' יהושע'לע קרעטשקער**'ס קריטיק אויפ'ן רמב"ם: דער רמב"ם האט געוואלט מאכן א ספר פון כל התורה כולה מיט כללים, אבער למעשה ברענגט ער נישט די לומדות פון יעדע הלכה — ער ברענגט בלויז די פרטים פון גמרא אן צו דערקלערן די כללים וואס שטייען הינטער זיי. דער ר' חיים קרעסנא האט געטרייט אויף איין הלכה (פסח) צו ווייזן וויאזוי מ'וואלט איבערגעשריבן מסכת פסחים, און האט אפילו דאס נישט געענדיגט. דער רמב"ם האט כאטש אויסגעפירט זיין פראיעקט, כאטש נישט פערפעקט.

פראבלעם פון אפליקאציע אויף היינטיגע מציאות

- די גמרא'ס דוגמאות שטאמען פון א גאנץ אנדערע מציאות.
- מסכת שבת איז פול מיט **דוגמאות/מציאות'ן**, נישט מיט **עקרונות** פון יעדע מלאכה. עס איז זייער ווייניג כלליות'דיגע עקרונות אינערהאלב יעדע מלאכה.
- דערפאר איז עס כמעט אוממעגליך צו בויען א כלל פון א פרט און אפליקירן עס אויף נייע סיטואציעס. „א כלל געבויט אויף א פרט, געבויט אויף גארנישט — ווי ארבעט עס?"

חילוק צווישן הלכות שבת און אנדערע חלקי תורה

אין חושן משפט זענען דא כלליות'דיגע מכשירים (חזקות, מוחזקות, מיגו) וואס מ'קען אפליקירן. אבער הלכות שבת איז באזירט אויף ספעציפישע מציאות'ן, וואס מאכט עס שווערער צו עקסטראפאלירן.

פארוואס מ'לערנט נישט הלכה למעשה אין דעם שיעור

דער שיעור לערנט **כללים**, נישט הלכה למעשה — ווייל הלכה למעשה דארף מען קוקן פראקטיש אויף אונזער מציאות, און דאס נעמט מער צייט. פון דעם וואס מ'לערנט קען מען נאר לערנען אז **אין דעם קעיס וואס שטייט אין רמב"ם איז דא אזא איסור** — אבער פונקטליך וואס דער קעיס איז, און וויאזוי עס אפליקירט צו היינט, איז א באזונדערע שאלה.

אן אינטערעסאנטע נקודה וועגן תורה בכלל

אין תורה דארף מען קענען די גאנצע תורה כדי צו פארשטיין א שטיקל. דאס איז אנדערש פון אנדערע חכמות. דאס זעלבע איז אין ספר המדע מיט פילאסאפישע מחלוקות, און אין חסידישע ספרים וואו מ'דארף קענען די זוהר און מדרשים.

[דיגרעסיע: חינוך טריק] — ווי גדולים זאגן „דו ווייסט דאך די באוואוסטע קצות?" כדי צו מאכן דעם תלמיד פילן אז דאס איז די נארם, אפילו ווען ער ווייסט עס נישט.

[דיגרעסיע: קעיטערינג שבת]

מענטשן וואס פירן א גרויסע אפעריישן שבת (ווי קעיטערינג) דארפן זייער אכטונג געבן אויף הלכות — צ.ב. מען טאר נישט שרייבן אויף וועלכע טיש ווער זיצט (מונה את האורחות). מען מעג רעכענען בעל-פה אבער נישט פון א כתב. א עצה: אויב מען מוז ליינען פון א צעטל, זאל מען עס ליינען בקול רם.

עד כאן השיעור.

תמלול מלא

הלכות שבת פרק כ"ג — מכה בפטיש ואיסורי דרבנן

מבוא לפרק כ"ג

Speaker 1:

מיר לערנען הלכות שבת פרק כ"ג. און מיט די פרק גייט דער רמב"ם ענדיגן די איסורי דרבנן וואס זענען צוגעלייגט צו די ספעציפישע מלאכות. דאס הייסט, ער האט אויסגערעכנט די ל"ט מלאכות דאורייתא, און ער האט אויסגערעכנט אלע דרבנן וואס זענען צוגעלייגט צו א ספעציפישע מלאכה. נאר מיר האבן דאך עקסטערע איסורי דרבנן וואס זענען נישט דווקא ארויפגעשעפעט אויף א ספעציפישע מלאכה, מער כלליות'דיגע. און דא האלט מען אינמיטן איסורי דרבנן וואס זענען ענליך צו מלאכה אדער וואס קען ברענגען לידי מלאכה.

און פאר מיר לערנען דארפן מיר משבח זיין די בעלי הקמח וואס מאכן אז ס'זאל זיין קמח, אז ס'זאל זיין תורה, די וואס שטיצן אונזער שיעור, ובראשם אונזער ידיד און אונזער שותף, הרבני הנגיד החשוב הרב רבי יואל הלוי. מיר באדאנקען אים און אלע אנדערע שטיצערס.

הלכה א — מכה בפטיש: נקב העשוי להכניס ולהוציא

מהי מכה בפטיש — גמר מלאכה

Speaker 1:

יעצט לערנען מיר אזוי. מיר גייען מיר לערנען די מלאכה פון מכה בפטיש, און וואס די רבנן האבן גע'אסר'ט מיט די מכה בפטיש. סאו פריער, אין די צענטע פרק, האט דער רמב"ם געזאגט אז מכה בפטיש, דאס הייסט קלאפן מיט די האמער, אבער דאס זאגט נאכנישט גענוג. ער זאגט וואס ס'מיינט איז גמר מלאכה, די לעצטע קלאפ מיט די האמער, עפעס וואס ענדיגט צו און מאכט א זאך פאר א כלי. אזוי ווי ער גייט דא זאגן למשל פארמאכן די חבית, ווייל ווען מ'עפנט עס איז די חבית ראוי צו ווערן גענוצט ארייננצונעמען און ארויסצונעמען, און מיט דעם האט מען געמאכט די חבית אין א כלי וואס מ'קען יוזן.

זאגט דער רמב"ם אזוי. דער רמב"ם האט געזאגט אין פרק י' אז מכה בפטיש איז חייב, און דער וואס טוט עני אנדערע גמר מלאכה וואס איז נישט מיט א פטיש, דעמאלטס איז עס תולדת מכה בפטיש. סאו, ס'קען זיין דו ביסט גערעכט אז די ערשטע מכה בפטיש מיט א האמער איז אויך דווקא אז ס'איז א גמר מלאכה, אבער ס'שטייט נישט קלאר. ער זאגט אז א סארט מכה בפטיש איז חייב, און עני גמר מלאכה איז א תולדה. תולדה מיינט אז ס'איז די זעלבע זאך נאר אן אנדערע אופן. אבער מכה בפטיש מיינט אויף די לעצטע קלאפ. דאס הייסט, ווען איינער איז בונה און ער האקט מיט א האמער, איז עס לכאורה בונה. אבער לאו דווקא די לעצטע. ס'איז א סארט ערשטע גמר מלאכה, אדער א קליינע תיקון מלאכה.

דברי הרמב"ם: נקב בלול של תרנגולים

Speaker 1:

אונז גייען מיר לערנען אזוי. קודם גייט דער רמב"ם זאגן וואס איז חייב בעצם. דער רמב"ם אזוי, אז ווען דער חייב קומט ארויס נאך חומרות פון די רבנן גזרו אז מ'האט געקומען צו טון די אופן וואס מ'איז חייב. אין פרק י"ד האט דער רמב"ם געזאגט איינע פון די תולדות פון מכה בפטיש איז ווען איינער האט א בועה און ער מאכט א לאך דערין, הייסט עס אזוי ווי א לאך וואס עשוי להוציא ולהכניס, ווייל ער וויל ארויסקומען בלוט, ער וויל אריינקומען לופט. זאגט ער דא אן ענליכע זאך, העושה נקב. וואס איז די דרבנן וואס מ'האט צוגעלייגט צו די מכה בפטיש? נישט קיין דרבנן, די דאורייתא, פארשטייט זיך. דאס איז די רייס, דאס איז אן אופן פון מכה בפטיש. מאכן א נקב אין א זאך.

זאגט ער אזוי, **העושה נקב**, איינער מאכט א לאך, אבער נישט סתם א לאך, א האלבע לאך וואס איז געמאכט נאר פאר איין קליינע פונקציע, נאר א געהעריגע לאך וואס איז געמאכט **להכניס ולהוציא**, ארייננעמען און

ארויסנעמען. **כגון**, איינער האט א **לול של תרנגולים**, א באקס, א סטרוקטור פאר תרנגולים, אבער דאס דארף וויכטיג האבן א נקב, א לאך. סאו איינער מאכט א לאך אין די לול של תרנגולים, און די לאך איז געמאכט געווארן פאר וואס? איז געמאכט געווארן פאר צוויי זאכן: **עשוי להכניס אור**, אריינברענגען לעכטיגקייט אין די לול אז מ'זאל קענען זען וואס דארטן גייט פאר, **ולהוציא הבל**, ארויסנעמען די הייסע לופט וואס ליגט אינעווייניג אין די לול של תרנגולים. איז ער אויף דעם **חייב משום מכה בפטיש**, ווייל מ'קען וועלן נישט נוצן די לול של תרנגולים אן דעם, ס'וואלט געווען... די טשיקענס וואלטן דארטן געווארן געטשאוקט, איך ווייס נישט וואס, ס'וואלט נישט געטויגט. איז מיט דעם מאכט מען די לול של תרנגולים געענדיגט, דאס איז חייב משום מכה בפטיש. ער מאכט די סארט נקב.

דיון: סתירה בין בונה ומכה בפטיש

Speaker 2:

איך בין נישט זיכער, ער ברענגט נישט... קודם כל, מיר האבן געלערנט אז לול של תרנגולים איז חייב משום בונה, ניין? אדער איך געדענק גארנישט ריכטיג?

Speaker 1:

א לול של תרנגולים איז געשטאנען פריער, אמת, אז ער מאכט א נקב... כמעט זיכער אז אין מלאכה פון בונה האט דער רמב"ם געזאגט, "העושה נקב כל שהוא בלול של תרנגולים כדי שיכנס לו מאור חייב משום בונה". אזוי איז געשטאנען אין פרק י', און דא האט ער פארגעסן פון בונה, און זיי האבן געלערנט אז ס'איז אויך משום בונה. ווייל אין די זעלבע פרק האט ער דארט גערעדט וועגן א נקב וואס... אין די זעלבע... יא, דאס איז די סתירה, יא? אין די זעלבע אביסל ארויפציר האט ער גערעדט וועגן א נקב וואס ער מאכט אויף א מפה מורסא, וואס ער מאכט אויף א חבית.

Speaker 2:

אזוי ווי דו זאגסט, אזוי ווי דו זאגסט, די מפה מורסא, די נקב, די גאנצע איז אויף א תוספת. אבער דארט זאגט ער מכה בפטיש.

Speaker 1:

איך זאג, דא איז דאך ווייטער א נקב, און די זעלבע פרק איז דא אביסל סתירה. איז נישט די זעלבע זאך, יעדע לאך און יעדע זאך איז די זעלבע? אבער ביידע האט די זעלבע רוח של הוצאה והכנסה. איז אפשר צו עס איבערקלערן. אויך ביי מכה בפטיש האט ער געשריבן נאכאמאל "עושה נקב כל שהוא", פאר די מפה מורסא, "עושה נקב כל שהוא חייב משום מכה בפטיש, תולדה דמכה בפטיש, בתנאי אז ס'איז אוסר להכניס ולהוציא".

איך ווייס נישט פארוואס, עס קען זיין אז די זעלבע זאך באקומען איז מחייב אויף ביידע.

Speaker 2:

זייער גוט, דו פרעגסט שוין די מפרשים אלע די קשיא, און טאקע נישט קלאר איז.

הסבר: מכה בפטיש כתיקון בפני עצמו

Speaker 1:

קען זיין, איך וויל טראכטן, דו האסט געזאגט אז מכה בפטיש איז מחייב ווייל דאס ענדיגט די מלאכת הבנין, וואטעווער די לול. עס קען אפילו זיין אז מכה בפטיש איז חייב עקסטער, דאס הייסט מכה בפטיש איז ווי א קליינע בונה. דו טוסט יעצט אויף, עס איז געבויט א לאך, די לאך איז א בנין, אפילו ווען ס'איז נישט ווייל מיט דעם ענדיגט מען. פארשטייסט? מ'רופט גמר מלאכה איז נאך א זאך.

Speaker 2:

אבער בנין איז אויך בכל שהוא. איך זע נישט, אויב בנין איז בכל שהוא, איז אפילו איין קלאפ מיט די האמער שוין גענוג בנין. ווען בנין וואלט געהאט א שיעור, וואלט איך געקענט זאגן אז די לעצטע האט א קלענערע שיעור, אבער דו קענסט דאך נישט זאגן אזוי דארט.

Speaker 1:

סאו די חילוק איז אז ווען די לול וועט ווייטער בלייבן שוער, ווייל עס שטייט קלאר אז מ'איז עובד אויך משום בונה. קען טאקע זיין אז ס'איז ביידע, אדער אפשר ווען ס'איז מחובר לקרקע איז עס בונה, און ווען ס'איז נישט מחובר לקרקע, וואס ס'איז נישטא קיין בונה, וועט זיין חייב משום מכה בפטיש.

אבער וואס איך וויל טראכטן איז אפשר מכה בפטיש איז א זאך פאר זיך. דאס הייסט, דו מאכסט א נייע תיקון, דאס הייסט דו טוסט עפעס אויף, דו מאכסט א לאך, די לאך איז אן עכטע לאך, ס'איז יוספול, ס'איז להכניס ולהוציא, איז מען עובר אויף דעם, אפילו ס'איז נישט געענדיגט די גאנצע כלי. פארשטייסט? ס'איז נישט מיט דעם ענדיגן די כלי. פארקערט, ענדיגן די כלי איז נאך איין תיקון וואס מ'קען טון פאר א כלי.

Speaker 2:

אינטערעסאנט אז דו זאגסט כלי, ווייל ביי כלי שטייט נישט בכלל קיין בנין וסתירה.

Speaker 1:

ניין, איך זאג אז ס'איז א תיקון כלי. דארף קיין מכה בפטיש. אבער פריער ווי דער רמב"ם רעדט פון די לול, רעדט ער דאך אויך לכאורה פון די זעלבע לול, וואס איז לכאורה, אויב ס'איז נישט קאנעקטעד, איז עס נישט קיין... איז א חילוק. על כל פנים, איך זאג אז ס'איז א קליינע תיקון. ס'איז א זייער קליינע, רעלאטיוולי קליינע זאך, אבער מ'טוט עפעס אויף.

שוין, די לחם משנה זאגט אז מ'איז חייב משום בונה, און דער רמב"ם ברענגט עס גילוי איינמאל, אז אויב איז דא אן איסור משום בונה, איז מען חייב בונה, און אויב איז דא אן איסור משום מכה בפטיש, איז מען חייב מכה בפטיש. ס'איז אן אנדערע זאך. דער רמב"ם זאגט אזוי, ס'איז א כלליות'דיגע זאך.

אקעי, עניוועיס, דאס איז... איך מיין די אנדערע חלק, אז אויף אן אופן וואס ס'איז נישט דא קיין בונה, בלייבט נאך אלץ מכה בפטיש. מכה בפטיש איז בעיסיקלי א מלאכה געמאכט פאר די קליינע סארט תיקונים.

Speaker 2:

ולפיכך, יא? מ'דארף טראכטן. דו זאגסט א שטארקע שאלה, למשל, ווייל אונז האבן פריער געלערנט אז לייגן א טיר אויף א כלי, אויף א שדה תיבה ומגדל, איז נישט קיין בונה, ווייל ס'איז אין בנין בכלים. אפשר, פארוואס זאל עס נישט ווערן? מיט דעם ווערט די שדה תיבה ומגדל געענדיגט, ווערט עס מכה בפטיש. איך ווייס נישט אויב יעדע זאך איז אזוי. מ'דארף וויסן.

גזירת חכמים על כל נקב

Speaker 1:

ווייטער, אקעי, סאו, די נקב וואס מ'האט געמאכט אין לול של תרנגולים איז חייב משום מכה בפטיש. זאגט דער רמב"ם, דאס איז די דאורייתא. איז וואס איז די דרבנן? זאגט ער, **"ולפיכך גזרו על כל נקב"**, האבן חז"ל גוזר געווען אויף יעדע נקב. דאס הייסט, אפילו באופן ווען ס'איז נישט חייב, ס'איז נישט מכה בפטיש מדאורייתא. פארוואס? **אפילו ווען ס'איז נישט עשוי להוציא ולהכניס, אפילו הוא עשוי נאר להוציא אדער נאר להכניס**, האבן די חכמים גע'אסר'ט, **"שמא יבוא לעשות נקב שחייב עליו"**. ווייל אויב מ'וועט מאכן א נקב וואס איז נאר האלב וועגס יוזפול, וועט מען אויך מאכן א נקב וואס איז פולי חייב. דאס הייסט, א נקב וואס איז נישט להוציא און נישט להכניס איז סתם א מקלקל, איז גארנישט, איז נישטאמאל א דרבנן. אבער עפעס א נקב וואס האט עפעס א פאנקשן, אגב ס'איז נישט חייב ווייל ס'איז מכה בפטיש, אבער ס'איז זייער נאנט, איז "שמא יבוא לעשות נקב". זייער גוט.

דין נקב בחבית: חדש, מוסיף, וישן

Speaker 1:

"**ומפני זה**", גייט ער ברענגען א דוגמא וואס מ'טאר נישט. **ומפני זה אין נוקבין בחבית נקב חדש, ואין מוסיפין עליו**". פאר די סיבה, איינער האט געבויט א נייע חבית, ער זאגט "נקב חדש", נישט "חבית חדשה". א חבית טאר מען נישט צולייגן א לאך, טאר מען נישט מאכן א לאך אין א חבית. און אויך, אפילו אויב ס'איז שוין דא א לאך, טאר מען נישט גרעסער מאכן די לאך. אגב, ס'איז נאר להוציא, אזויווי דו זאגסט, אדער באופן פון מוסיף האט ער בכלל נישט יעצט געמאכט א לאך, ער האט נאר גרעסער געמאכט די עקזיסטינג לאך, איז אבער אסור מדרבנן, ווייל די רבנן האבן גוזר געווען כל נקב.

אבער וואס מעג מען יא? **אבל א נקב ישן** וואס מ'בויעט נישט יעצט און מ'מאכט אויך נישט גרעסער, ס'איז נאר געווארן פארשטאפט, **פותחין**, מעג מען עפענען דעם נקב ישן, ווייל דאס הייסט נישט קיין מלאכה, דאס איז סתם אוועקנעמען עפעס וואס שטערט די לאך, דאס איז נישט קיין מלאכה.

יוצא מן הכלל: נקב למטה מן השמרים

Speaker 1:

אבער, אפילו אין דעם איז אויך דא א יוצא מן הכלל, **והוא שלא יהא נקב למטה מן השמרים**, אויב מאכט מען די נקב אונטן פון די חבית, דארטן וואו ס'ליגן די שמרים, יענע מין נקב העלפט מחזק זיין די חבית, ס'מאכט אז די חבית, ס'איז נישט אזויווי א געווענליכע נקב איז נאר להוציא, ארויסצונעמען די וויין, אבער די נקב וואס מ'מאכט למטה מן השמרים, אויב עפנט מען אדער מאכט מען צו יענע נקב, יענע נקב איז געמאכט לחזק, שמרים מראי עשר לחזק, איז א סארט נקב וואס ס'האלט אויף דעם, ס'ליגט אויף דעם מער וועיט, ס'איז מער וויכטיג, ממילא דארף מען מאכן זייער א שטארקע סתימה, ממילא ווען דו עפנסט עס איז עס נישט סתם, בעצם כאילו דו מאכסט א נייע. סאו, מאכן א נייע טאר מען נישט, ווייל דארטן איז א פלאץ וואו מ'שטעפט עס זייער שטארק צו, ס'הייסט נישט סתם אזויווי עפענען א שטאפער, אזויווי דאס איז געווענליך ארויסנעמען, עפענען א נקב וואס עקזיסט שוין, ס'הייסט אזויווי עפענען א נייע נקב.

נקב במגופה של חבית

Speaker 1:

זייער גוט. ווייטער, נאך הלכות ענליך צו דעם, נוגע צו מ'מעג מאכן א מגופה של חבית, די קאווער, אויבן פון די חבית איז דא א קאווער, און אין די קאווער פון די חבית מאכט מען א לאך צו קענען ארויסנעמען וויין, און דאס איז נישט קיין לאך וואס איז געמאכט להוציא לחלוטין, אז מ'וויל מאכן אזאנס עפנט מען אינגאנצן די קאווער, ס'איז נאר געמאכט להוציא. **ובלבד שקובעו מלמעלה**, אבער נאר אויב מ'מאכט די לאך למעלה, אויבן פון די מגופה, אבער מצד שני, אויב מאכט מען די לאך ביי די זייט פון די חבית, איז יא אסור מדרבנן, הגם ס'איז נישט...

Speaker 2:

די זייט פון די מגופה אדער די זייט פון די חבית?

Speaker 1:

אקעי, קען זיין די זייט פון די מגופה. איז יא אסור, פארוואס? ווייל רש"י קומט מסביר, ס'איז נאר אן איסור מדרבנן, הגם ס'איז נישט קיין נקב וואס איז געמאכט להוציא ולהכניס, אבער דאס איז זעהט אויס אסאך מער פראקטיש ווען...

מכה בפטיש מדרבנן: נוקבין במגופה של חבית, שובר חבית לגרוגרות, וסתימת נקב

הלכה: נוקבין במגופה של חבית

Speaker 1: עפענען א נקב וואס עקזיסטירט שוין. עס הייסט אזוי ווי עפענען א נייע נקב. זייער גוט.

ווייטער, נאך הלכות ענליך צו דעם. **נוקבין במגופה של חבית** — די קאווער אויבן פון די חבית, איז דא א קאווער, און אין די קאווער פון די חבית מאכט מען א לאך צו קענען ארויסנעמען וויין. און דאס איז נישט קיין לאך וואס איז געמאכט להוציא ולהכניס — ווען מען וויל מאכן אזאנס עפנט מען אינגאנצן די קאווער, ס'איז נאר געמאכט להוציא. **ובלבד שיקבנו מלמעלה** — אבער נאר אויב מען מאכט די לאך למעלה, אויבן פון די מגופה. **אבל מצדה** — אויב מאכט מען די לאך ביי די זייט פון די חבית, איז יא אסור מדרבנן, הגם ס'איז נישט... די זייט פון די מגופה אדער די זייט פון די חבית?

Speaker 2: די זייט פון די מגופה.

Speaker 1: אקעי, קען זיין די זייט פון די מגופה. איז יא אסור. פארוואס? מ'האט א שיעור געקומען אין סאטמאר, עס איז נאר אסור מדרבנן, הגם ס'איז נישט קיין נקב וואס איז געמאכט להוציא ולהכניס, אבער דאס איז... זעט אויס אז ס'איז דאך מער פראקטיש.

דיון: פארוואס איז למעלה מותר?

Speaker 1: אונז האבן געלערנט א נייע היתר, אז למעלה איז מותר. הגם אז דאס איז אויך א נקב העשוי נאר להוציא, לכאורה דארף עס זיין אסור לויט די כלל. ניין, די חידוש איז די אסור, נישט די מותר. פארוואס? דאס איז א געהעריגע נקב. די מותר איז אסור, נישט געמאכט להוציא ולהכניס. נו, אבער די חכמים האבן נישט געלאזט. איין פוס, איין נוקבין אין די חבית לא תמים, איך טייל נישט. און די מגופה של חבית למעלה, דעמאלט עפעס מעגן מיר יא. פארוואס? ווייל עס זעט אויס אז דאס איז נישט די דרך. אבער פארוואס זאגט ער איז שוואכע תיקון? אבער פארוואס זאגט ער אין מצדה אסור? מען האט געזאגט ער איז אסור ווייל סתם אזוי, ווייל ס'איז א נקב. זעט מיר אויס ווי איז עפעס דא... דאס איז טאקע מתקן... דאס זיי וויסן! די מגופה איז עפעס... איך זאג... נאכאמאל...

אונז האבן שוין געלערנט די הלכה אז מען האט גע'אסר'ט לכתחילה אפילו א נקב וואס איז עשוי פאר איין זאך, אדער להכניס אדער להוציא. דאס איז מסביר פארוואס דא נישט? איז דא א יוצא מן הכלל, א דאפלטע יוצא מן הכלל. איך מיין איין יוצא מן הכלל. דאס אז מען מעג יא אויף די מגופה. דאס אז מ'טאר נישט ביי די זייט איז דאך פשוט, ווייל מ'טאר נישט מאכן קיין שום לאך. ער איז מסביר... דא איז שיקום זאקן כלע... איז נאר מסביר פארוואס דער למעלה איז נקב. ווייל דארט איז נישט קיין... מיט די רבנים זענען אדער כא, אדער שם יווא. זיי זענען צוויי אנדערע גזירות.

פריער האט ער געזאגט קלאר "כל נקב שמא יבוא לעשות נקב אחר". דאס איז געמאכט צו מסביר זיין פארוואס למעלה איז יא מותר. ער מיינט ארויסצוברענגען אז ווען דו טוסט עס למעלה איז עס נישט מתקן, ווייל עפעס דאס איז נישט קיין וועג צו עפענען א מגופה אדער צו מאכן א לאך, ממילא דעמאלטס מעג מען.

Speaker 2: יא, אבער דאס איז, ער מאכט א נקב. ס'איז נישט דא קיין איסור צו מאכן א נקב אין די וועלט, אזוי ווי דו האסט געזאגט. אבער דער איסור איז נישט "כמתקן", דער איסור איז "מאכן א נקב שמא יבוא לעשות נקב אחר". נאר אזא נקב וואס טוט עפעס אויף. אוסי להוציא, רייט? טוט עפעס אויף. אויב ס'טוט עפעס גארנישט אויף, אדער ס'טוט אויף עפעס א מאדנע וועג, נישט די נארמאלע וועג, נישט קיין תיקון כלי, דעמאלטס מעג מען.

ביאור: צוויי סיבות פאר דער גזירה — "כמתקן" און "שמא יבוא"

Speaker 1: נאכאמאל, נאכאמאל, נאכאמאל. א נקב וואס איז נאר אדער להכניס אדער נאר להוציא איז אסור, האט דער רמב"ם געזאגט, "שמא יבוא לעשות נקב אחר". אזא סארט נקב וואס איז א מתקן. אזוי זאגט א נייע רבנו מנוח ביים רמב"ם. ס'איז שווער דאס צו זאגן ווייל דער רמב"ם זאגט עס נישט קלאר, אבער איך האב נישט קיין אנדערע פשט.

Speaker 2: אקעי, איך בין מסכים מיט דער פשט. איך מאך אן אנדערע פשט. דאס איז דער פשט.

Speaker 1: אויב דו מאכסט א לאך אין א חבית, דעמאלטס איז עס א תיקון, דעמאלטס איז עס א מלאכה. אבער אויב דו מאכסט אין די מגופה און דו מאכסט עס אויף די אופן וואס איז נישט קיין מתקן כלי, דעמאלטס מעג מען.

עניוועי, די הלכה איז זיכער אזוי. די הלכה איז אזוי, אבער איך זאג אז די "כמתקן" און "שמא יבוא" זענען צוויי אנדערע סיבות פאר די גזירה וואס דער רמב"ם האט געזאגט. איך ווייס אז ער האט אזוי געזאגט, איך ווייס נישט וואס איז אין אלעמאל אזוי אנדערש. דא איז אטאקע אביסל שווער, ס'זעט נישט אויס אזוי אנדערש, אבער לאמיר זאגן אז ס'איז אזוי אנדערש. מ'וועט עס אבער זען אפאר מאל ווען דער רמב"ם זאגט "כן" אדער "שמא יבוא".

אבער בקיצור, די "כמתקן" איז כדי צו מסביר זיין פארוואס די למעלה איז יא מותר. דאס איז דער תירוץ. פארשטייסט וואס איך זאג?

Speaker 2: אקעי.

Speaker 1: איך שרייב דאס בעקווארדס. איך שרייב אויף די אופן וואס איז יא אסור, אבער דאס איז וואס ס'קומט אויס.

Speaker 2: יא, אקעי.

הלכה: שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות

Speaker 1: ווייטער. **שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות** — א מענטש מעג צוברעכן, דא רעדט מען נישט פון מאכן א שיינע לאך, נאר צוברעכן די חבית. נאך א היתר בעסיקלי. נאך צוויי היתרים. צו ארויסנעמען דערפון וואס ליגט אין די חבית. אויב ער מיינט, עס קען מיינען נישט נאר א כוונה אין זיין קאפ. אויב ווען די חבית איז צוגעמאכט פון אלע זייטן, מען מוז עס צוברעכן, איז ביז יעצט נישט געווען קיין כלי, ווייל עס איז נישט געווען עפעס יוספול. ווען ער צוברעכט עס, איז עס אזוי ווי עס ווערט יעצט יוספול. אבער זאל מען אבער נישט מכוון זיין לעשות כלי.

ביאור: "יתכוין לעשות כלי" מיינט נישט כוונה אין קאפ

Speaker 1: וואס ער מיינט צו זאגן איז נישט כוונה. וואס ער מיינט צו זאגן איז, אויב דו צוברעכסט איז עס מותר, אזוי לאנג ווי דו מאכסט נישט קיין שיין, דו שניידסט עס נישט שיין. דו מאכסט נישט אזויווי א כלי מיינט א פתח, נישט א כלי, נישט דו מאכסט די חבית פאר א כלי.

Speaker 2: I don't know where you got to say you're making the חבית for a כלי.

Speaker 1: די כלי מיינט ער צו זאגן די פתח החבית. ער מאכט אזויווי א תיקון כלי, אזויווי ער האט געזאגט א מינוט צוריק. ער מאכט א שיינע עפענונג אויף די זייט, וואס דאס האט געמאכט, דאס הייסט עשיית כלי, אדער נישט ממש כלי, א תיקון כלי. אבער אויב דו צוברעכסט עס אין די וועלט אריין, איז עס געבליבן א צובראכענע, א צובראכענע חבית, הייסט נישט געפיקסט. אויב דו מאכסט עס שיין, דו שניידסט שיין, דו צוברעכסט עס אין א אופן וואס עס ווערט שיינער, אזויווי א פתח, דעמאלטס איז עס אסור.

Speaker 2: איך וואלט ווען געקענט זאגן אז ער רעדט פון די זעלבע צוברעכן, אבער אויב אין די צוברעכן ליגט אויך אז אזוי די חבית זאל זיין מער יוספול און מ'זאל עס קענען נוצן. אלעמאל איז עס צובראכן, וואס שטייט דא זאגסטו?

Speaker 1: די יתכוין מיינט אז ער מאכט עס שיין. דאס איז נישט קיין ספק אז דאס איז די טייטש, נישט קיין ענין פון כוונה, ווייל די כוונה האט ער אייביג די זעלבע, ער וויל ארויסנעמען א גרוגרת, דאס איז וואס ער וויל טון. ס'מוז מיינען אז ער טוט עפעס אנדערש, ער שניידט עס מער שיין.

הלכה: מביא אדם חבית של יין ומתיז את ראשה בסייף

Speaker 1: און נאך א דריטע הלכה, ס'איז די אלע הלכות אלע תנאים בעיסיקלי. מ'האט גערעדט פריער אז מ'טאר נישט מאכן קיין לאך, איז דא דריי ווענן וואס מ'מעג יא מאכן א לאך. **מביא אדם חבית של יין ומתיז את ראשה בסייף בפני אורחים ואין חושש** — מ'מעג יא ברענגען א חבית און אפ'האקן' די קאפ פון די חבית, הגם מיט דעם מאכט מען אזויווי א נקב וואס איז להוציא, אבער דא מעג מען יא. פארוואס? ווייל ווען מ'טוט דאס, מאכט מען נישט מיט דעם א כלי. געווענליך ווען מ'מאכט א לאך, מאכט מען אז די כלי זאל זיין מער יוספול, אז מ'זאל קענען די כלי זאל זיין בעסער. אבער דא איז די סיבה פארוואס ער עפנט עס אויף מיט א סייף, און נישט סתם ווי ער גיסט ארויס אביסל וויין, איז כוונתו להראות נדיבות לבו, אז ער ווייזט א ברייטקייט אז ס'גייט זיך גיסן וויין, ממילא איז זיין כוונה נישט צו מאכן א פתח, נאר זיין כוונה איז צו טיילן וויין באחר אופן.

דיון: פארוואס איז דאס מותר הגם ער שניידט עס שיין?

Speaker 2: די כוונה, דאס וואס ער שניידט די חבית אויף אזא אופן קען זיך אריינגיין אז ער מאכט יא אביסל א שענערע לאך, נישט סתם ער צעברעכט די חבית. צעברעכן די חבית וועט זיך אויסגיסן די גאנצע וויין. ער שניידט עס עפעס אזוי אפ מיט א סייף, זאלסטו קענען מיינען אז דא מאכט ער א פתח פאר די חבית? ניין, ער האט עס נאר געטון אויף אזא אופן. וואס איז די אנדערע אופן? איז צו צעברעכן, אדער מאכן א פתח למעלה וואס מ'האט יעצט גערעדט וואס ער מעג. אבער ער מאכט עס יא לכאורה אויף א שענערע אופן. אבער דא איז אויף די תרוץ זיין כוונה. זיין כוונה איז נאר צו ווייזן אז ער איז לארדזש, ער טיילט א גאנצע זאך וויין, ער האט עס געטון נאך מיט א סווערד אויך. דאס איז מותר.

Speaker 1: פארוואס איז דא א חילוק? ווען א מענטש עפנט אליין א חבית פאר זיך, און ער מאכט עס מיט א מיתוז ראשו בסייף, איז זיכער אז ער טוט עס ווייל ער וויל מאכן א לאך. ווען ער טוט עס פאר אורחים, איז דא אן אנדערע סיבה פארוואס ער זאל וועלן מאכן א לאך. ווען ער מאכט עס, די שובר אגוזים וחביות להוציא מהן גרוגרות, ווען א מענטש מאכט פאר זיך, ער צעברעכט פאר זיך, ווען ס'האנדלט זיך פון א פאל פון גרוגרות, דעמאלט איז נאר דאס מותר. אבער ביי די שובר אגוזים וחביות וואלט מען נישט געמעגט אראפנעמען די ראש בסייף, נאר דוקא צעברעכן מעג מען.

דא ווייסן אונז אז ער מיינט נישט צו מאכן, ער מיינט נאר צו ווייזן די נדיבות לבו.

Speaker 2: יא, איך מיין אז די סייף איז פארט פון די פראמאושן.

Speaker 1: ס'איז אזויווי דו האסט אמאל געזען דער קעניג שניידט א קעיק מיט א שווערד, ס'איז אזא מנהג. בסייף ברענגט מען נישט, אינדערהיים האט מען א קען אפענער, מ'דארף נישט קיין סייף. א סייף מאכט מען פאר א לאגדל א טראסק.

Speaker 2: איך האב געזען דיקטאטורן שיסן מיט א ריזיגע גאן אויף עפעס א באטל צו טיילן וויין.

Speaker 1: יא, מ'טוט אזוי.

הלכה: כשם שאסור לפתוח כל נקב כך אסור לסתום כל נקב

Speaker 1: שוין. **וכשם שאסור לפתוח כל נקב** — מ'האט יעצט געלערנט אפאר זאכן וועגן עפענען א לאך, אז מ'טאר נישט, און אפאר אופנים אז מ'מעג יא. זאגט ער, **וכשם שאסור לפתוח כל נקב**, מ'טאר נישט עפענען א לאך, **כך אסור לסתום כל נקב** — צומאכן א לאך איז אויך אן ענין פון מכה בפטיש. **לפיכך, אסור לסתום נקב החבית** — טאר מען נישט צושטאפן די נקב החבית. זאגט ער, מיט וואס טאר מען נישט? **אפילו בדבר שאינו ממרח** — ווייל פריער, ביי די מלאכה פון ממחק, ממחק האבן מיר נאך נישט געלערנט דעמאלטסדיג, אבער מיר האבן געלערנט ביי א חבית סחוטה, אז מ'טאר נישט אריינלייגן א שמאטע וועגן סוחט, אבער מ'טאר אויך נישט שמירן דערויף שבת צוצומאכן, ווייל ס'איז ממחק. אבער עפעס וואס איז נישט ממחק, אונז האט נישט די פראבלעם פון סחיטה. דאס הייסט, אויב לייגט מען שבת, איז דא א פראבלעם פון ממחק. אויב לייגט מען א בגד, האט עס א פראבלעם פון סחיטה. און אפילו אויב מ'לייגט עפעס וואס האט ביידע פראבלעמס נישט, נאר מ'לייגט א כסם אדער א צרור קטן, א שטיין,

טאר מען אויך נישט, ווייל סתם אזוי איז דא א פראבלעם פון סותם זיין א נקב החבית.

דיון: צוויי איסורים — ממחק/סחיטה און מכה בפטיש

Speaker 2: ס'איז אינטערעסאנט, ווייל ס'קומט אויס אז ווען מ'טוט מיט א בגד אדער מיט א דבר שממרחין, איז מען עובד אויף צוויי זאכן. ס'איז מען עובד אויף ממחק און אויף מכה בפטיש. שווער צו זאגן אז ס'איז אזוי, ס'שטייט נישט אזוי פריער ווען מ'האט געלערנט די הלכה פון סחיטה.

Speaker 1: אה, ס'איז דרבנן, דרבנן.

Speaker 2: אה, ביידע דרבנן. אקעי, ס'קען זיין אז ס'איז צוויי דרבנן'ס.

Speaker 1: ניין, ניין, דארט האבן מיר, לאמיר זיין קלאר, פריער האבן מיר געלערנט פון א באטל וואס האט שוין א נקב, מ'שטאפט עס נאר צו. דא אויך, נישט א נקב, נקב מיינט דא, נישט לסקום נקב, מיינט א לאך, נישט די דעקל פון א באטל וואס האט א טאפ וואס מ'עפנט עס, וואס איז אפן. נקב טייטשט א לאך, ס'איז צובראכן, דו פיקסט עס יעצט כביכול. פארשטייסטו? נקב מיינט נישט די פתח החבית, נאר די נקב החבית. מ'מעג צודעקן א פתח החבית, חוץ אויב ס'איז ממחק. סחיטה, מיר האבן געלערנט סחיטה איז ווען ס'איז ביי די פתח, נישט ביי די נקב.

Speaker 2: אקעי.

הלכה: אבל אם נתן שם אוכל כדי להצניעו ונמצא הנקב נסתם מותר

Speaker 1: **כגון שיסתום בכסם ובצרור קטן** — טאר מען נישט. **אבל אם נתן שם אוכל כדי להצניעו, ונמצא הנקב נסתם, מותר** — וואס מ'מעג אבער יא טון צו א נקב פון א חבית איז, מ'מעג דארט אריינשטופן א שטיקל עסן. פארוואס? ווייל ער קען זאגן, איך האב סתם אריינגערוקט עסן אין א פאס כדי להצניעו, און נמצא הנקב נסתם, מותר. איז דער רמ"א מותר להרים דבר זה, און מ'מעג עס אויך ארויסנעמען. איינמאל מ'לייגט אוכל, דאס איז נישט קיין נארמאלע וועג פון פארשטאפן א חובות. א גנב בעצם מיינט ער אז ער וויל עס פארשטאפן, אבער עס זעט אויס...

הלכות שבות משום מכה בפטיש: סתימת נקב, כלי שיר, ושחייה

הלכה: סתימת נקב בחבית מיט אוכל — הערמה

Speaker 1:

אבער אם הניח שם אוכל כדי להצניעו, וואס מען מעג יא ביי יא טון צו אזא נקב פון א חבית, איז ער מעג דארט אריינשטופן א שטיקל עסן. פארוואס? ווייל ער קען זאגן, איך האב סתם אריינגעריקט עסן אין א פאס כדי להצניעו. דעמאלטס ווערט שוין דער נקב נסתם.

דער רמב"ם איז מתיר די הערמה אין די זאך. מיט דעם מעג מען אויך מַעֲרִים זיין. איינמאל מען לייגט אוכל איז עס נישט קיין נארמאלע וועג פון פארשטאפן א חבית. אגב, בעצם מיינט ער עס יא צו פארשטאפן, אבער אז עס זעט אויס גוט איז גוט. ס'איז ענליך צו דעם וואס מיר האבן געלערנט נעכטן ביי רדיית הפת, וואס מיר האבן געלערנט אן אנדערע סארט הערמה, אז ער האט א הר נוקב, רופט מען עס אן אורחא.

Speaker 2:

ניין, אבער איך וואלט געזאגט פארוואס. ווייל דא שטייט א תנאי, "כדי להצניעו". דאס הייסט, מען טאר נישט לייגן אוכל כדי לסתום, ווייל דעמאלטס איז עס נאך אלץ א פת עכו"ם.

Speaker 1:

אבער דו זעסט דאך די הערמה, אז אפילו ווען ער מיינט יא לסתום זיין, ער מיינט עס יא לסתום זיין, אבער עס זעט אויס ווי להצניעו. ער זאגט דאך, איך וייס, הערמה מיינט אז עס זעט אויס ווי ער טוט עפעס אנדערש. איך ווייס נישט וואס דאס מיינט, וועמען נארט ער מיט די הערמה? איך ווייס נישט. ער נארט זיך אליין.

Speaker 2:

ניין, עס שטייט דארט די גאסט, ער פרעגט אים, "וואס טוסטו?" ער זאגט, "איך לייג אריין א באלקע, דו וועסט אפשר מיר העלפן האלטן די באלקע." ס'איז נישט קלאר. ער זאגט, "ניין, איך האב בכלל געוואלט באהאלטן די באלקע." אה, ס'האט פארשטאפט די חבית? טאקע א מזל.

איך ווייס נישט, עפעס איז פאני ביי די הערמה. איך ווייס נישט, ער נארט זיך אליין, וועמען נארט ער זיך? נישט קלאר.

דיון: וואס איז דער יסוד פון הערמה אין דעם פאל?

Speaker 1:

לכאורה, די ווארט איז אז מיט אן אוכל איז נישט קיין אמת'דיגע סתימה, ס'איז נישט עכט אסור. ס'וואלט אפשר געווען אסור אלס "הלא פתח הוא לו", דער גאנצער איסור מיט א צרור איז אויך אסור מיט אן אוכל. פארוואס?

Speaker 2:

אבער דא זעסטו פארקערט, בעצם איז אלעס אסור, און אויב מען לייגט כדי, די כדי איז די היתר, נישט די אוכל איז די היתר.

Speaker 1:

ניין, איך האב נישט געזאגט אז די אוכל איז די היתר. איך האב געזאגט אז די אוכל מאכט די היתר, ווייל ס'מאכט זיך א סיבה להצניעו, ווייל ס'איז נישט קיין זייער גוטע סתימה, ס'איז להצניעו. דאס הייסט, ער לייגט עס נישט כדי לסתום, ער לייגט עס פונקט.

Speaker 2:

אבער ס'מוז זיין נאך עפעס א חילוק צווישן א כיסם אדער אן אוכל.

Speaker 1:

איך זע נישט אז ס'דארף. פארקערט, פאר דעם דארף מען די הערמה, נישט אומזיסט דארף מען די הערמה. ווייל סתם אזוי קען ער זאגן אז מיט אוכל מעג מען. מען דארף די הערמה ווייל מען דארף נאך, קוסם, ס'איז נישט שייך מצניע צו זיין א קוסם, מ'לייגט עס פאר'ן פיקסן. אבער אוכל, קען זיין אזוי, קען זיין אזוי. זאגסטו אז דו לייגסט עס פאר דעם? גראד איז עס ניכר געווארן. קען זיין אזוי, אז א מענטש קען זאגן ביז איבערמארגן אז ער וויל מצניע זיין די תרומה קטן, אבער די הערמה גייט נישט געלונגען. די הערמה איז עפעס א לומדות וואס קען מאכן סענס.

Speaker 2:

ער קען עס נישט אמת'ן. איך מיין, מ'לייגט אוועק תרומה קטן, אבער פונקט אין דיין חבית וואו דו האסט געדארפט? ס'איז שוין צו סוספישעס. ס'זעט אויס, again, this is the reality that we're missing here, ס'זעט אויס ס'איז געווען א נארמאלע זאך. אמאל האט זיך געמאכט אז א מענטש לייגט אריין ברויט אין זיין חבית להצניע. I don't know, the reality I'm missing here.

אבער דא מאכט ער עס נישט אמת'דיג אינגאנצן. ער האט ערגעץ אנדערש וואו צו לייגן, אדער ער וואלט יא געקענט באשטיין צו עסן די ברויט, וואטעווער ס'איז. אבער בקיצור, ס'איז אן אנדערע סארט הערמה ווי פריער.

Speaker 1:

די משנה פריער ווען איך האב נישט גערופן געעסט, איך האב יא גערופן געעסט, איך האב נישט גערופן געעסט, ס'איז א פארשידענע סארט הערמה. דא זעט אויס ווי אביי לשיטתו, אזוי ווי א בדיעבד. ער האט געלייגט אוכל, און נאכדעם האט ער זיך געליגט, אה, ס'איז דאך פסח היינט, סטאפ. אבער רב מתנה אומר, מ'מיינט יא, מ'טוט עס דוקא אזוי. אקעי, פיין.

סאו בקיצור, מ'דארף פארשטיין די יסוד פון הערמה, א גרויסע יסוד.

Speaker 2:

ניין, ס'איז דאך צוועות. דער שולחן ערוך זאגט נאר א תלמיד חכם מעג עס טון, ווייל א תלמיד חכם גייט מען גלייבן אז ער מיינט נאר להצניע, אדער

מ'גייט נישט קומען וועגן דעם צו טון אן אופן וואס איז יא. א תלמיד חכם געדינגען די חילוק. נישט קלאר.

הלכות הערמה זענען פון די אינטערעסאנטע ענינים וואס אונז האבן שוין געזען מער ווי איין מאל, די ענינים פון הערמה, אמאל יא, אמאל נישט.

הלכה ה: כל דבר שהוא גמר מלאכה — מכה בפטיש

Speaker 1:

אקעי. **כל דבר שהוא גמר מלאכה.** אקעי, עד כאן האבן מיר געלערנט הלכות מכאן ואילך, יעצט גייען מיר קענען לערנען ענינים פון גמר מלאכה. יא.

זאגט ער, דער רמב"ם, **כל דבר שהוא גמר מלאכה, חייב עליו משום מכה בפטיש.** דאס איז חייב מן התורה, האבן מיר שוין געלערנט. אינטערעסאנט אז זיין נוסח איז דא אביסל אנדערש. געווענליך איז דאס די גוטע אנהייב פון די גאנצע פרק.

Speaker 2:

יא, ניין, ווייל פריער האט ער געזאגט זאכן וואס מ'איז חייב וועגן נקב, איז איין סארט חייב. יעצט גייט קומען נאך א זאך חייב וואס איז גמר מלאכה, און די רבנן וואס זענען געקומען משום חשש שמא קירה עושה איז גמר מלאכה. ווייל ווען יעדע גמר מלאכה איז א חיוב, גורר כל שהוא, ער גייט קראצן עפעס אראפ, און מיט דעם ענדיגט ער, ער טאטשט א כלי וואס דארף נאך די לעצטע קראץ. אויב ער מתקן כלי, איז ער דאך ווי שוין מתקן, ער מתקן א כלי מיט צווייי וואס? חייב. אבער דאס איז ווייטער נאך אלץ חייב מיט דרייסיג. זיי האבן דאס נאכנישט געלערנט, אפשר אין פערטע כיתה.

דאס איז פשוט אבער, כלי בלקא, מלאכת מכה בפטיש אינקלודט עני סארט גריידן אדער עשיית גרירה, תיקון, קראצן. קראצן, יא, איך מיין אז די מלאכה, עס איז געווען צו גראב אויף איין זייט, האט ער געקראצט אראפ א שטיקל.

הלכה ה: אסור להשמיע קול של שיר בשבת — גזירה שמא יתקן כלי שיר

Speaker 1:

לפיכך, יעצט קומט, לפיכך, אזוי ווי דער רמב"ם, האבן די חכמים אויך גע'אסר'ט זאכן וואס וואלט געדארפט זיין מותר. **אסור להשמיע קול של שיר בשבת,** מ'טאר נישט משמיע זיין מיט כלים א קול פון געזאנג בשבת, **בין בכלי שיר, כגון כינורות ונבלים,** סיי מיט כלי שיר, אזוווי פידלעך און נבל איז אן אנדערע סארט פידל, א הארפ. איך ווייס נישט, אקעי, **בין בשאר דברים.**

Speaker 2:

א פלוט? איך ווייס נישט. א פלוט איז נישט. ניין, זיי זענעןביידע האבן סטרינגס. איך ווייס נישט פארוואס א פלוט איז דא אזוי שטארק שייך צו זיין כלי שיר, א דראט איז עפעס וואס מ'דארף אייביג פיקסן.

Speaker 1:

אקעי, בקיצור, **אפילו להכות באצבע על הקרקע או על הלוח,** דראמען מיט די הענט אויף די פלאר אדער אויף א טיש, **אחת כנגד אחת כדרך המשוררים,** מיט איין פינגער מאכט ער די מעידזשאר און מיט איין פינגער די מיינאר, וואטעווער ער שפילט ארום מיט די פינגערס.

או לקרקש את האגוז לתינוק, און נאך עפעס וואס מ'זאל נישט טון, קלאפן מיט צוויי ניסלעך, דראמען מיט צוויי ניסלעך פאר א קינד, ער שפילט אים מיט א ניסעלע. אבער אויך איז משמיע זיין כלי שיר מיט די אגוז. **או לסחק בכלי בזוג,** אדער קלאפן מיט א זוג, א גלעקל, וואס מ'האט שוין געהאט צוויי מאל, ביי מביא חמין מוצאי שבת, יא, אויך ביי די נשים. **כדי שישתוק,** צו בארואיגן די קינד. **כל זה וכיוצא בו אסור.** פארוואס? ווייל די אלע זאכן טוט מען משמיע זיין כלי שיר, איז דא א חשש, מ'זאגט אז **שמא יתקן כלי שיר,** ער וועט אנקומען צו א כלי שיר און ער וועט דאס פיקסן, און ער וועט עובר זיין אויף מכה בפטיש.

זעט אז א כלי שיר איז א האקעלע זאך. מיינסט דו דארפסט עס אויך פיקסן? און מ'ארבעט מיט אנקומען צו פיקסן. און אמאל דארף מען עובר זיין אויף די דאורייתא. יא, מ'דארף טאקע לשנות מדאורייתא אסור.

אסור לספק, לרקוד, ולטפח בשבת

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם, נישט נאר קלאפן מיט עניטינג אדער מיט די פינגערס, נאר אפילו קלאפן מיט די הענט איינס אין די אנדערע, אדער טאנצן. טאנצן אבער אויך לכאורה אויף די ביט, טאנצן באופן אז ער איז יעצט די דראם סעט, יא? סתם טאנצן מיט כלי שיר. מ'טאר נישט קלאפן מיט די הענט, אדער טאנצן, אדער מטפח.

וואס איז די חילוק צווישן מטפח און מספק? ער זאגט אז מספק'ן מיינט האקן אויף די טיש אדער אויף א דראם אפשר? אדער דאס איז נישט באצבע על הקרקע או על הלוח? אפשר אנדערש, קרקע אדער לוח? איי דאונט נאו. סיפוק.

קיצור, מ'טאר נישט טאנצן אדער קלאפן לויט די ביט, אדער קלאפן די הענט, פאטשן די הענט, יא? גזירה שמא יתקן כלי שיר. ווייל דאס איז פארט פון זינגען.

דער רמ"א'ס היתר: מוטב שיהיו שוגגין

Speaker 1:

אבער ער זאגט גלייך אריבער אז מ'טאר קלאפן מיט א שינוי מעג מען יא. די הלכה פון טאנצן און קלאפן איז אביסל שווער, ווייל חסיד'ישע אידן טאנצן ביי די שלש סעודות. איז דער הייליגער רמ"א האט געזאגט אז די מנהג איז אז מ'פירט זיך יא מוטב שיהיו שוגגין. דאס הייסט, ס'איז דאך דא א כלל, מיר וועלן עס לערנען שפעטער אין הלכות יום כיפור, איך ווייס נישט צו ער ברענגט עס אופן כללי, אז עני דבר עבירה וואס דער עולם ווייסט נישט פון די איסור, איז נישט קיין חיוב זיי צו זאגן, ווייל אסאך מאל ווען מ'וועט זיי זאגן וועלן זיי עס ווייטער טון, און דעמאלטס וועלן זיי זיין במזיד. סאו דער רמ"א זאגט מוטב שיהיו שוגגין, אז אויב מ'זעט מענטשן טאנצן שבת זאל מען זיי נישט זאגן, ווייל ס'גייט נישט העלפן און ס'גייט עס נאר ערגער מאכן.

און ער לייגט צו אז ס'איז דא א היתר, ווייל מ'פירט זיך נישט דווקא מתקן צו זיין כלי שיר.

Speaker 2:

דער ערוך השולחן מיין איך זאגט וואס דו ווילסט זאגן, יא? ער ברענגט די ערוך השולחן? געדענקסט?

Speaker 1:

אה, דער ערוך השולחן וויל טענה'ן אז ס'איז נישט קלאר אז דאס וואס אונז טאנצן אביסל אזוי, חסיד'ישע אידן ארום די טיש, אז דאס הייסט סיפוק וריקוד. דאס איז מער אזוי ווי דו האסט געוואלט זאגן. סיפוק וריקוד מיינט מסתמא עפעס א סארט פאכמאנישע טאנצעריי, וואס דעמאלטס קומט אריין, האט עפעס צו טון מיט כלי שיר, פונקט אויף די ביט אדער פונקט מיט... קיצור, וואס מ'דארף פרעקטיסן דערפאר. נישט סתם וואס מ'טאנצט.

אבער הקפדה אויף די מנהג איז, און מ'טרינקט די וואדקע, אויך נאך א היתר, לכבוד שמחת מצוה, יא, שמחת רבנן, מאכל פאר... יא, ס'שטייט אין פרישן שולחן ערוך, די גאונים האבן שוין געזאגט אז שמחת תורה טאנצט מען ווייל כבוד התורה, ממילא אויך חתן וכלה, און ממילא אויב מ'איז א חסידישע איד קען מען שוין זאגן אז שמחת שבת איז אויך דא, אבער דעמאלטס איז עס ממש א סתירה פון דעם שבת וואס מ'האט גערעדט.

עניוועיס, די מנהג איז אז מ'איז נישט מקפיד אויף דאס אזויפיל. באט, מ'מוז לערנען וואס די הלכה איז, נישט וואס די מנהג איז. יא, לערנען לערנט מען וואס ס'שטייט, טון טוט מען וואס דער מנהג איז. צוויי אנדערע זאכן, מ'טאר נישט צומישן די צוויי זאכן.

דיון: שמא יתקן כלי שיר — אפילו היינט

Speaker 1:

אבער איך ווייס נישט, למשל מתקן כלי שיר, דו קענסט פארשטיין אז אפילו היינט, די מענטשן וואס שפילן, האלטן איינס מיט'ן טאקט, זיי זענען זייער כלי שיר. דו קענסט אפשר מיינען, ס'קען זיין, אז טאנצן מיט א בעל תפילה מעג מען, אבער טאקע אויב ס'איז דא א קווייער וואס זיי ארבעטן אינמיטן די וואך, און שבת דינגט מען זיי אויף שמחה, און זיי זיצן ארום די טיש און איינער פירט אן, דאס איז שוין יא אפשר די פראפעשענעל זינגער וואס איז שוין מער נוגע צו שמא יתקן כלי שיר.

איך וויל זאגן, זיי זינגען און זיי פאטשן אויך, אבער איינמאל די פאטשן איז שוין יא מיט אביסל מער כוונה, ס'איז נישט סתם א יצר הרע פאטשט ער, דארף מען טראכטן. לאמיר זען נאך.

Speaker 2:

ווען די ערוך השולחן זאגט אז אפילו די ליטווישע סארט גייט טאנצן. ליטווישע זיכער, ס'הייבט זיך נישט אן.

Speaker 1:

מכוונות? מ'מעג ברענגען מכוונות אין שבת? שוין. מיין טאטע האט מיר פארציילט אז ער פלעגט לערנען אין סלאבאדקע שבת, און ס'איז געווען בחורים, און זיי פלעגן טאנצן שבת, אבער מ'איז זייער שטארק מקפיד געווען אז ארומוואקן די טיש. כלאחר יד, כלאחר יד, כלאחר יד טוט מען אפילו נישט שבת, וואס ס'איז א שאלה פון אבלות. איך ווייס נישט. בקיצור.

הלכה ה: אסור לשוט על פני המים — גזירה שמא יתקן חבית של שייטין

Speaker 1:

שוין, נאך א גזירה דרבנן פון שמא יתקן. אפשר וועלן מיר צוקומען צו א מקום אפאטיש. מ'טאר נישט שווימען, איינשוטין אפני המים, גזירה שמא ער וועט מאכן א שנעלע שיפל.

Speaker 2:

אה, ער וועט מאכן א שיפל, ס'איז א גאנצע ריזיגע עבודה פון מאכן א שיפל?

Speaker 1:

ניין, מ'קען מאכן א שנעלע. מ'קען מאכן אזא גזירה שמא יתקן חבית של שייטין, ער וועט טרעפן אפשר א שטיקל האלץ וואס... קען עפעס מאכן פון א שטיקל א שיף. א חבית של שייטין איז א טאב. א חבית, יא, מ'נעמט א ליידיגע חבית. א שטיקל אויס ווי א טאב, יא. מ'קען האלטן לופט, ממילא האלט עס, שווימט עס צו די חצר. אבער ברייכא שבחצר, ברייכא שבחצר איז א פול אין די הויז.

הלכות שבת: שייט על פני המים, שפופרת של קנה, ודיגרסיה על לימוד רמב"ם

הלכה: אין שטין על פני המים

Speaker 1:

דו טארסט נישט שווימען, א שוטן על פני המים, גזירה שמא יעשה חבית של שייטין. אה, ער וועט מאכן א שיפל. איז עס א ריזיגע עבודה פון מאכן א שיפל? ניין, איך קען מאכן א שנעלע... מען קען מאכן אזא גזירה שמא יסחט. א חבית של שייטין, ער וועט טרעפן עפעס א שטיקל האלץ וואס מען קען עפעס מאכן דערפון א שטיקל שיפל.

חבית של שייטין איז אזא... א חבית? יא, מ'נעמט א ליידיגע חבית... א שטיקל אזוווי א טאב, יא. עפעס וואס מ'קען האלטן לופט, ממילא האלט עס פון שווימען דערמיט.

אבער בריכה שבחצר, א פול אין די הויז, מעג מען יא, אפילו עס איז נישט קיין בריכה, נאר איין בור, ווייל אין א חצר מאכט מען נישט קיין... ס'איז צו קליין, מ'בויט נישט דארטן קיין שיפלעך.

והוא שיש לה ספין מוקפות, אז עס האט א קלארע פלאץ וואו ס'ענדיגט זיך די וואסער, **שלא יצאו חוץ לימה**, די וואסער זאל נישט ארויסגיין. **דהיינו, שיש להן היקף ועפר שפתה גבוהים**, מיינט אז די ברעגעס זענען הויך, אזוי מיינט ער.

ער מיינט אזוי, אז אויב די וואסער קומט פון א טייך, פון א לעיק, ווייסטו, און ווי לאנג ס'איז דא אן עקסטערע תחום... איך האב געמיינט אז אויב א מענטש האט א לעיק אין זיין חצר, ער זאגט טאקע ס'איז א חצר וואו דארט פירט מען זיך נישט צו מאכן קיין חבית, אבער דארט, אזוי ווי ס'זעט אויס... אפילו ס'איז נישט קאנעקטעד, ס'זעט אויס אנדערש. איך קען זאגן דו ביסט גערעכט, אז ס'רעדט זיך אז ס'קומט אריין, ממילא דארף מען מאכן א שטיקל גדר.

איך זאג, יעדע פול איז דאך... דאס הייסט דאך שפה מוקפת. ס'איז מונח אין עפעס אן עקסטערע געביידע ארום. שפה מוקפת מיינט להוציא ווען ס'איז דא א טייכל וואס לויפט, און עפעס א שטיקל ביי די טייכל איז דא א פול. א געביידע מיינט א שפה מיינט א... קלארע גבולים. ס'האט גבולים, יא. ס'האט א ברעג.

דיסקוסיע: שווימען שבת אין א סווימינג פול למעשה

Speaker 1:

לויט די הלכה וואס מיר לערנען דא, איז מעג מען שווימען שבת אין א נארמאלע סווימינג פול. אויסער אויב ס'איז ווארעם, און דעמאלטס ווערט א שאלה פון רחיצה. די איינציגסטע ריזן וואס איך מיין אז די וועלט האט בדרך כלל וואס מ'פירט זיך נישט צו שווימען, אבער דאס האט צו טון מיט רחיצה.

Speaker 2:

ניין, רחיצה, רחיצה האבן מיר געלערנט אז ס'איז דא חילוקים אין אחרונים אויף רחיצה.

Speaker 1:

רחיצה בצונן, אין קאלטע וואסער, מעג מען לכתחילה שבת, שטייט דא בפירוש. אבער די פוסקי האחרונים, ווי איך געדענק פון רב, און די משנה ברורה זאגט אז מ'פירט זיך נישט צו וואשן שבת אפילו בצונן, ווייל פארשידענע חששות איז איינגעפאלן פאר מענטשן. אבער מעיקר הדין מעג מען.

אבער שייט מיינט נישט רחיצה. רחיצה מיינט סתם מען גייט אין וואסער, און דא מיינט מען שווימען. אבער דא זעט מען אז אפילו שווימען מעג מען נישט.

אינטערעסאנט, מען דארף טראכטן און זאגן אז איינער וואס גייט כסדר אין די פול, אפשר טאר ער נישט גיין אין מקוה, ווייל ס'איז נישט דא ביי אים קיין מחזי כמייקר. אויב פאלט ער אמאל אריין אין די פול, קען ער זאגן אויך וועט די מקוה מחזי כמייקר.

Speaker 2:

מקוה איז א בעסערע... אה, דו מיינסט לגבי... אז דארט איז די פראבלעם די תיקון, און דא איז די ענטפער איז מחזי כמייקר.

Speaker 1:

יא.

דיסקוסיע: שווימען אלס עקסערסייז

Speaker 1:

כער, איך ווייס נישט, איך ווייס שוין פארוואס יעצט גייט מען אין קאנטרי און אזוי ווייטער. לכאורה פשטות מעג מען שווימען אין שבת לכל הדעות מן ההלכה. ס'איז דא א מנהג. יא, ס'איז נישט אנגענומען וועגן לכאורה וועגן די איסור פון רחיצה.

אבער איך וויל טראכטן פארקערט, רחיצה פארשטיי איך אז מ'האט עס לאסר זיין, אקעי. אויב די נושא איז סחיטה, די זעלבע זאך שווימען, איך ווייס נישט, שווימען איז נישט די זעלבע זאך ווי רחיצה. ס'קען אויך זיין אז אפשר געוויסע מענטשן טראכטן אייביג וועגן שווימען אז ס'איז א גוטע עקסערסייז, א גוטע ווארק-אוט, אפשר דאס איז די זאך פארוואס מ'זאל עס נישט טון.

אבער מ'דארף לערנען הלכות עקסערסייז דארטן. מ'האט געלערנט דאך וואס איז א מזיע. אבער צו וואקן, אפילו צו לויפן שבת, ס'איז דא אן אנדערע איסור פון לויפן שבת, אבער איינער וואס האט הנאה, ס'איז נאר ווען מ'טוט עס נאר א זאך וואס מ'האט נישט ליב, נאר בשם עקסערסייז. אבער שווימען, אויב מענטשן וואס טוען עס טאקע בשם עקסערסיז, יא, אבער איינער וואס ענדזשויט עס און גראדע איז עס אויך עקסערסייז?

על כל פנים, דאס איז וואס די עיקר הלכה. איך האב געזען פלעצער וואס ס'איז דא אידן, דא קהילות אידן וואס איך האב געזען ווי זיי שווימען יא שבת. ס'וועגדט זיך, ס'איז מער אזוי ווי... וואטעווער. אקעי. יא.

הלכה: אין חותכין משפופרת של קנה

Speaker 1:

אין חותכין משפופרת של קנה. זיי האבן געטרייט צו מאכן א שטרוי. אזוי ווי היינט איז דא שטרויס, היינט איז עס געמאכט פון פלעסטיק, האבן זיי גענוצט פון דעם א שטיקל קש. אה, דאס איז דאך א שטרוי. א שטרוי איז נאכגעמאכט די ארידזשינעל, די שטרוי וואס וואקסט. האבן זיי עס ארייגעלייגט אין א חבית, און פון דעם האט געפלאסן. יעדער ווייסט, ווען מ'לייגט למשל א שטרוי ביי א פאס און מ'געבט עס אביסל א סאקשן, גייט עס בלייבן רינען פון דארטן.

איז אזוי, ווען איינער וויל... מ'האלט זיך דא אינמיטן די הלכות פון... מ'רעדט וועגן מתקן, אבער מ'האט געברענגט פארשידענע זאכן וואס מ'טוט מיט א חבית. אינטערעסאנט פארוואס, אבער פארשידענע זאכן מיט א חבית, און דאס איז אויך, אין די חבית ווין נעמט מען די שטרוי.

איז אזוי, איין חודש שוין פאר שקלים, מ'טאר נישט נעמען א... מ'רעדט נישט דא פון אפשניידן פון די ערד, דאס איז דאך זיכער, דאס איז תולש, קוצר. נאר עס איז שוין אראפגעשניטן, ס'איז נישט בעצם קיין ערשטע שניידן. טאר מען אבער נישט שניידן אז מ'זאל עס קענען ארייינלייגן אין די חבית, מ'איז חושש מתקן כלי, ווייל ס'הייסט אזוווי ער איז מתקן כלי און ער באשאפט עפעס.

דיסקוסיע: פארוואס איז עס נישט אן אמת'דיגע מתקן כלי?

Speaker 2:

פארוואס איז עס נישט אן אמת'דיגע מתקן כלי? לכאורה ווייל ס'איז נישט קיין כלי, ווייל ס'איז נאך נאר א שטרוי, ווייל מ'גיט א שנייד צו.

Speaker 1:

אן אמת'דיגע מתקן כלי האט מען געדארפט האבן געלערנט אין פריערדיגע פרקים.

Speaker 2:

אין בנין וסתירה בכלים?

Speaker 1:

לכאורה, ניין. די בעלות פון א כלי וועגט מען... מתקן כלי איז אן אמת'דיגע מלאכה. דאס הייסט תולדה פון מכה בפטיש. אזוווי למשל...

Speaker 2:

אה, נישט בויען, נאר מכה בפטיש.

Speaker 1:

אקעי, מיר רעדן דא פון מכה בפטיש. זיך צו טרעפן עפעס א מלאכה וואס זאל געווען ממש א חמיכה נאר תלית הדשה. א תלית זאל אויך אויך א כלה. אקעי, למשל, חיים חטות.

Speaker 2:

זייער גוט. דעמאלט צו דער חיים. דעיס... דער מאכט נישט עכט א כלה, אבער עס איז געקומען טאגן כלה מיט רבנות און זעתו. יא. אבער... ס'קען זיין אז מען קען עס נוצן א אננעבן אויכעץ, מען מאכט עס א ביסל באקוועמער, אפשר.

Speaker 1:

דער תלית שכלה, דשו שכרה. דאס איז דער וועג אזוי דער נייער כלה ווערט ראי און צוניק. און מען מאכט די כלה, דער שפעפערס, ווערט א כלה וואס מ'קען מיט דעם ארויסנעמען ווין פון די חובות. ס'קען דער מתקן כלה מיינט עס אין מתקן די חובות מיט צולייגן די ער שטרוי.

אבער נישט קלאר אזוי, לאמיר זען. **הוסח התיכון**, אויב איז שוין דער שפעפערס, עס איז שוין געשניטן. עס איז שוין געמאכט אזוי וואס ס'דארף זיין. **אפילו איז איינער מתוקניס**. אפילו מען האט עס נאך נישט אינסטאלד, מיין איך. מתוקניס מיינט געלייגט אויף די חובות. **מעג מען, מיטל החנישן, אבער נקב וחובות בשבת לו צו מניין.**

ס'איז דא א נקב אין די חובות, ס'איז עס זעט פריער געלערנט, וואס מען קען פארשטאפן מיט א שטיינדערלע. אבער מיט א שטיינדל טאר מען נישט, ווייל מען קען פארשטאפן מיט א שטיקל עפר, ווייל מען זעט אזוי ער לייגט עס לאוצר. בקיצור, אין יענע לאך קען מען ארייינלייגן די שטרוי לאוצר מבעוד יום, **ואין חוששין שמא יתקן**. מען זאגט נישט אז אויב ער גייט מען אים לאזן דאס ארייינלייגן אין די חורים, גייט ער אויך שניידן און גייט ער אויך טון מער.

דיסקוסיע: וואס מיינט "שמא יתקן"?

Speaker 1:

ער זאגט "אין חוששין שמא יתקן". ס'איז אביסל... זיין לשון איז אינטערעסאנט. "שמא יתקן" מיינט צו זאגן די אריגינעל, די אנגרייטן די שופרות. צו שניידן איז א מתקן, אדער קומע תקן.

Speaker 2:

אדער פרעגסטו אז אפשר איז דא מתקן ארייינגעשטעקט, אינסטאלד.

Speaker 1:

אבער אין חוששין שמא יתקן אז מיט דעם גייט ער זיין מתקן כלי, אדער ער גייט נעמען א נישט חתיכה.

דאס איז איינע פון די שטיקלעך רמב"ם, אזוווי רוב שטיקלעך רמב"ם וואס מיר לערנען דא, וואס איז שווער צו פארשטיין און מען ווייסט נישט די קאנטעקסט פון די גמרא. און אנדערע ווערטער, וואס וואלט איך געטראכט אז מ'דארף חושש זיין. אבער די סוד איז, אז אין די גמרא איז דא א מחלוקת אמוראים, און אפשר א מחלוקת תנאים אויך, צו מ'מעג שניידן די שופרות בכלל, און די גמרא מאכט אזא אוקימתא אז די מחלוקת איז נאר צו מ'מעג די וואס איז שוין געשניטן צו מ'מעג עס ארייינלייגן, ווייל צו שניידן פון פריש איז יעדער מודה אז ס'איז אסור.

Speaker 2:

גזירה דרבנן.

Speaker 1:

יא, און ס'איז דא וועגן דעם א חקירה זיך, דא וואס טוט זיך מיט די גמרא מאכט די חילוק אין צו זיין. אבער עניוועיס, און כללות איז די אלע זאכן...

Speaker 2:

יא, אנטשולדיגט.

Speaker 1:

אבער עניוועיס, די שטיקל, די צוויי חילוקים איז נאר ווייל די גמרא מאכט די חילוק, ווייל ס'איז דא איינער אנדערש, א שיטה וואס זאגט אז מ'טוט טאקע נישט ווייל מ'איז חושש. ווייל נישט, ער מאכט נישט קיין סענס קיין איינער, ער טראכט נישט חושש זיין. אקעי, יעדע זאך קען מען אנהייבן צו חושש זיין. ס'איז טאקע דא מענטשן וואס זענען חושש, אבער מ'דארף נישט חושש זיין. דער רמב"ם פסק'נט, ער איז מכריע די שיטה.

דיגרעסיע: צי קען מען לערנען רמב"ם אן גמרא?

Speaker 1:

סאו, ווען מ'לערנט דעם רמב"ם, איז אונטער יעדער הלכה איז דא א גאנצע סוגיא אין די גמרא, א פיר, אמאל מער אמאל וויניגער. אבער אויב וויל מען לערנען ממש ישיבה'יש, קען מען לערנען אויף יעדע שטיקל רמב"ם אדורן ועד לעולם ועד.

סאו ס'איז אביסל אינטערעסאנט ווען מ'טרייט צו מאכן סענס מיט די רמב"ם בתוך הרמב"ם, אבער ס'איז דא מפרשי הרמב"ם וואס טוען אזוי. מגיד משנה טוט אמאל אזוי, אז מ'מאכט א סברא אין די רמב"ם אליין, מ'גייט נישט אייביג צוריק צו די סוגיא. ס'איז אינטערעסאנט וואס דו זאגסט.

ס'איז נישטא קיין איין מפרש וואס איך קען וואס טוט דאס אפיציעל. ס'איז דא מפרשים וואס טוען דאס וואס האבן פארגעסן די גמרא. איך ווייס נישט. אבער ווייל איך זאג דיר, ווייל ס'מאכט נישט קיין סענס.

Speaker 2:

יא, אבער די רמב"ם האט אבער יא געוואלט א מענטש זאל קענען ליינען זיין ספר און פון דעם באקומען עפעס א...

Speaker 1:

אקעי, מיר האבן שוין גערעדט וועגן דעם אסאך מאל. ס'איז צורך עיון גדול די רמב"ם וואס ער האט געזאגט אז מ'קען לערנען זיין ספר אן די גמרא. ס'איז פשוט נישט שטימעדיג. און ס'איז צורך עיון וואס די רמב"ם האט געטראכט. אדער האט ער געטראכט אז ס'איז אים נישט געלונגען, אדער האט ער געטראכט סאמהאו אזוויי דו זאגסט, אז עפעס וועט מען קענען פארשטיין פון די רמב"ם אפילו מ'וועט נישט וויסן אז די גמרא מיינט עס עפעס אנדערש. ס'איז צורך עיון.

Speaker 2:

ניין, איך האב געוואלט זאגן אזוי, די גמרא האט דאך עפעס א געוויסע סברא ביאיינד די גמרא. סאו אנשטאט... אוודאי דו קענסט נישט וויסן די סוגיא, די בעק און פארד, די די די וויאזוי מ'איז מ'פסק'נט. אבער געווענליך איז דא עפעס א סברא אונטער דעם. סאו אנשטאט נוצן די סברא אין די גמרא, קענסטו עס נוצן דא. ס'איז דאך ער געבט דיר א געוויסע מציאות, פאר א געוויסע פסק, קענסטו מאכן סענס. אוודאי די אמת'דיגע הסבר פון די זאכן ליגט אין די גמרא, אבער...

די פראבלעם פון טייטש און קאנטעקסט

Speaker 1:

לאמיר פארשטיין. מיין פראבלעם איז אז דו קענסט נישט וויסן טייטש פון די רמב"ם, אסאך מאל ווייסט מען נישט טייטש פון די רמב"ם אן וויסן די גמרא.

און איך האב אפילו א ראיה וועגן דעם, אז די רמב"ם אין פירוש המשניות טייטשט אסאך ווערטער. אסאך ווערטער וואס שטייט אין די משנה, שרייבט די רמב"ם "זה" איז אזוי און אזוי ווייטער. דאס איז די טייטש, אויף אראביש אדער אויף לשון הקודש, אפילו ער איז מסביר פשטות'דיגע ווערטער. נאכדעם אין משנה תורה ברענגט ער פשוט לשון המשנה.

סאו די רמב"ם האט געוואוסט אז נארמאלע מענטשן ווייסן נישט איברי טייטש פון דעם, און ער האט נישט געקערט. ווייל משנה תורה רעדט נישט פאר מענטשן וואס קענען נישט קיין איברי טייטש פון די גמרא. ער רעדט צו איינער וואס האט שוין יא געלערנט פירוש המשניות, אדער וואס האט שוין יא געלערנט גמרא און ער ווייסט די טייטש, און ער זאגט אים דאך די הלכה.

Speaker 2:

איי די רמב"ם שרייבט אז די ספר איז פאר יעדער איינער זאל קענען לערנען אן קענען גמרא?

Speaker 1:

טאקע צורך עיון.

רייט. די צווייטע סארט פראבלעם איז אזוויי דא, וואס דו פארשטייסט נישט פארוואס איז מיר איינגעפאלן אז ס'איז דאך שווערער צו לערנען די גמרא?

האט איינער חושש געווען. דו ביסט גערעכט אז דא קען מען לערנען אן וויסן די גמרא, ווייל ס'איז נישטא קיין מיסטעיק, אבער נאך אלץ, די קאנטעקסט צו פארשטיין וואס דער רמב"ם טוט איז בעצם א פסק פון די הלכה, הכרעה אין א מחלוקת אין די גמרא. די קאנטעקסט וואלט נישט געווען דא אן וויסן די קאנטעקסט, און ס'איז שווער צו וויסן וואס דער רמב"ם וויל פון מיר ווען נישט אז דו קענסט די גמרא.

Speaker 2:

רייט. אמת.

Speaker 1:

די אמת איז אז אויף די גמרא—

דיסקוסיע וועגן לערנען תורה, חבית און באטל, און הלכות שבת

כללי'ע הקדמה - די נאטור פון תורה לימוד

Speaker 1: אבער, יא. אויף דעם איז דאך דא רש"י אין די גמרא.

Speaker 2: אמת.

Speaker 1: שוין. ניין, אזוי ארבעט די תורה, אז צו וויסן אביסל פון די תורה מוז מען קענען די גאנצע תורה. ס'איז נישט אזוויי א בוך וואס...

Speaker 2: אבער דער רמב"ם האט דאך קלאר אז ער גייט מאכן א ספר וואס מ'גייט נישט דארפן דאס טון.

Speaker 1: רייט. רייט. ס'איז א סתירה צום רמב"ם, ס'איז א סתירה פון די הקדמה פון רמב"ם און פון די גאנצע אנדערע רמב"ם.

Speaker 2: רייט.

Speaker 1: אין הלכות שבת איז דאך דא זייער אסאך פאקטישע מציאות'דיגע זאכן וואס איז נישט קיין קלאר. למשל אין ספר המדע איז די פראבלעם געווען אביסל ווייניגער אפט.

Speaker 2: ס'איז ווייניגער ווייל אונז קענען נישט די סוגיות, מיינען אונז אז אנדערע רעדן זיך איין אז זיי ווייסן די פשט.

Speaker 1: דער פראבלעם איז די זעלבע. איינער וואס לערנט פילאסאפן וואס דער רמב"ם האט געליינט, זעט ער דאך אז ער מכריע צווישן א מחלוקת צווישן צוויי פילאסאפן, אבער דו ווייסט בכלל נישט וואס ער רעדט די מינדעסטע פשט.

אבער קוק, אונז אלע לערנען חסיד'ישע ספרים, אונז ווייסן אויך נישט וועלכע זוהר און וועלכע מדרש. איינער וואס לערנט נישט יעדע וואך די מדרש און די זוהר פון די וואך, ער טאפט אין די פינסטערניש אין רוב ספרים אויף די פרשה. ווייל אויב ער האט עס יא געלערנט, נאכן לערנען די מדרש, ער ווייסט שוין פארוואס ער גייט זאגן בערך די תורה, ווייל די מדרשים האבן שוין צוגעשטעלט די ענין צו די פסוק.

אבער ס'איז זייער שווער, און איך מיין אז אין אידישקייט אזוי, ס'זענען דא אסאך סארטן חכמות, אבער ביי אידישקייט איז דאס ממש אזוי, אז צו פארשטיין א שטיקל גמרא דארפסטו באמת האבן א גרויסע ידיעה אין תורה. ס'איז זייער שווער וויאזוי מ'לערנט מיט קינדער, ווייל דו נעמסט א קינד וואס ווייסט נאך גארנישט, קען נישט איינער אפלערנען א משנה אן קענען פארענטפערן די פסוקים און אלעס?

Speaker 2: יא, פשוט.

דיגרעסיע: דער חינוך טריק פון "די באוואוסטע"

Speaker 1: אקעי, ביי די רמ"א איז דא א גרעסערע קשיא, ווייל ער איז א קלוגער, טראץ אלעם. צווייטנס, איך וויל פארענטפערן וואס דו פרעגסט וועגן די קינדער. דאס איז דאך טאקע די טריק, אזוי ווי איינער וואס איז מחנך גייט נישט זאגן, "דו ווייסט די באוואוסטע שולחן ערוך?" ער וועט נישט זאגן "באוואוסטע", ווייל קיינער האט נאך קיינמאל נישט געהערט פון דעם. אבער ער וועט זאגן, "דו ווייסט די באוואוסטע שולחן ערוך?" אזוי ווייסט ער אז מ'עקספעקט פון אים צו וויסן.

און אין חינוך איז דאס אן אפטע טריק וואס מ'קען זען ביי גדולים. דו ווייסט נישט די באקאנטע קצות? דו ווייסט דאך זייער גוט אז דו ווייסט נישט, און אפשר ווייסט ער אויך נישט. אבער ער מאכט דיך אזוי פילן אז דאס איז די נארם, דאס איז נארמאל.

הלכה: עלה של הדס אין א חבית

Speaker 1: עניוועיס, נאך א זאך וואס מ'טאר נישט טון ביי דעם חבית. "ואסור"... אה, נאך א זאך וואס מ'קען טון מיט די חבית, אויסער אריינלייגן א שטרוי אז ס'זאל זיך גיסן, קען מען אריינלייגן א "עלה של הדס".

א הדס האט אזא... ס'איז א פערפעקט זאך אריינצולייגן אונטן פון א פאס, א פאסעט, ווייל די וועג וויאזוי ס'גייט, ס'ענדיגט זיך שפיציג, און ס'גייט אויך אביסל אריין. סאו ס'איז א פערפעקט זאך צו נוצן פאר א מרזב, פאר אן איבערגיסער.

טאר מען נישט נעמען אן "עלה של הדס", א בלעטל פון א הדס, **"כדי להרציבו בתוך הנקב של חבית"**, אריינלייגן אין די לאך פון די חבית, **"כדי שיקלחו היין"**. אריינלייגן די "עלה של הדס" אין די לאך פון די חבית כדי שיקלחו היין, אז ס'זאל גוט רינען די וויין. אן דעם גייט זיך עס ליבערשט שפריצן אויף די וואנט פון די חבית, ס'גייט זיין זייער נישט... אזוי מאכט מען די חבית א פאסעט, אז ס'זאל קומען פון איין פלאץ.

דאס טאר מען נישט טון, **"מפני שהוא כעושה מרזב בשבת"**. דאס הייסט, אזוי ווי איינער אינסטאלט א פאסעט, אזוי ווי איינער לייגט א גאדער וואו די רעגן זאל לויפן, דאס סארט זאכן וואס איז געמאכט פאר דעם.

דיסקוסיע: פארוואס שפופרת מותר און עלה של הדס אסור?

Speaker 2: פארוואס איז שפופרת של קנה מעג מען יא אריינלייגן, און "עלה של הדס" טאר מען נישט אריינלייגן?

Speaker 1: ווייל די שפופרת איז גרייט.

Speaker 2: אבער די עלה איז אויך גרייט.

Speaker 1: אה, סאו דאס איז מסתמא די ענטפער, אז די קנה איז שוין א זאך, מ'ווייסט אז די קנה קען מען נוצן. די "עלה של הדס", די וועג וויאזוי מ'לייגט עס אריין, מיט דעם מאכט מען עס פאר עפעס. איך הער, מ'קוועטשט עס אביסל, מ'מאכט עס אריין בוינטער, ס'ווערט... וואס איז די שעיפ דערפון, דו האסט געפרעגט א קשיא פאר די שיעור אז ס'זעט אויס צו קליין.

גרויסע דיסקוסיע: חבית פארגלייך מיט באטל - עפענען באטלעך אום שבת

Speaker 1: אזוווי למשל דו טראכסט, אדער ס'זענען דא מענטשן וואס טראכטן, אין נ"ה פרק אין ביצה איז דא די שאלה וואס כמה היינטיגע אידן האבן געשריבן גאנצע ספרים אויף דעם פון עפענען באטלעך שבת. און ס'איז דא פוסקים וואס זאגן א באטל איז א בונה, ס'איז א באטל.

סאו פרעגסטו די זעלבע קשיא, ס'איז א חבית, ס'איז נישט קיין בונה, ס'איז נישט קיין תיקון כלי. אבער איך טראכט אז אפשר איז דא א סוד, אפשר א חבית איז טאקע נישט קיין באטל. ס'שטייט נישט דא אז מ'טאר נישט א באטל עפענען א באטל. ס'שטייט א חבית.

חידוש: א חבית איז א פונדאמענטאל אנדערע מציאות

Speaker 1: א חבית איז דאך א ריזיגע זאך, יא? א חבית איז א זאך וואס מ'לייגט אוועק, ס'איז, מ'נוצט נישט אפילו, מ'ענדיגט נישט אויף איינמאל דעם חבית של יין, רייט? ס'איז אפשר א שטיקל בנין, א שטיקל כלי אזוווי א פערניטשער.

איך ווייס נישט, למשל אויף א חבית נוצט מען עקוויפמענט, מ'קען נוצן אויף א חבית, מ'נוצט א האמער מיט נעגל, ס'איז א זאך וואס מ'בויעט א חבית. ס'איז נישט אזוווי א קליינע באטל.

איך טראכט אויך, א חבית איז אפילו א פארט פון די פראסעס פון מאכן וויין. דארט מאכט מען די וויין, ס'ליגט דארט פאר אפאר חדשים ווי לאנג ס'ווערט וויין. ס'איז נישט עפעס א קליינע כלי וואס מ'ברענגט צום טיש. א חבית ברענגט מען נישט צום טיש, א חבית ליגט אין סטארעדזש הויז, ווי אונז זאגן.

Speaker 2: איך קען הערן וואס דו זאגסט.

Speaker 1: ס'איז נישט אזוווי א באטל וואס יעדע קינד האלט, די חבית האט די טאטע געדארפט שלעפן מיט א ספעשל כלי, וואס איז געווען א גרויסע זאך פאר א גאנצע הויז, "גיי מיר מאכן א פאס צעט אין די הויז". דעמאלטס איז דא אן ענין וואס מ'טאר נישט.

אבער נישט אז מ'רעדט עפעס א זאך וואס מ'ברענגט צום טיש און מ'געט עס צו עפענען אויף, און היינט צוטאגס מ'טראכט, מ'מאכט יעצט כלים, ס'סאונדט פאני. איך מיין זיי האבן יא געטראפן קלענערע אופענען פון אקראפאטיש, אבער אין די פאל פון ברענגען צום טיש האבן מיר נישט געטראפן. זיי האבן נאך נישט געזען עכט וועגן... אה, זיי האבן געזען עפענען א חבית, סאו לויט דעם איז דא די שאלה פון עפענען א באטל.

אבער איך זאג, א חבית און א באטל זענען אן אנדערע ריעליטי.

Speaker 2: קען זיין אזוווי דו שטעלסט עס צו, דארף מען טראכטן פון די חילוק.

וויטערע נקודות אין די דיסקוסיע

Speaker 1: און ביי די אלע זאכן פון די חבית איז אויך, לכאורה מ'האט געגעוצט א סייף אראפצוהאקן די קאפ, אדער מ'דארף נישט עפעס צו מאכן א לאך. דאס מ'געט עפעס א דריי, ס'האט זיך שוין געמאכט, ס'איז זייער גרינג, ס'איז מער א... ס'איז נישט קיין מעשה וואס איז א... מ'דארף טראכטן פון דעם.

אבער קען זיין גרינגקייט איז נישט קיין היתר לגבי שבת, אבער...

Speaker 2: אונז קענען נישט שרייען נישט און ווינען. ס'איז נישט גרינגקייט, די שאלה איז צו ער האט געטון דא עפעס א דבר של חשיבות.

Speaker 1: יא.

Speaker 2: וויפיל חשיבות איז דאס?

Speaker 1: יא, אבער די שאלה איז צו ער האט אזויפיל אויפגעטון. אפשר זאל מען אזוי פרעגן די שאלה.

דיסקוסיע: מלאכה אדער גזירה?

Speaker 1: דאס הייסט, אויב דער ווינער וואלט געזאגט, לאמיר זאגן אזוי, אויב די רבנים וואס אסר'ן צו עפענען באטלעך וואלטן געזאגט, מ'טאר נישט עפענען באטלעך שמא ער וועט מאכן דעם באטל, דאס מאכט סענס. אזוווי מ'טאר נישט מטפח זיין, מרקד זיין, שמא ער וועט מאכן כלי שיר. אקעי, קען איך הערן. אבער ער זאגט נישט דאס. ער זאגט אז דאס איז אליינס א מלאכה. דאס איז אביסל שווער פאר די בעל הבית'ישע שכל.

Speaker 2: ניין, ער זאגט נישט אז ס'איז א מלאכה. ער זאגט אז ס'איז ענליך צו דעם וואס מ'עפנט א מגופה של חבית. ווייל ביי מגופה של חבית איז דאך דא א שאלה צו נאר די קאפ דערפון, וואס איז אן עקסטערע זאך, מעג מען אוועקנעמען, אדער אין די חבית אליין. טענה'ט ער אז ביי די באטלעך, היות וואס ס'בלייבט נאך א שטיקל אויף די באטל, מיינט עס אז ס'איז אזוווי געשניטן פון די באטל אליין.

Speaker 1: יא, איך ווייס די חילוק וואס די פוסקים מאכן צווישן... דאס זענען פארשידענע סיבות. אבער איך פרעג דיך צו אפשר די גאנצע צושטעל איז ראנג, ווייל א חבית איז א גרויסע זאך. א באטל איז א פיצי. א באטל איז א באטל. ער מאכט נישט קיין כלים, נישט קיין גארנישט.

Speaker 2: אמת. אמת. ס'איז דא וואס טענה'ן דארט אז ס'איז א דאורייתא, ווייל זיי טראכטן נישט אפילו דאס השמא.

Speaker 1: שוין, איך ווייס נישט. מ'וועט טראכטן אמאל.

חידוש: כלל פון "כל דבר שאוכלים אותו על השולחן"

Speaker 1: מיר האבן גערעדט פריער צו אפשר די מיניטשור פיצי איז נישט קיין שיעור. א זאך וואס איז אזוי קליין...

Speaker 2: אקעי.

Speaker 1: מיין ברודער ר' אלעזר זאגט אז ס'איז דא א כלל: כל דבר שאוכלים אותו על השולחן אינו מלאכה. אבער ער האט אליינס אויסגעטראכט די כלל.

Speaker 2: אויף אן אופן איז דא אזא כלל. אזויווי בורר רעדט ער, מ'טוט עס לאלתר, אזעלכע זאכן.

Speaker 1: בשעת'ן עסן?

Speaker 2: מיר האבן אויך געהאט וועגן מתקן זיין זאלץ אין סאטמארער צנון. ס'איז אויך דא די חילוק.

Speaker 1: רייט. אבער מטבל, מיר האבן זיך געדינגען וואס איז פונקטליך די חילוק. אבער אפשר איז דאס די חילוק.

Speaker 2: אקעי.

Speaker 1: אקעי, ווייטער.

הלכה: אין שוברין את החרס ואין קורעין את הנייר

Speaker 1: **"ואין שוברין את החרס ואין קורעין את הנייר"**. מ'טאר נישט צוברעכן א חרס.

פארוואס זאל מען נישט צוברעכן? עמער נישט צוברעכן ווייל ער וויל האבן א קליינע שטיקל פון די חרס?

Speaker 2: יא, דאס איז לכאורה א ריזן זאך וואס מ'נוצט פאר עס.

Speaker 1: אגב, דער חרס איז נישט קיין כלי, אבער עס איז כמתקן כלי. דאס זעלבע זאך אפשרייבן א שטיקל פון פעיפער. ווייל מען ניצט... יא, די לאנגע פעיפער איז א גאנצע ראל, קען מען נישט נישט ניצן. דער פעיפער ניצט מען ווען עס איז אפגעשניטן. דאס קען מען ס'האקן כלל.

Speaker 2: דרבנא.

Speaker 1: יא, ראש עס זאגט, כשוצולון דגון. דאס איז אזוי ווי שטייט ווען מען מאכט עפעס, מען נעמט א פעיפער און לייגט צו אונטער, אזוי נעכע זאך. דאס איז קומען ס'האקן כלל.

הלכה: זמורה שקשורה בתפוח

Speaker 1: מיט דרבנא נעשטע הלכה. זמורא שיק שירה בתפה. א באטל, א אמפער מיט וואס ארויסצושטעפן וואסער. און מען בינט עס צו צו א זמורא. צו א לאנגע צווייג וואס זאל זיין גענוג לאנג, מ'זאל עס קענען ארייגלייגן אין די באר און ארויסנעמען וואסער. איז אזוי. דעי צווייג וואס איז צוגעבינדען צו די תפוח, צו דעי אמפער, צו די כלה.

ממלא מלבי שבת, מעג מען אנפילן ארויסנעמען וואסער פון די בעיר אום שבת. אבער ווי מיינע גשורא, אויב איז דא א באטל און ער טרעפט אזוי מורא א צווייג אבער עס איז נישט צוגעבינדן, איין ממלא, באטאר מען נישט יעצט גיין און...

דיסקוסיע: וואס איז דער פראבלעם - דער צווייג אדער דער תפוח?

Speaker 1: אה, טאר מען ניצן די תפוח? אה, אויב די תפוח האט נישט, אויב דער כלל איז נישט צוגעבינדן צו יעבעס א צווייג, טאר מען נישט אנפילן מיט דער כלל, גזרא שמייגטם עושה ווי ס'קען, ווייל מ'האט מורא אז ער גייט גיין יעצט אפשניידן א צווייג אז עס זאלן קענען מאכן גרינגער...

סא דער פראבלמט איז דער צווייג, אדער דער פראבלמט איז דער תפוח? ס'זעהט אז דער תיקון גייט ער טון אין דער תפוח, אבער שמייגטם עושה ווי ער טאקע נאר מיינט נישט אויף דער צווייג... אז מורא איז ווייבער איז מוה... מותקן גייענדע countries אז מורא יעדיגט אפשניידן אביסעל פון די הוילס...

Speaker 2: פארוואס? גוקט אים ווי זאגט אים! ווייל מוהט מורא גייט עס אפשניידן א צווייג פון די בוים? איז דאס די ווארט?

Speaker 1: איינער שניידט פון די בוים אדער פון די...

Speaker 2: ניין, ס'איז נישט פון די בוים, ס'איז נאך נישט כשירה. ער גייט עס צונעמען צו צונעטיקן. ס'איז נישט קיין שאלה פון קוצר.

Speaker 1: אבער מורא אז ער גייט מסכן זיין א קיילא. איז אויב די איז מורא איז שוין צוגעבינדן, ער טוט דאך גארנישט, ס'איז שוין רעדי.

Speaker 2: ניין, ס'איז שוין רעדי.

Speaker 1: יענער טאר זיכער נישט. אויב ס'איז צוגעבינדן, איז שוין רעדי, ס'איז שוין גוט. אבער אויב ס'איז נישט צוגעבינדן, איז ער

הלכות שבת פרק כ"ג: איסור חפיפת כלי כסף בגרתקון, הדחת כלים, ודיון בשיטת הרמב"ם והראב"ד

הלכה ח: איסור חפיפת כלי כסף בגרתקון

נאך א זאך וואס מ'טאר נישט טון משום תיקון כלים:

"אסור לחוף כלי כסף בגרתקון".

מ'טאר נישט — "לחוף" מיינט אייביג קראצן, אזויווי חפיפה מיינט זייפן די קאפ למשל, זייפן און קראצן. מ'טאר נישט אפקראצן, פאלישן זילבער, זילבערנע כלים, "בגרתקון" — מיט א סארט כעמיקאל וואס הייסט גרתקון. איך וועל זען שפעטער וואס ער טייטשט — שארפע מאטריאל.

"מפני שהוא מלבנן כדרך האומנין".

ווייל דאס איז א פראפעשענעל וועג וויאזוי צו רייניגן און פאלישן זילבער. דאס איז די וועג וויאזוי די אומנים, מענטשן וואס זענען פראפעשענעלס, מענטשן וואס מאכן כלי כסף טוען עס אזוי.

"נמצא כמתקן כלי בגמר מלאכתו בשבת".

ס'זעט אויס, ס'איז ענליך צו מתקן כלי און א גמר מלאכה בשבת. הגם וואס ער טראכט ער רייניגט נאר, אבער דאס איז די וועג וויאזוי די כלי באקומט די גלאנץ, די כלי ווערט געענדיגט.

"אבל חופף אדם כוסו בחול ובנתר".

אבער — דאס מיינט אז מ'האט נישט גע'אסר'ט יעדע מין גלאנצן א כלי כסף. מיט שוואכע מאטריאל, מיט זאמד אדער א סארט זייף, מעג מען עס יא אפקראצן. ווייל מען מעג רייניגן א כלי אויף שבת.

"וכן כל הכלים חופף נושא בכל דבר".

אלע אנדערע כלים, נישט כלי כסף, איז נישטא דער חשש, ווייל דאס איז קיינמאל נישט די גמר מלאכה פון א כלי עס צו רייניגן, מעג מען עס יא אפקראצן מיט סיי וואס.

דיון: פארוואס איז כלי כסף אנדערש?

Speaker 1:

אבער איך וויל יא פארשטיין — די כלי כסף מעג מען יא חופף זיין בחול ובנתר. רעדט מען באופן ווען מ'גייט עס נאכאמאל ניצן?

Speaker 2:

איך גלייב נישט. סאו פארוואס א כלי כסף האט מען געמאכט א חילוק צווישן וועלכע מאטריאל?

Speaker 1:

אפשר בלייבט עס דארט פשוט. אפשר גייט מען עס יא ניצן, אפשר איז עס אזוי פאר שיינקייט, ס'איז דארט. אבער ביי א כלי כסף איז נישט געווען קיין שום תנאי, ס'איז נישט געווען די קאנדישן אז מ'גייט עס נאכאמאל ניצן יענע שבת. ס'איז געווען נאר איינגעליגט, און מ'ניצט עס. ס'איז נאר א זאך וואס שטייט אין די שעלוו, ס'שטייט אין...

Speaker 2:

פארוואס זאל עס זיין גרינגער ווי כלי אכילה?

Speaker 1:

וואס? דו פרעגסט אז ס'קומט אויס פארקערט לויט מיר?

Speaker 2:

רייט, אויב עפעס וואלט מען געזאגט אז כלי אכילה איז עפעס וואס מ'האלט אין איין ניצן, א כלי כסף וואס מ'לייגט אוועק...

Speaker 1:

ניין, איך זאג נישט אז מ'לייגט עס אוועק, מ'ניצט עס גראדע פאר שיינקייט.

Speaker 2:

עקזעקטלי. ס'איז שוין א ניץ. ס'שטייט א שיינע לייכטער אויפ'ן טיש, האסטו שוין א ניץ דערפון.

Speaker 1:

יא, אבער די וואס דו האסט יעצט געוואשן, איז פאר א לאנגע צייט.

Speaker 2:

איז דא האבן מיר יעצט געלערנט אז ווען מ'וואשט עפעס פאר א לענגערע צייט, מ'גייט עס נישט יעצט נוצן, מ'גייט עס אוועקלייגן, איז עס אפשר מתקן.

הלכה ח (המשך): איסור הדחת כלים שלא לצורך שבת

ווייטער, אבער וואס טאר מען נישט טון?

"ואסור להדיח קערות ואלפסין וכיוצא בהן".

מ'טאר נישט אויסוואשן טעלערס אדער טעפ וכיוצא בהן, שטיבלעך אויסוואשן נאכ'ן עס ניצן.

"מפני שהוא כמסלק".

וואס ער זעט אויס ווי ער איז מסלק די כלי. דאס איז זייער אינטערעסאנט.

"אלא אם כן מדיחן לאכול בהם סעודה אחרת באותו שבת".

אויב וואשט ער עס אויס צו עסן אן אנדערע סעודה מיט דעם אין יענע שבת, דעמאלטס זעט עס נישט אויס ווי ער איז מסלק, ער גרייט עס פשוט אן פאר די נעקסטע תשמיש. אבער ווען ער וואשט עס אפ אוועקצולייגן, דעמאלטס זעט עס עפעס מער אויס ווי איינער וואס...

הסבר דער רמב"ם'ס שיטה: "כמסלק" = מתקן כלי

איך מיין אז די רמב"ם'ס פראבלעם איז אז ס'סאונדט ווי ער פיקסט עס. ווען ער טוט עס אוועקצולייגן נאך שבת, פילט עס אדער ס'סאונדט אזוי ווי ער פיקסט יעצט עפעס די כלי.

יא, איך טראכט אזוי ווי דער חילוק למשל צו ווען מ'מאכט א קניפ און ס'גייט זיך האלטן לאנג, אדער ס'גייט זיך ווערן נאכאמאל שמוציג. ווען ער גייט עס ניצן נאכאמאל, גייט עס דעמאלטס ווערן שמוציג, זעט נישט אויס ווי ער איז מתקן. דא טוט ער יא עפעס א לאנג-טורם, ביז די נעקסטע מאל וואס מ'גייט עס ניצן, אדער ביז ווען מ'גייט עס ניצן, איז עס ריין.

שיטת הראב"ד: טירחא שלא לצורך שבת

Speaker 1:

איך ווייס, דער ראב"ד איז טאקע מחולק. דער ראב"ד זאגט אז ס'איז נישט וועגן מתקן. אזוי זאגט דער ראב"ד. דער ראב"ד זאגט אז די ווארט פון די זאך איז נישט מתקן, נאר ווייל מ'שטרענגט זיך אן פאר א וואכעדיגע זאך.

Speaker 2:

אזוי איז טאקע אנגענומען, רוב מענטשן זאגן אזוי. מ'ווייסט אז מ'טאר נישט למשל מאכן די בעט. שבת צופרי מעג מען מאכן די בעט ווייל ס'איז פאר די טאג, אבער ווען מ'האט זיך געכאפט א דרעמל נאכמיטאג, שוין נישט.

Speaker 1:

אזוי זאגט דער ראב"ד. דער ראב"ד זאגט אז ס'איז א טורח לכל.

כלל: קאטעגאריזירונג פון מלאכות איז מער מסופק ווי עצם איסור

אפשר איז עס נישט אזוי ווייט איינער פון דעם. מ'האט געלערנט אז אסאך מלאכות, די וועלכע קאטעגאריע מ'לייגט עס אריין איז מער מסופק ווי עצם איסור. ס'שטייט אז ס'איז אסור. דער רמב"ם לייגט עס אריין אונטער די קאטעגאריע פון מתקן כלי. ס'איז מיר נישט אז ס'איז ממש א תיקון כלי.

ס'שטייט, די אלע מלאכות, מ'דארף וויסן א כלל גדול, אזוי מיינעך אין הלכות שבת. ס'איז נישט פשט אז די חכמים האבן געארבעט מיט א ליסט פון כללים, אזוי ווי הגדרות פון מלאכות, און נאכדעם האבן זיי געזען אז די זאך איז אריינגעלייגט אין די מלאכה. ס'איז באמת פארקערט. ס'איז דא א באנטש פון זאכן וואס מ'האט געקוקט אויף דעם דירעקט, אויף די פרט, אויף די מעשה, און מ'זעט אז דאס טאר מען נישט טון שבת. נאכדעם, דער רמב"ם למשל איז געווען זייער נייגעריג צו וויסן אונטער וועלכע מלאכה גייט דאס, האט ער עס אריינגעלייגט. אין די גמרא אסאך מאל ווייסט מען בכלל נישט וועלכע מלאכה ס'איז.

אבער אפילו אין די גמרא, ווען ס'קומט נאכדעם, סאו דא איז דא א מחלוקת הרמב"ם והראב"ד וועגן וועלכע מלאכה איז, אבערביידע זענען מודה אז די עצם מלאכה איז נישט קיין מחלוקת. און ס'קען זיין אפילו דער רמב"ם אליינס, וואלסטו אים געפרעגט, "צו שטימט עס בעסער אין די הגדרה אדער יענע הגדרה?" "יא, ווייסטו וואס, ס'שטימט יא."

נפקא מינה למעשה בין שיטת הרמב"ם והראב"ד

ס'קען זיין ס'קומט אויס נפקא מינות למעשה ווען מ'טראכט א מילוי אויף א אופן וואס ס'איז נישט...

Speaker 1:

ס'איז, דו ווילסט וויסן פארוואס טאקע ווען מ'טוט עס נאר לעושה שבת איז עס אסור? פאר'ן רמב"ם און ראב"ד, פשטות מאכט עס מער סענס. פאר'ן רמב"ם דארף מען שוין זאגן עפעס א קוועטש, אזוויוי דו האסט געזאגט, אז ס'זעט ווייניגער אויס, ס'שטימט נישט מיט די פריערדיגע הלכה.

Speaker 2:

סאו דער ראב"ד'ס שיטה לכאורה מאכט מער סענס וועגן די נפקא מינה.

Speaker 1:

אבער ס'איז דא מפרשים וואס זאגן אז דער רמב"ם מיינט אויך מיט מתקן כלי, ער מיינט נישט אז ס'איז די איסור פון תיקון כלי, ס'איז די איסור פון טון זאכן וואס... מ'קען קוועשטן אביסל. ווייל די וועלכע קאטעגאריע מ'לייגט עס אריין איז ווייניגער ריעל, ווייניגער בעיסיק דא ווי די עצם הלכה.

היינטיגע נפקא מינות: וואשן כלים אין אונזער צייט

למשל, ס'איז דא היינטיגע פוסקים וואס רעדן וועגן דעם, אז היינט איז זייער נארמאל אז ווען א מענטש ברענגט אריין די טעלער פון די טיש, גייט מען עס אריינלייגן אין די סינק, און דאס איז נישט די געוועגליכע וועג פון וואשן. געווענליך גייט מען נאך מוצאי שבת וועלן נאכאמאל וואשן מיט זייף, גוט וואשן. סאו די ערשטע וואשן וועט קיינער נישט אנקוקן ווי מתקן, ס'איז אזא, געט עס א שווענק אפ.

ס'איז דא וואס זאגן אז אין די היינטיגע מציאות איז עס בכלל אנדערש, און מ'איז אביסל מער מתיר. ס'איז דא וואס זענען מתיר צו נוצן געריבענע זייף. אבער איינמאל מ'ווייסט אז די וואשן איז נאר ווייל מ'וויל נישט האבן קיין גראבע שמוציגע טעלערס וואס ס'ליגט נאך דארטן טשולנט, ס'איז פשוט נישט געשמאק, אז מ'וויל עס אין קליינע אויפוואשן, איז דא וואס זאגן אז ס'איז אנדערש פון וואס דער רמב"ם רעדט.

דיגרעסיע: כלליות'דיגע דיסקוסיע וועגן לערנען הלכות שבת און פסק הלכה למעשה

Speaker 1:

יא, יעדע זאך, יעדע זאך, הלכות שבת בכלל, מ'דארף לערנען כללים, און דאס איז נישט הלכה למעשה.

Speaker 2:

אבער פארוואס טאקע נישט? ווייל מ'האט מורא, ווייל מ'וועט נאכדעם אנשרייען.

Speaker 1:

פארוואס מ'דארף לערנען א פרק היינט, אדער א פרק היינט, אדער הלכה למעשה? הלכה למעשה וועט נעמען פשוט מער צייט.

Speaker 2:

ניין, איך וויל נאר ארויסברענגען אז די כלל פון דעם, דאס הייסט, לאמיר דאך דא א גאנצע קשיא, און מיר וועלן יעצט קומען צום ענד פון די, דאס איז די לעצטע פרק פון הלכות שבת, פון די ל"ט מלאכות וואס זענען אסור בשבת, און מ'איז מגיע צו די מנים.

דער רמב"ם'ס פראיעקט: "לתקן ולא תיקן"

ס'איז דא אזויפיל פראבלעמען, ווייל אויב וואלט טאקע געווען כללים, בכלל א קשיא, דער ר' יהושע'לע קרעטשקער האט קריטיקירט דעם רמב"ם, מיר האבן שוין גערעדט וועגן דעם אפשר מער ווי איינמאל, אז דער רמב"ם האט סובר לתקן ולא תיקן. דער רמב"ם זאגט אז ער גייט מאכן א ספר פון כל התורה כולה, און ביזדערווייל מאכט דער רמב"ם נישט די כללים, ער ברענגט נישט די לומדות פון יעדע הלכה, אז מ'זאל קענען אליין פארשטיין די פרט. דער רמב"ם ברענגט אלע די גמרות וואס שטייען אין די גמרא.

יעצט, קודם כל, די גמרא שטימט נישט אסאך מאל, מ'דארף זיך אליין פלאגן וואס איז די כלל. און צווייטנס, פון דעם קענסטו זיך אויך נישט לערנען, ווייל אונז לעבן נישט, אונז האלטן נישט, יעדע רמב"ם, אפילו ווען ס'שטייט בפירוש, ווייס איך נישט אויב ס'איז פונקט אזוי די זעלבע מציאות. מיין דישוואשער איז אביסל אנדערש ווי די גמרא'ס דישוואשער אדער די גמרא'ס סינק.

בכלל, ווען מ'רעדט אמאל מדיח כלים, ווייס איך נישט צו ס'איז געווען א סינק וואס מ'גייט אנצינדן די סינק. מ'רעדט דאך פון מערערע מלאכות. ס'איז זייער שווער צו וויסן פון וואס מ'רעדט. און לאמיר נישט רעדן פון היינט זיכער, וואס מ'לעבט זייער אנדערש ווי מ'האט אמאל געלעבט. אבער אפילו אין די רמב"ם'ס צייטן האבן שוין גע'שריבן צווייפלער אויף די גמרא, און טויזנטער זאכן זענען אנדערש. און פון די רמב"ם'ס גמרות לערנען מיר כמעט גארנישט!

דו לערנסט אז אין די גמרא'ס צייטן, וואטעווער איז געווען דעמאלט א דוחה, איז געווען אסור. און ס'איז א גרויסע פראבלעם, ווייל אויב דו גייסט מיט די למדנות און דו ווילסט מאכן בעקווארדס די למדנות בתוך דעם, איז עס זייער שווער, ווייל ס'האט זיך נישט אנגעהויבן פון די למדנות. די למדנות גייט נאך די הלכה למעשה.

סאו וויאזוי דו ווילסט פסק'ענען הלכה למעשה אויף א קעיס פון היינט, איך ווייס נישט וויאזוי מען טוט עס. חוץ אויב מען גייט צו די גאר דזשענעראלע כללים, אזוי ווי וואס הייסט א מלאכה, ממש כללי הכללים. אבער פון די אלע פרטים, ווי איינער זאגט, "מ'טאר נישט עפענען א באטל קעפ ווייל ס'איז ענליך צו א חבית." איך פארשטיי נאך נישט די זון פון חבית. איך ווייס נאר אז ס'שטייט אין די גמרא די קעיס. אקעי, אויב ס'איז דא די קעיס, דארף מען פסק'ענען אזוי ווי די גמרא. אבער א נייע זאך, מאכן א כלל געבויט אויף א פרט, געבויט אויף גארנישט, ווי ארבעט עס?

חילוק צווישן הלכות שבת און אנדערע חלקי תורה

נישט אין אלע חלקי התורה איז דא די פראבלעם. למשל, חושן משפט, איז דא זייער אסאך, ס'איז דא חזקות, ס'איז דא מוחזקת, ס'איז דא מיגו, ס'איז דא אזעלכע סארט זאכן. אבער דא איז כמעט אלעס מציאות'ן, וואס די מסכת שבת איז פול מיט דוגמאות. די גמרא מאכט נישט עקרונות פון יעדע מלאכה און נאכדעם... ס'איז דא אביסל, ס'איז דא מחשבה מער כלליות'דיג אויף גאנץ שבת, אבער ס'איז דא זייער ווייניג עקרונות וואט אין די מלאכה. ס'איז מער פארשידענע דוגמאות.

דער רמב"ם'ס תרומה: "לא עליך המלאכה לגמור"

אבער דער רמב"ם האט דאך זיכער געטון בעסער ווי גארנישט. אויף דעם זאגט דאך די משנה, "לא עליך המלאכה לגמור, ואי אתה בן חורין ליבטל הימנה." ווייל איך קען נישט מאכן א פערפעקט דזשאב אזוויוי ר' חיים קרעסנא וואס איז געווען א פערפעקשאניסט, מיינט עס אז איך זאל בכלל נישט טון? ער האט אונז געברענגט נאנטער צו דעם.

Speaker 1:

ר' חיים קרעסנא האט געטרייט אויף איין הלכה, און דאס איז אפילו פסח, ער האט געשריבן וויאזוי ער וואלט איבערגעשריבן מסכת פסחים, און דאס האט ער אפילו נישט געענדיגט.

Speaker 2:

סאו דו ביסט גערעכט, ער האט גערעדט דערוועגן און ער איז נישט אנגעקומען צו טון.

Speaker 1:

אקעי, איך בין ביזי, מען קען נישט טענה'ן אז א מענטש ענדיגט נישט א הכנה וואס ער האט. אבער ס'איז אמת אז דער רמב"ם האט למעשה אויסגעפירט, און ער האט נישט.

Speaker 2:

דער רמב"ם האט געהאט א גאול צו מאכן, ער זאגט עס, אז א פאלק דארף האבן �� חיקוי, א פאלק דארף האבן א געזעץ, און ער האט געדינט דעם אינטערעסע צו דעם.

Speaker 1:

אמת.

פארוואס מ'לערנט נישט הלכה למעשה אין דעם שיעור

אבער פאר וועגן דעם זאג איך, דאס איז די עומק הסיבה פארוואס מ'לערנט נישט הלכה למעשה. און פארוואס אסאך מאל, אז מ'מערקט, אסאך מאל זאגט ער זאכן וואס ס'סאונדט אזויווי זייער זייער שכלי'דיג, ס'מאכט נישט קיין סענס.

Speaker 1:

פארוואס זאגסטו דאס?

Speaker 2:

ווייל דו טראכטסט אז מ'קען נישט פסק'ענען די חומרא וואס דער רמב"ם שטייט, אדער די קולא, וואטעווער, ווייל ס'מאכט נישט קיין סענס. אסור. אויס מענטשן זאלן דאס נישט טון, ווייל פון הלכה למעשה דארף מען קוקן פראקטיש אויף אונזער מציאות.

אבער איך זאג אז פון דעם וואס מ'קען לערנען איז נאר אז אין דעם קעיס וואס שטייט אין רמב"ם דארט איז דא אזא איסור. פונקטליך וואס דער קעיס איז...

למשל, לאמיר נעמען דאס פאר אן עקזעמפל, איך האב נישט געמיינט צו זאגן אז ס'איז אייגערינג צו נוצן א סינק. נאר ווייל ווען דו פרעגסט א מענטש פארוואס געסטו א וואש אפ די טעלער אין טשאנק, איז נישט וועגן איך וויל האבן א שיינע טשאנק.

דיון וועגן הדחת כלים בשבת, מציעין את המטות, וטבילת כלים

המשך: די מציאות האט זיך געטוישט

Speaker 1:

ווייל דו טראכטסט אז מען קען דאך נישט פסק'ענען די חומרא וואס דער רמב"ם שרייבט, אדער די קהילה, whichever way, ווייל עס מאכט נישט קיין סענס. און איך, איך זאג "אבער עס איז אויסערן". ווען איך זאג "עס איז אויסערן" מיין איך נישט מען זאל עס נישט טון, ווייל — הלכה למעשה — דארף מען קוקן פראקטיש אויף אונזער מציאות. אבער איך זאג אז פון דעם וואס מען קען לערנען איז נאר אז אין דעם קעיס וואס שטייט אין רמב"ם, דארט איז דא דעם איסור. פונקטליך וואס דער קעיס איז, יא.

למשל, ווען מען נעמט דעם פאר אן עקזעמפל, איך האב נישט געמיינט צו זאגן ווייל ס'איז זייער גרינג צו נוצן א סינק. פארוואס פונקט א מענטש, פארוואס גייסטו אפוואשן דעם טעלער פון די טשולנט? עס איז נישט וועגן, וועגן ער וויל האבן א שיינעם טעלער, נאר ער וויל אפשווענקען דעם טשולנט, דאס איז אן אנדערע זאך. דו, וואו ס'איז די היכי תמצי קארעס וועשן? עס איז א סמי מסכן, ס'איז גאר א שווערע מענטש צו טראכטן. ער גייט ארויס מוצאי שבת נאך מיט שטיינער און זייף אדער ער לייגט עס אין די דישוואשער. סך הכל לייגט ער אן די סינק און ער גיט עס א שווענק אביסל, ווייל ער וויל נישט האבן א גראבע דבר גוש פון טשולנט אין זיין סינק.

סוי, סוי ס'איז נישט אז דער רמב"ם שטימט נישט, נאר אונזער מציאות האט זיך געטוישט, ממילא... יא, קיצור.

צוויי שאלות: די סברא און די מציאות

Speaker 1:

סוי אמת, יענע שאלה איז טאקע אזוי ברענגען פון אונטן, סוי בעסיקלי ס'איז דא צוויי שאלות. עס איז דא די שאלה פון די סברא פון די הלכה, און נאמבער צוויי אז אונזער מציאות האט זיך געטוישט. היינט הייסט עס אויך קארעס וועשן, אבער ס'איז בכלל אן אנדערע זאך. ס'איז אנדערע איסוואשונגס, ס'איז אנדערע טעלער.

יא.

אקעי, אויב איינער זאגט ער וואשט נישט אויס די טעלער, ער וואשט עס אויס אין זיין צימער, בכלל אן אנדערע זאך. ער מוז לייגן טשולנט אינעם צימער. אדער אמת'ע ריזן פארוואס מען לייגט דעם וואסער איז סתם, ווייל עס זאל זיין גרינגער צו וואשן שפעטער, דעמאלט קען עס יא זיין נישט קיין הכנה.

די פאראדאקס: פאלישן זילבער לעומת אפוואשן טעלער

Speaker 1:

אבער עס וואלט געווען זייער אינטערעסאנט פאר מען זאגט פאר א מענטש אזוי: דו מעגסט פאלישן דיין זילבער שבת. נעם דעם לייכטער און פאליש עס, ווייל מען האט געלערנט דא אז מיט נתר מעג מען. אבער גיין אפוואשן א טעלער פון טשולנט טוסטו נישט, עס וואלט געווען זייער מאדנע פאר א מענטש.

אבער דאס האלט מען סתם מער מיט די מציאות, מ'דארף וויסן וואס דער כלי כביסה איז, און וואס דער קארעס וועשן זענען, און וויאזוי דעמאלטס איז דער סדר הליכה געגאנגען. ס'איז נישט אזוי שטארק די לומדות.

אמת.

ס'קען זיין אז די הלכה טאר מען טאקע נישט פאלישן זילבער, ווייל עס איז א טרחא... ס'איז נישט קיין שבת'דיגע זאך, ס'איז א טרחא בשבת.

אבער אויב גייט מען מיט די עברי טייטש, שטייט דאך אז מען מעג, אבער...

הלכה ח: כלי שתיה — שאין קבע לשתייה

Speaker 1:

אקעי, אבל כלי שתיה, נאר מען גייט דעם... ווייטער. **אבל כלי שתיה, כגון כוסות וכיוצא בהם.** דעיס האבן מיר געטאן, נישט קארעס, ווייל קארעס, איינמאל מ'האט געענדיגט די שלש סעודות, מ'האט געענדיגט די סעודה, מ'וואשט עס... און מ'לייגט עס אוועק, און מיט דעם איז מען מסכן. אבער כלפי שתיה, טרינקען, אפילו אויב ער ווייסט נישט אז ער גייט נאך טרינקען, כגון כוסות וקיתונות, בעכערס...

מיטלעך, יא, מיטלעך, בכלל מעג מען יא א גאנצע צייט איסוואשן ווען מ'ענדיגט טרינקען, **שאין קבע לשתייה**, טרינקען האט נישט קיין קביעות. מ'קען אלעמאל זיין דורשטיג. אויך אין דעם רמב"ם, וואו ער רעדט וועגן געזונטהייט, זאגט ער אויך אז ס'איז א גוטע זאך צו טרינקען אסאך וואסער. איך געדענק גוט. ניין? ער זאגט נישט? זאגט ער נישט ווען מ'זאל טרינקען?

אקעי, אבער אסאך וואסער איז... די היינטיגע דאקטוירים זאגן מ'זאל טרינקען אסאך וואסער.

דער חילוק צווישן עסן און טרינקען

Speaker 1:

האסט געענדיגט ניצן און יעצט לייגסטו אוועק. ווייל דו האסט נישט געענדיגט ניצן, קענסטו עס אייביג נאכאמאל ניצן. ס'איז אינטערעסאנט, די עיקר רעדט מען מסתמא אויך טאקע אזא אופן, ווען ס'איז א טעלער וואס מ'נוצט פאר די סעודה. דו האסט גערעדט וועלכע טעלער, ווען גייסטו עס איבערניצן? אויב ס'איז אין היינטיגע צייטן, דעמאלטס, מענטשן נאשן, יא, האסטו פירות נאכמיטאג. א טעלער איז טאקע מער א זאך ווען מ'ענדיגט די סעודה.

מ'ברענגט אז ס'איז דא א סארט טעלער וואס מ'גייט עסן שפעטער. מיינע קאזינס האבן מיר פארציילט אז מיין קאזין ר' לייבוש לייזער'ס קינדער, דער פשוואורסקער רבי'ס קינדער, מ'האט געגעבן דארטן פאפקארן, און איינער פרעגט, "איך קען געבן...?" זאגט ער, "מ'קען נישט עסן מיט א לעפל, ס'איז צו איידל פאר דעם." יא, זאגסטו. אקעי, נאשן איז אן כלים.

ואין מציעין את המטות בשבת

Speaker 1:

ואין מציעין את המטות בשבת, נאך א זאך וואס מ'טאר נישט טון פאר די זעלבע סיבה, מ'טאר נישט איסשפרייטן, שיין מאכן די בעטגעוואנט בשבת, **כדי לישן עליהם למחר**, למשל שבת, ווען מ'האט שוין געענדיגט שלאפן פאר דעם שבת, און מ'מאכט די מיטות נאר פאר מוצאי שבת. טאן מיר נישט. **אבער מצעיין מליל שבת לשבת**, אום שבת מעגן מיר יא. סאו מציעין דא מיינט זיכער נישט צוזאמלייגן, ווייל וואס אונז זאגן צוזאמלייגן די בעט איז פאר שיינקייט, אז די רום זאל אויסקוקן מסודר. ס'איז פונקט פארקערט, מ'גייט שלאפן, ווען מ'שלאפט צווארפט מען עס. סאו איך מיין מציעין זיי מיינט אנפילן די למשל די דאכענע, אריינלייגן, פריער האבן מיר גערעדט וועגן אריינלייגן מוכין, אבער לאמיר זאגן אריינלייגן אין די קישן ציך, אדער אין די האלטער פון די דאכענע.

וואס מיינט "מציעין"?

Speaker 1:

מיין איך אז מציעין מיינט די שיט מיט די דאכענע, נישט די דאכענע. ס'איז פארקערט, ווען מ'שלאפט טאקע פאלט עס אראפ, אדער וואטעווער, ס'ווערט צעמישט, און מ'גרייט צו די דאכענע אויף די בעט.

איך זאג אז דאס וואס מ'רופט היינט מאכן די בעט אז ס'זאל אויסקוקן שיין, איז נישט ווייל איך גרייט עס אן פאר די נעקסטע מאל שלאפן. איך מאך פאר יעצט אז די צימער זאל אויסקוקן איינגענעם.

דיון: פארוואס מאכט מען די בעט?

Speaker 2:

דאס איז א חקירה צווישן די מאמעס און די קינדער. איך מיין אז מ'טוט עס יא כדי מ'זאל קענען שלאפן. דו ווילסט גיין שלאפן אין א שמוציגע בעט?

Speaker 1:

ס'איז נישט שמוציג, אבער ס'ווערט שוין גארנישט עניוועי געבן א ריר די דאכענע.

Speaker 2:

ניין, ניין, ניין, נישט דעם איז. כדי ווען מ'קומט שלאפן זאל זיין מסודר. דו ווילסט אריינגיין אין בעט, איז דיר געשמאקער צו גיין אין א בעט וואס איז שוין געמאכט אדער נישט?

Speaker 1:

אויב ס'איז נישט געמאכט, לאו דוקא וועל איך זאגן מער, ווייל למשל די פידזשאמעס, ס'איז גרינגער ווען אלעס ליגט אינדרויסן. מ'לייגט אוועק די פידזשאמעס אין די לעדל, מ'לייגט...

Speaker 2:

ס'איז פארקערט, כדי די רום זאל אויסקוקן שיין.

Speaker 1:

איך בין נישט מסכים. ניין, דאס איז פאר מעסי מענטשן. א נארמאלער מענטש וויל גיין שלאפן דארט וואו ס'איז שוין געמאכט די בעט, נישט וואו ס'איז אומגעמאכט די בעט.

Speaker 2:

און איך וועל דיר זאגן, אפשר מיינט די בעט מיינט אויסשפרייטן די ליילעך, אדער דאס טוט מען, דאס איז די טעם. נישט מאכן אז די דאכענע זאל ליגן שיין אויף די בעט, און ס'זאל ליגן אלעס אויפ'ן פלאץ. נאר ס'מיינט אויסשפרייטן די ליילעך אדער וואס מ'דארף האבן, אריינלייגן די קישן אין די קישן האלטער. דאס יא, ווייל דאס דארף מען האבן צו שלאפן. אבער מאכן אז ס'זאל ליגן גלאט, ס'זאל ליגן שיין, איז געוועגליך ווייל די מאמעס האבן ליב ווען די רום איז מסודר.

Speaker 1:

ניין, איך מיין אז ס'איז אויך כדי מ'זאל קענען גיין שלאפן נארמאל.

אקעי.

ונהרא נהרא ופשטיה. ווייטער, **אסור להטביל כלים טמאים.**

איך קוק עס אן אז ס'איז אז די רום זאל אויסקוקן מסודר. ווייל ווען איך גיי שלאפן גיי איך עס עניוועי צעווארפן.

Speaker 2:

נאכאמאל, יעדע זאך, איך פארשטיי דיך, איך פיל דיך, איך וויל דיר פרעגן א שאלה. און לויט דיין לפי דעתך, וואס דו ביסט מסדר א טיש איז אויך נישט פאר'ן עסן, נאר פאר'ן פאר'ן עסן. ווייל ביים עסן ווערט עס עניוועי צעמישט, אמת? נו, ווייל דו ווילסט אנקומען צו א מסודר'דיגע טיש.

Speaker 1:

זיי גוט, ס'איז אסאך גרינגער איינצושלאפן ווען די בעט איז נארמאל. די זעלבע זאך.

Speaker 2:

ווען איך מאך די בעט, איז אויב איך מאך מיין בעט, איז עס אז די רום זאל אויסקוקן מסודר.

Speaker 1:

ניין, איך בין נישט מסכים. ס'איז אזוי, אוודאי קוקט אויס מסודר, אבער איך מאך די בעט כדי איך זאל קענען גיין שלאפן אין די מסודר, נישט די רום זאל אויסקוקן מסודר. מ'דרייט זיך נישט אין די בעדרום א גאנצן טאג. ס'איז נאר פאר וואס? פאר וואס? ווייל ווען מ'גייט שלאפן שפעט ביינאכט, זאל מען נישט אנקומען צו א חזיר'יי, אנקומען צו א שמוציגע צימער. קומסט אן צו א בעט וואס האט שוין די בעטגעוואנד דערויף און אזוי ווייטער. פון דארט האט זיך עס אנגעהויבן.

Speaker 2:

דאס האט צוטון מיט לויט וויאזוי די מאמע האט אנגעקוקט ריינקייט און סדר אין די שטוב.

Speaker 1:

ניין, איך בין דיר מסביר, איך בין דיר מסביר. די מאמע זאל פארשטיין זיך אליין, זי זאל מיינען אז ס'זאל נישט שטימען. וואס גייט מיך אן אז די בעדרום איז קלין? ס'גייט מיך אן אז ווען מ'גייט שלאפן זאל זיין נארמאל.

Speaker 2:

איך האב קיינמאל נישט געהערט אזא חשבון פון א מאמע.

Speaker 1:

איך בין דיר מסביר, איך בין דיר מסביר זייער שפעט. אקעי, ווייטער.

הלכה ח: אסור להטביל כלים טמאים בשבת

Speaker 1:

הלכה ח'. אסור להטביל... אה, די זעלבע צדיק וואס עסט נישט אן א גאפל, אבער די פיש איז ער זייער מקפיד צו עסן אן א גאפל, ווייל ס'איז נישט צניעות'דיג צו עסן מיט א גאפל. א פיש הייסט סעודה חשובה יאכלנה בידו, ווייל ס'איז דא ענינים. ענינים איז ענינים. דו קענסט נישט קיין צווי, ווייל די אלטע פאפקארן האבן נישט געהאט קיין פאפקארן, ס'איז גארנישט. אקעי, וועלן מיר גיין ווייטער.

Speaker 2:

ניין, דו פארשטייסט וואס איך זאג? די זעלבע גרויסע עבודה וואס דו האסט צו עסן די פיש מיט די הענט, האסטו דארט צו עסן פאפקארן מיט די הענט.

Speaker 1:

ניין, מ'רעדט נישט, ער איז זייער איידל. אויב דו קענסט די מענטש מיט וועם איך רעד, ער איז א פחד'יגע איידלקייט, ער קען זיך נישט זען אנפילן די הענט מיט ארבעס און אריינשיסן.

Speaker 2:

יא, אבער מ'רעדט נישט פון די סארט מענטש וואס פרעסט פיש מיט די הענט. ער עסט דאך נישט פיש מיט די הענט, ער קומט אן מיט פיין, נאר ער טוט עס ווייל זיין טאטע האט אזוי געטון. מ'רעדט דא יא א מענטש וואס איז זייער פעדאנט, א בעסערע מענטש וואס איז זייער נוקי.

Speaker 1:

אקעי, עניוועיס, ס'קומט ממש נישט אריין.

דער רמב"ם ווערטער

Speaker 1:

אסור להטביל כלים טמאים בשבת, ואפילו שאינו מתכוין לתקן כלים. טאר נישט טובל'ן כלים וואס זענען געווארן טמא, און מ'רעדט דא ווייסטו נאך די הלכות פון טומאה וטהרה, יא? ס'איז נישט דא, מ'פירט זיך נישט, מ'זעט עס נישט געהעריג. עניוועיס, יא, ס'איז נישט דא. יעדער איינער איז טמא. דו ווייסט אז ס'איז דא מער טומאה ווי...

Speaker 2:

ניין, כלים קענען ווערן מער און ווייניגער טמא. יא, אבער א מענטש וואס איז בגדר טמא מת, און ער וואקט איבער קברים א גאנצן טאג... ניין, איז זיין כלי נישט טמא. איך זאג, די הלכה איז נישט נוגע היינטיגע צייטן. היינטיגע צייטן איז נאר נוגע א נייע כלי, וואס איז דא די מצוה פון א כלי וואס מ'קויפט פון א גוי וואס מ'דארף טובל'ן. לכאורה דארף עס אויך זיין די זעלבע הלכה. ניין, ס'איז נישט קיין מתקן כלי. ס'זעט אויס ווי ער איז מתקן כלי, ווייל פארדעם, ווי לאנג די כלי איז טמא טארסטו עס נישט ניצן, און נאכדעם וואס ער טובל'ט עס קען ער עס שוין יא ניצן. זעט עס אויס ווי ער איז מתקן כלי. פארוואס איז עס נאר כמתקן כלי? ווייל ס'איז נישט געשען אן אמת'דיגע טשעינדזש אין די כלי. ס'איז נאר א רוחניות'דיגע... אבער ס'איז נאר א הלכה'דיגע טשעינדזש, ס'איז געשען א חלות.

יא. ווייטער.

שאלה: טבילת כלים חדשים

Speaker 2:

איך זע אז דו ביסט נישט ניחא. איך האב טאקע דא א שאלה וועגן א נייע כלי, צו ס'האט די זעלבע דין ווי א טמא'נע כלי. פארוואס זאל עס נישט זיין אזוי?

Speaker 1:

ס'איז דאך נישט טמא, ס'איז דא אן אנדערע תקנה.

Speaker 2:

אבער ס'איז דאך דא א תקנה אז מ'זאל עס נישט ניצן פאר מ'טובל'ט עס. וואס איז די פשט אז מיט דעם איז עס מתקן? ס'איז מיר נישט קלאר.

Speaker 1:

ווייטער.

אבל אדם טמא — נראה כמיקר

Speaker 1:

"אבל אדם טמא", איז ער מסביר, "א מענטש". וואס איז מיט א מענטש? א מתענה דארף זיך יא טובל'ן. פארוואס? **"משום שנראה כמקרר"**, ווייל ווען ער טובל'ט זיך איז נישט קלאר... ווען איינער טובל'ט א טעלער, די טעלער וויל נישט כאפן א גוטע שווים אין א זומערדיגע טאג, איז עס קלאר אז ער טוט עס ווייל עפעס טוט ער דא מתקן. אבער ווען א מענטש טובל'ט זיך, זעט אויס ווי בסך הכל ער קילט זיך אפ, איז נישט ניכר אז ער איז מתקן.

דיון: מתקן זיין א מענטש

Speaker 2:

אבער איך פארשטיי נישט, מתקן זיין א מענטש און מתקן זיין א כלי איז די זעלבע מין זאך? אזוי זעט דא אויס, אבער ס'איז אן אנדערע זאך. א כלי איז געווען... יא, איך קען הערן. א מענטש איז געווען טמא און איז געווארן טהור.

Speaker 1:

און דו זאגסט אז ס'איז נישט קיין מתקן כלי. דו זאגסט מכה בפטיש. קענסטו זאגן אויף א מענטש מכה בפטיש? ווען א מענטש איז געווארן קלוג, האסטו יעצט געמאכט מכה בפטיש אויף דעם מענטש? עפעס איז אינטערעסאנט.

Speaker 2:

איך הער.

Speaker 1:

ס'איז א מכה בפטיש אויף דעם מענטש.

Speaker 2:

ניין, איך מיין אז די מלאכה, ער מאכט א מלאכה פון תיקון. נישט אז דער מענטש איז א כלי. מ'טאר נישט מאכן...

Speaker 1:

יא, ביי די ווער, ס'איז ניחא. אבער לויט דעם וואלט איך דיך געפרעגט, אפשר פארוואס זאל נישט רפואה בשבת זיין אסור אלס תיקון? פארוואס איז עס נאר משום שחיקת סממנים? שמא ער גייט טוחן זיין. איך טראכט זיך נאר וועגן טחינה, וועגן א גזירה פון שחיקת סממנים.

Speaker 2:

ניין, דא פארוואס זאלן מיר נישט זאגן אז... יענע לאך וואס דו האסט ליב צו רעדן וועגן דער מפות מרתא וואס ער מאכט א פסקא. די מפות מרתא איז נישט מתקן דעם מענטש, ווייל ער מאכט עפעס וואס הייסט א פסקא.

Speaker 1:

ניין, ניין, שו"ז מילתא דלא שכיחא. שו"ז מילתא דלא שכיחא. אבער זעסט אז ס'איז דא אזא דין.

הלכות שבת: טבילת כלים, מעשרות, מעבד וממחק

טבילת כלים בשבת — בשוגג ובמזיד

Speaker 1: לויט דעם וואלט איך דיך געפרעגט, אפשר פארוואס זאל נישט א רפואה בשבת זיין א סתירה אלס תיקון? פארוואס איז דאס נאר שם יוסף? שם... ער גייט תוכן זיין? זאגסט נאר וועגן טחינה, וועגן א גזירה פון שחיקת סממנים. פארוואס זאל מיר נישט זאגן אז... יענע הלכה וואס דו האסט ליב צו רעדן וועגן דער מפתח מרזב וואס ער מאכט א פתח... מפתח מרזב איז נישט מתקן דעם מענטש, ווייל ער מאכט עפעס וואס הייסט א פתח.

Speaker 2: ניין ניין, שזמנין מהלכים אל רופא, שזמנין מהלכים נישט קיין זאך פאר זיך, ווייל... אבער זעסטו אז עס זאל זיין א דין אז... ער זאגט בויען א לאך אין דעם מענטש'ס בויך. אבער ער איז נישט מתקן דעם מענטש, דעמאלטס איז עפעס א דין אז עס באקומט א דין פתח ווייל עס איז עשוי להכניס ולהוציא. אבער זעסטו אז... אז רפואה איז נישט קיין סתירה מיט מענטשן... דאס וואס זאגט דיך, איך ברענג דיך א ראיה פון דארט, אז עס זאל נישט קיין יוצא זיין פאר א כלל מיט מענטשן טאר מען טון... און ער מאכט א תיקון אין דעי קליינע, אין דעי גופא דאדם וואס ער פיקסט דארט, דאס איז דער עובד.

Speaker 1: יא, אבער אזא זאך, טאקע זיין א מענטש, וואלט ער דארפן זיין עושה, נאר עס איז נישט עושה, ווייל עס איז נישט קיין מתקן טאקע.

Speaker 2: אה, עס איז אזויווי אונז האבן געלערנט נעכטן וועגן מתקן זיין די חוליות שבשדרה פון א קינד. יא, מענטשן איז דא א סתירה, אבער סתם א מענטש...

דיסקוסיע: תשובה, טבילה, והזאת מי חטאת בשבת

Speaker 1: שאלה וועגן תשובה טון, צו א מענטש מעג תשובה טון שבת?

Speaker 2: בההלט מיר טוען נישט. שבת בעל תשובה, אבער סתם תשובה... איז דא שאלות פארוואס תשובה אום שבת... אבער תשובה זאל זיך מעגן.

Speaker 1: אבער טויבלען זאל מען מעגן?

Speaker 2: און איין מזלף זיין שבת? מען טאר אויך נישט שפריצן מי חטאת אויף א מענטש, ווייל דאס איז יא, ווייל דאס איז נישט קיין היתר פון מרוקם מעיקרא.

Speaker 1: יא.

Speaker 2: יא, גוט.

דיגרעסיע: פרה אדומה והלכות למשיח

Speaker 1: סתם, דער רמב"ם רעדט דא הלכות עולם המשיח אזעלכע.

Speaker 2: איך ווייס שוין וואס ער זאגט הלכות עולם המשיח. אזוי אויף פרה אדומה. איך האב געזען אז די אידן אין עטיאפיע, אונזערע ברידער אין עטיאפיע, האבן גענוצט עפר פרה אדומה ביז יעצט, ביז לעצטנס, ביז זיי זענען אויפגעקומען קיין ארץ ישראל האבן זיי געהאט זייער אייגענע מסורה. זיי פלעגן שעכטן א פרה אדומה, שפריצן, און אלע זאכן. אבער באופן כללי, עס איז אנגענומען אז עס איז עפעס וואס מען דארף האבן טהרה, און מען דארף האבן א בית המקדש פאר דעם, און מען דארף האבן כלים, כהנים זענען טהור, און מען דארף האבן פאר דעם די גאנצע סטרוקטור. אבער ס'איז נישט קיין קשיא, ווייל דער רמב"ם רעדט אייביג אויף הלכות למשיח.

Speaker 1: איך פארשטיי נישט דעם פארגאנג, איך זע נישט פאר וואס מען קען נישט טון היינט. וואס, מסביר זיין? דו האסט נישט קיין נאמבער? דו ווייסט איינעם? איך קען ניצן אביסל פאר אדימה שפריץ. איך פיל נישט אזוי טהור.

Speaker 2: אה, אה, אה, אה, אה, דו האלטסט נישט פון פילינגס.

Speaker 1: אקעי.

Speaker 2: אקעי, לאמיר לערנען.

המטביל כלים בשבת — בשוגג ובמזיד

Speaker 2: בשוגג, אם מדליק כלי למשבת. אויב איינער האט עובר געווען אויף די איסור און האט יא געטובל'ט כלי למשבת, פשטות האט ער עובר געווען אויף די רבנן פון מתקן כלי, איז אזוי, **בשוגג ישתמש בהם. במזיד לא ישתמש בהם.** מען זאל נישט ניצן די כלי ביז מוצאי שבת. ס'איז אינטערעסאנט, דא זעען מיר אז די איסור פון במזיד לא ישתמש בהם איז

נישט נאר ביי די דאורייתא, ס'איז אויך ביי די רבנן. אז אויב מ'האט עובר געווען אויף עפעס וואס איז קא, האט מען אונז נישט געלאזט ניצן.

Speaker 1: יא, די זעלבע הלכה איז דען אויך ביי די חביות, ביי די אלע הלכות דא?

Speaker 2: ווייס איך נישט. איך מיין אזוי. יא.

מותר להטביל את המים הטמאים בשבת

Speaker 2: אה, ווייטער. **ומותר להטביל את המים הטמאים בשבת.** איינער האט מים וואס איז טמא, און די וועג וויאזוי מ'איז דאס מתקן איז דורך מאכן השקה אז ס'זאל טאטשן די טהור'ע וואסער, דאס מעג מען יא. פארוואס? ווייל ער ארבעט נישט מיט א כלי, ער זעט נישט אויס ווי ער איז מתקן עפעס א כלי אדער וואס. אקעי. **כיצד יעשה? נותנו בכלי שאינו מקבל טומאה, כגון כלי אבנים, ומטביל הכלי במקוה עד שיעלה מים מקוה עליו, והרי טהורי.** דאס הייסט, די וואסער דארף טאטשן די מקוה וואסער, אדער ס'איז גענוג אז די כלי טאטשט.

Speaker 1: אהא.

דיסקוסיע: פארוואס דארף מען א כלי שאינו מקבל טומאה?

Speaker 2: פארוואס דארף ער עס לייגן אין א כלי שאינו מקבל טומאה?

Speaker 1: ווייל אז נישט ווערט די כלי טמא פון די וואסער וואס דו גיסט אריין דערין, און נאכדעם... וואס איז די פראבלעם? טהור'ע ווערט עס ווערן.

Speaker 2: ער זאגט אז די פראבלעם איז אז מ'דארף נישט טובל'ן די כלי אויף שבת. אבער אין די וואכן וואלט עס נישט געווען קיין פראבלעם. דאס איז אויך געטראכט, איז עס אן עבודה דטבילה? ס'איז אן עבודה דטבילה, ווייל מ'לייגט אריין די כלי מיט די וואסער, ס'שטערט דאך נישט. מ'לייגט דאס גאנצע זאך אריין אין די מקוה. די פראבלעם איז נאר אז מ'דארף עס נישט טון טובל'ן אין שבת, ווייל איך טאר נישט טובל'ן א כלי טמא אויף שבת. אבער אינטערעסאנט, פשטות אז די כלי ווערט למשל, לאמיר זאגן אז די וואסער איז א ראשון, די באטל ווערט א שני, אקעי, דארף מען טראכטן. יא, ווייטער.

Speaker 2: נאך א זאך וואס מ'טאר נישט טון... טומאה נאוועל כהן, יא. לכאורה אפילו טומאה נאוועל כהן האט נישט קיין טבילה, ווייל ס'זעט אויס ווי מ'איז מתקן כלי, ס'איז נישט קיין חילוק. ער זאגט דא האט ער שטעלן.

אין מגביהין תרומות ומעשרות בשבת

Speaker 2: **אין מגביהין תרומות ומעשרות בשבת.** ס'איז אינטערעסאנט, ער זאגט נישט "אין תורמין", אויפהייבן. מגביהין, די תורה איז די זעלבע זאך. א תורה איז מיט די לשון הרמה, אויפהייבן.

Speaker 1: מגביהין, ניין, ס'איז נישט קיין חילוק. מגביהין, אזוי ווי מ'רופט עס אין די משניות.

Speaker 2: אה, ס'מיינט די מפריש זיין אדער ס'מיינט די מעשר וואס מ'הייבט אויף?

Speaker 1: ס'מיינט מפריש זיין.

Speaker 2: **אין מגביהין תרומות ומעשרות בשבת,** מ'טאר נישט מעשר'ן אדער אראפנעמען תרומה בשבת. ווייל **ס'איז נראה כמתקן דבר שלא היה מתוקן.** די פירות זענען נישט געווען מתוקן, ווילאנג ס'האט נישט געהאט תרומות ומעשרות איז עס געווען טבל. איז מ'איז עס מתקן יעצט. ס'איז דא מיט צו מתקן כלי. ס'איז א רוחניות'דיגע תיקון, ס'איז נישט קיין אמת'דיגע מתקן, אבער ס'איז מדרבנן תיקון כלי, אדער אזוי ווי א תיקון פון א דבר וואס איז נישט געווען ראוי לאכילה, יעצט איז עס געווארן ראוי, ממילא טאר מען נישט. עד כאן הלכות...

פראקטישע נקודה: מעשר'ן לחומרא בארץ ישראל

Speaker 2: איך בין אייך מסביר, אין ארץ ישראל איז דא זייער אפט אז כמעט אלעס איז שוין געווארן גע'מעשר'ט אריגינעל, אפילו אפשר האט עס א רבנות וואס איז געווארן גע'מעשר'ט, אבער מענטשן מעשר'ן לחומרא. מ'דארף וויסן צו מ'מעשר'ט לחומרא, קען זאגן פאר דעם מענטש וואס איז למעשה מתקן אדער נישט, ווייל ס'איז שוין בעצם כשר.

ווייטער, ס'איז דא אפשר אויך אנדערע עצות, אויב איך געדענק, אויב מ'האט פארגעסן צו מעשר'ן אין שבת, דארף זיין עפעס אן עצה. איך געדענק נישט. רייט, מ'דארף די עצה למשל ביי פסח, אויב מ'כאפט זיך מ'האט נישט גענומען חלה פון די מצות, דא איז א שאלה וויאזוי מ'טוט עס אום פסח. אדער שבת, פסח שחל להיות בשבת, ערב פסח אליין איז גרינגער וועגן ס'וועט הייסן אזוויו א מלאכה פון אוכל נפש, אבער יום טוב שחל להיות בשבת, וויאזוי מעשר'ט מען די ערב פסח מצות? ס'מאכט זיך אסאך מ'פארגעסט צו נעמען חלה ערב פסח מצות. אקעי.

מעבד — המרכך עור בשמן

Speaker 2: ווייטער, מעבד. די נעקסטע מלאכה דאורייתא איז געווען מעבד, ס'הייסט אויסארבעטן די הויט, די פעל פון די בהמה. מ'דארף עס שמירן מיט אויל און עס באארבעטן אז ס'זאל ווערן ראוי צו ווערן קלף אדער ווערן א כלי. מעבד און ממחק. אויב דו געדענקסט גוט, איז דאס די זעלבע מלאכות, יא, אמאל שרייבט מען מעבד, אמאל שרייבט מען ממחק.

Speaker 1: וואס איז געשטאנען? אבער מ'האט ארויסגענומען... צוויי מלאכות, צוויי מלאכות.

Speaker 2: אה, ניין, אבער וועלכע מלאכה האט מען ארויסגענומען און אריינגעלייגט לכבוד?

Speaker 1: איך מיין אז מ'האט געשריבן... ממרח, ממרח.

Speaker 2: אה, ממרח איז א סארט מעבד. אקעי, ווייטער.

Speaker 2: יעצט גייען מיר לערנען וואס זענען די דרבנן'ס פון מעבד און ממחק. זאגט דער רמב"ם, מעבד איז אן אב מלאכה. זאגט דער רמב"ם, **המרכך עור בשמן, איינער מאכט ווייכער עור, ער מאכט אז די עור זאל זיין בעסער, עס זאל פילן בעסער, מיט שמן, כדרך שעושין העבדנין והמוכרין,** אזוי ווי די וואס ארבעטן מיט פעל, פעל סוחרים טוען. די עור, יא. **הרי זה מעבד וחייב.** דאס הייסט מעבד, און אויך דא איז מעבד מדאורייתא. יא, דאס איז מעבד מדאורייתא, דאס איז די חיוב.

לא יסוך אדם רגלו בשמן בתוך המנעל

Speaker 2: **לפיכך,** איז אזוי, א מענטש האט א שיך אדער א באטס וואס איז געמאכט פון עור, איז דא אן עצה, מ'וויל אז עס זאל ווערן אויל'יג, לאמיר זאגן עס איז געווארן פארהארטעוועט, איז דא אזא טריק אז דער מענטש זאל גיסן אויל אויף זיין פיס און עס זאל גיין אויף די שיך. דאס טאר מען נישט טון. **לפיכך, לא יסוך אדם רגלו בשמן והוא בתוך המנעל או בתוך הסנדל החדשים,** אז וואן ער איז אנגעטון מיט די שיך, גיסט ער אויל אויף זיין פיס אז עס זאל זיך אראפגליטשן און עס זאל גיין אויף די שיך, דאס טאר מען נישט טון, ווייל ער גיסט עס ווייל ער האט די שיך אנגעטון, זעט עס אויס ווי ער גיסט אויף די שיך. **אבל סך הוא את רגלו שמן,** מ'מעג יא שמירן שמן אויף די גוף, אויף די רגל, **און נאכדעם עס ארויפלייגן אויף די שיך, אפילו הן חדשים,** אפילו עס איז נייע שיך און מיט דעם לייגן די אויל העלפסטו פאר די שיך, מעג מען, ווייל עס איז דא א גרויסע שינוי און עס זעט נישט אויס ווי מתקן כלי.

Speaker 1: עס איז נישט מתקן כלי, עס איז מעבד, יא, מעבד איז מתקן כלי. יעדע זאך אין די וועלט קען מען רופן מתקן כלי.

זיך ארומוואלגערן אויף א קטבליא חדשה

Speaker 2: ווייטער, **וסך כל גופו שמן ומתעגל,** א מענטש מעג טון אזא טריק, א מענטש האט א קטבליא חדשה, עס איז עפעס א סארט, איך ווייס נישט, א גרויסע שטיק סחורה פון עור, און ער וויל עס אוילן, אבער מ'טאר נישט שבת, קען ער טון אזא טריק, ער זאל אנגיסן זיין גוף מיט שמן,

ומתעגל עליה, זיך ארומהוילן אגב קטבליא חדשה, אויף די קטבליא, **ואינו חושש שאין זה דרך עיבוד כלל.** ס'איז סארט ווי פארן אזא שבת נאכמיטאג, ס'איז א גוטע עקטיוויטי.

Speaker 1: סיריעסלי, דאס איז נעבעך קטבליא איז אזא... א דאכגנע וואס איז געמאכט פון אור.

Speaker 2: יא, אזא אפשר א מאט, בסדר דאך דארפסטו זיין אביסל בעסער. קומט ער שמירט זיך אן מיט די אויל, און נאכדעם ראלט ער אסאך דערויף, און נאכדעם טוט ער זיך אן די... פריער טוט ער זיך אן א בעידינג סוט אזוי, ס'איז אלעס אייראן קלעד.

Speaker 1: נו שוין, די נוצן אירס.

Speaker 2: ניין, איך טריי צו פארשטיין.

Speaker 1: יא, בערך, יא.

Speaker 2: ס'איז אמת'דיג די מעשה.

Speaker 1: קיצור, ס'איז א זאך וואס מ'קען טון. אקעי, ביי מדבר מרירי.

שמן מועט vs. שמן הרבה

Speaker 2: ביי מדבר מרירי, **אם היה שם שמן מועט כדי שיצחצח העור בלבד**, וועגן ער לייגט אביסל אויל אז די אור זאל ווערן, באקומען א גלאנץ, ער זאל באקומען אביסל ווייכער, אבער א קליין ביסל. **אבל אם היה שם שמן הרבה כדי שירכך העור**, אויב ער גיסט ער מיט א שפע אז ס'זאל עקטשולי מאכן א גרעסערע ארבעט אויף די אור אז ס'זאל ווערן ממש ווייך, **הרי זה אסור, משום כעין מעבד**, דאס איז יא מער אזוויי מעבד.

Speaker 1: ס'איז נישט כעין, ס'איז ממש מעבד, נאר ער טוט עס מיט זיין גוף מיט אזא שטיק טריק. ער לייגט עס אריין אין א וואנע פון אויל, איך רעד נישט סתם ווי מיר שמירן אזוי. אבער דאס וואס ער טוט עס מיט זיין גוף, ס'איז סך הכל נאר ווי אפשר... ער האט געטראפן א וועג וויאזוי צו טון מיט א טריק מיט אזא...

Speaker 2: מ'רופט עס מרכך אור בשמן? דו פרעגסט אזא שאלה? מרכך אור בשמן? איך הער.

Speaker 1: ס'איז אפשר אלץ ווייניגער, איי דאונט נאו. ס'איז נאר א טריק אז ער לייגט דאס... ס'זעט אויס אזוי, ער ראלט זיך אויף די אור ווייל ער וויל אז די שמן זאל אנקומען דערצו. ער טוט עס דווקא פעיק.

Speaker 2: ס'קען זיין אז מרכך איז עפעס א געוויסע זאך, מ'נוצט א טול, מ'איז ממש מרכך מיט שמן. און דאס איז סך הכל קומט אן צו דעם שמן וואס איז נישט ממש מרכך. ס'מוז זיין עפעס אזוי, איך פארשטיין.

בישנים מותר

Speaker 2: זאגט די רמ"א, **וכל זה בחדשים**, די אלע זאכן וואס מ'האט דא גערעדט איז ביי א נייע שיך אדער נייע אור, וואס דעמאלטס איז די אויל ממש א תולדה פון מתקן, מעבד. **אבל בישנים, מותר**, ווייל ס'איז שוין מעובד געווארן, דו טוסט נישט יעצט מעבד.

ממחק — הממרח רטיה

Speaker 2: זאגט די רמ"א אויף די נעקסטע הלכה, מוחק. זאגט די רמ"א אזוי, **הממרח רטיה**, רטיה מיינט א בענדעידזש וואס מ'לייגט שוין אויף דעם אנגעשמירט קרים וואס מ'דארף לייגן. איז אזוי, ער שמירט אן די רטייה, ער שמירט אן די מעדיצין אויף די רטייה, אויף די... וויאזוי זאגט מען די ווארט אין אידיש? נו? אויף די בענדעידש.

הלכות שבות: מוחק, כותב, מקח וממכר

הלכה: ממרח רטיה — חייב משום מוחק את העור

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם אויף די נעקסטע הלכה, מוחק. זאגט דער רמב"ם אזוי: **הממרח רטיה** — רטיה מיינט א בענדעיד וואס מ'לייגט שוין אויף דעם אנגעשמירט קריעם וואס מ'דארף לייגן, מעדיצין — איז אז ער שמירט אן די רטיה, ער שמירט אן די מעדיצין אויף די רטיה, אויף די בענדעיד, אויף די גאז פעד, וואטעווער, **חייב משום מוחק את העור**. איז ער חייב משום מוחק את העור.

מוחק את העור געווענליך מיינט אויסגלאטן די עור פון די בהמה נאכדעם וואס מ'האט עס אפגעשונדן, אראפצונעמען די האר דערפון, און אזוי ווייטער. איז ווען מ'שמירט אויס די רטיה און מ'מאכט אז די קריעם זאל גוט ליגן אויף די רטיה, איז עס ענליך צו מוחק את העור. נישט ענליך, ער איז חייב משום מוחק את העור.

אבער לפי זה איז נישט די עור וואס ער גייט נאכדעם לייגן אויף זיין גוף, נאר אויף דעם וואס ער טוט אויף די רטיה, ווייל ער שמירט אויס אז ס'זאל גוט געשמירט ליגן אויף די רטיה.

דיסקוסיע: וואס איז דער שייכות צו מוחק את העור?

Speaker 2:

וואס האט עס מיט מוחק את העור?

Speaker 1:

ווייל די רטיה ווערט עס אזוי ווי לייגן, אויסשמירן אויל אויף א עור, איז מעבד. מוחק איז עפעס אויך די מעשה פון שמירן, קראצן אויף א הויט, אויף סחורה, אז ס'זאל ווערן בעסער. און ממחה רטיה איז עפעס... איך ווייס נישט, דו האסט נישט א קלארקייט? וואס איז געשטאנען אויף מוחק אדער ממחק? איך האב פריער געזען... די רייזע דארט... מוחק אדער...

Speaker 2:

יא, מוחק.

Speaker 1:

און דא שטייט מוחק.

Speaker 2:

ניין, מוחק.

Speaker 1:

מוחק, נאר ער זאגט אן ממרח.

Speaker 2:

יא, יא, איך פארשטיי. מוחק מן העור.

Speaker 1:

די כתר די מוחק, זאגט דער רמב"ם, לאמיר געדענקען, מוחק אויף די רייזע טייטש איז ער רייבט אראפ די האר אדער די צמר מעל העור **עד שיחליק פני העור**, גלאט מאכן די עור. איך פארשטיי נישט. און דא שטייט דאך אויך, חייב, יא, ס'איז געשטאנען, **חייב הממרח רטיה עד שיחליק פניה חייב משום מוחק**. ווייל ער מאכט גלאט די רטיה, ער מאכט איר גלאט.

די רטיה איז דאך נישט קיין עור, ס'איז דאך עפעס א זאך. די רטייה איז אפשר סחורה וואס איז מחוספס, יא, אבער ס'האט הארטע שטיקלעך, מיט די מושכים זיך ארויס. און ער נעמט די אויל און ער מאכט אז די גאז זאל זיין א גלאטע, איזי גאז, ס'זאל גוט ליגן אויף די מכה, ס'זאל נישט קראצן און אזוי ווייטער. איז עס ממש ווי מוחק.

מוחק איז אז ער נעמט א שטיקל הויט פון א בהמה וואס האט נאך האר, און ס'האט נאך ווארצלעך, און ס'האט נאך זאכן, און ער גלאט עס אויס אז ס'זאל ווערן א גלאטע עור. די זעלבע זאך ווערט, ער נעמט א גאז פעט וואס ס'קומט ארויס דערפון קוצים און אזעלכע, לאמיר זאגן קוצים. לאמיר זאגן עור, אדער אפילו פון סחורה, אבער ס'האט הארטע שטיקלעך וואס קומט ארויס דערפון און ס'וועט צוקראצן די מכה, סאו ער איז ממחה, ער גלאט עס אויס אז ס'זאל גוט ליגן אויף די מכה. איז ער ממש מוחק. דאס איז ממש מוחק.

Speaker 2:

אבער מיט א גאז פעט מאכט עס נישט קיין סענס, ווייל א גאז פעט איז נישט קיין זאך וואס איז באמפי אז מ'דארף גראד מאכן.

Speaker 1:

ניין, איך מיין מער די גראבע וואל, ווייסט אזא וואס איז אזוי ווי סטיל וואל, לאמיר זאגן, וואס ס'שטעקט זיך ארויס דערפון שטעכעדיגע שטיקלעך.

Speaker 2:

קיינער לייגט נישט סטיל וואל אויף זיין מכה.

Speaker 1:

ניין, דו ווייסט די אלד פעשאנד גאז וואס איז ממש שטיקלעך פאדעם'ער, ס'איז אסאך פאדעם'ער, וואס איז נישט זייער גלאט. אזא... וויאזוי הייסט דאס?

Speaker 2:

איך ווייס נישט וואס דו מיינסט.

Speaker 1:

קענסט זיך טראכטן פון א שטיקל סחורה וואס איז נישט זייער ריפיינד, ס'איז נישט אויסגעגלאט.

Speaker 2:

אבער מ'איז נישט אינטערעסירט צו מאכן גלאטער. ווען מ'לייגט ארויף א קרים, ווען מ'לייגט די קרים וואס מ'לייגט היינט, דיספליען, כדי ס'זאל מאכן א רפואה אדער עפעס, קיינער קערט נישט צו מאכן גלאטער די בענד-עיד אדער וואטעווער.

Speaker 1:

אבער ער האט געזאגט, די בענד-עיד האט יא קראצעדיגע שטיקלעך וואס ער וויל אוועקנעמען. אזוי לערנט ער עס אפ, און ס'מאכט סענס.

Speaker 2:

אבער איך זע נישט אז בענד-עידס האבן קראצעדיגע שטיקלעך.

Speaker 1:

פארוואס דען זאל עס זיין מוחק את העור?

Speaker 2:

ווייל דאס איז א שטיקל דוגמא פון מוחק את העור, ווייל ער גייט עס לייגן אויף זיין הויט.

Speaker 1:

ניין, אזוי לערנט דער רמב"ם, אפשר איז דא אנדערע וואס לערנען יא אזוי. ניין, די רטייה וואס דער רמב"ם לערנט איז אזא שטיקל עור בעיסיקלי, אזוי איז משמע. א שטיקל עור וואס מ'ארבעט עס אויס כדי ס'זאל גוט ליגן אויף די פצע.

Speaker 2:

אזוי איז משמע.

Speaker 1:

ס'זאל גוט ליגן אויף די פצע, אבער א בענד-עיד איז נישט קיין עור, איך זע נישט פארוואס ער זאל אריינברענגען דעם דין.

Speaker 1:

כך נלע"ד.

הלכה: סותם נקב בשעוה — גזירה משום ממרח

Speaker 1:

לפיכך, ממילא, לפיכך וואס מ'האט אויך גע'אסר'ט ענליך צו דעם, **אין סותם נקב בשעוה,** מיר האבן שוין געהאט אפאר הלכות אין אנהייב פון די סימן, וויאזוי מ'פארדעקט א נקב אין די חבית. איז דא איין וועג פון נעמען שעוה און עס שמירן. טאר מען עס נישט טון, אפילו מען ערקלערט פלענער ארויף א שטיקל שווע, ווייל שווע איז א זאך וואס אויף דעם איז שייך און עס איז געשמאק אויף דעם צו זיין במרח איז ארום שמירן, איז די השם יום מרח האט מ'מורא אז ער גייט שמירן, און דער שמירן איז מוחק, זייער גוט, ווייל עס איז א חשימי וואס מושלח אין עתם ווען עס א נקב, פילע סייעות, וואס מ'סתם ווייניגער דעך עכט, עס איז ווייניגער במרח איז אויכרח גזירה משום שבה.

נעי, גוט. יעצט גייבן עס געווען בעטים פריער. איך מיין א סקודות האט צו טון מיט די נעיקב. ס'איז ווייל א גרויסע ענין צו נישט פארשטאטן לעכער שבת. נקבי נקבי, חלילים, חלילים. שוין. יא.

הלכה: כותב — איסורים דרבנן

Speaker 1:

זאג די רמב"ם ווייטער. יעצט גייבן עס זענען וועגן כותף. וועלכע איז כותף? וואס ווערט כותף מיט די רבנים? עס זענען די ראמב"ם. זייער אסאך זאכן ווערן אסור משום כותף, דהינו, מעשי, מתן, און אזוי כותף. כותף איז מאבות מלכות. האבן עס געלערנט אייגענען.

לפיכה, וואס איז א דרבנים פון דעם? **אסור ליכחול בפוך וכיוסף ובשבת.** טאר מען נישט שמירן מיט כחול, כחול איז א מעיק-אפ, עפעס וואס מ'פארבט די אויגן, קדומה. ופוך, וואס איז א פוך איז א... איז דעי כלע מיט וואס מען טוט עס. ווייל עס איז ענליך צו שרייבן מיט א פעדער, ער נעמט א כלע און לייגט ביי די ענדע עביסל עפעס וואס איז ענליך צו טונט, און עס זענען נישט כותף, אפילו עס איז נישט כותף, אבער עס שרייבט נישט קיין אותיות, סאך עכאל מאכט ער א קאליר, עס איז כ כותף, און עס איז עשר מיט די רבנים.

און דא זעהט מען אונז קלאר אז איין דער רבנים איז כ, און איינס השמה. יא, גלייך.

הלכה: מקח וממכר — גזירה שמא יכתוב

Speaker 1:

וואס ער עפעס איז נאך וואס מען טאר נישט טון, מען טאר נישט בארגן און פארבארגן, גזירה שמיוכטו, וואס איז גזירה אז ער גייט שרייבן.

Speaker 2:

איי, יאר גוט. עס וועלט איך וועלן ארויסשרייבן.

Speaker 1:

איך האב געליינט אז דער ערשטער כתב וואס איז דא איז געוועז פאר מעכריכע מעמקקער, פאר בארגן פאר בארגן. ווען א מענטש וואס פירט א גרויסע געשעפט, האבן זיי געמוזט ערפינדן א וועג פון ארויסשרייבן חשבונות. אבער בארגן און בארגן, אדער טון חשבונות איז זיי קאנעקטעד מיט שרייבן. איך האב דערציילט ניצט מען שרייבן פאר אסאך מער, אבער... יא?

Speaker 2:

בחיון עשר ליקנות, למקור... וואס? וואס שרייבט מען היינט, וואס נישט פאר געלט? איך האב א חברית'ס וואס שרייבט... וועלט פון... אלעס איז פאר געלט! העלא? האבן עס איז פאר מקום עמקקער.

Speaker 1:

ניין, איך פארשטיין. בחיון עשר ליקנות, למקור, אלעיסקור, אלעהזקור? ניין, איך זאג היינט למשל, אז מ'טאר נישט טראכטן חידושי תורה ווייל ער גייט שרייבן. ווייל ס'איז זייער אנגענומען, אז מ'האט א גוטע מחשבה וויל מען עס שרייבן. אבער דא זעט אויס ווי שרייבן איז געמאכט פאר זאכן וואס מ'דארף וויכטיג האלטן חשבון.

Speaker 2:

אבער איך טאר נישט שרייבן. אבער איך טאר נישט שרייבן, אבער מ'מעג לערנען תורה, אבער מ'מעג מחדש זיין חידושי תורה. מחדש זיין חידושי תורה, אה, אקעי, מ'טאר נישט שרייבן חידושי תורה, נאר בדיעבד גוט.

Speaker 1:

ניין, אויך איז דא די זאך צו מ'מעג לערנען בכלל בעיון בשבת, וואס ר' אברהם'ל האט גערעדט וועגן דעם.

Speaker 2:

ניין, איך זאג, שרייבן חידושי תורה איז אפילו נישט לכתחילה, אבער בדיעבד. סאו שבת איז נישט די איסור פון "לא יסלקו", ער טוט אין די וואכן.

Speaker 1:

אבער חוץ צו טון אלע סארטן מקח וממכר, פארקויפן, קויפן, פארדינגען און דינגען בשבת, "שמא יכתוב", ער וועט אראפשרייבן, ווייל ס'איז וויכטיג, ער דארף עס אראפשרייבן צו האלטן קאפ.

הלכה: שכירות פועלים

Speaker 1:

ווייטער, **לא ישכור אדם**, נאך א סארט זאך וואס איז ענליך צו מקח וממכר, מ'טאר נישט דינגען פועלים בשבת. טאקע פריער האט ער גערעדט דינגען א הויז אדער פארדינגען א הויז, אדער וואטעווער, א חמור. טאר מען אויך נישט דינגען פועלים בשבת. און נישט נאר דאס, נאר מ'טאר אפילו נישט מאכן א שליח זאל דינגען פאר אים פועלים. **לא יאמר אדם לחבירו לשכור לו פועלים**.

אבער, ס'איז דא זאכן וואס מ'האט יא מתיר געווען. **לשאול ולהשאיל**, בארגן און פארבארגן מעג מען יא, בארגן זאכן. יא, דאס האט נישט, ס'קומט אן עקסטערע זאך. רייט, מ'מעג בארגן אייער, מעל, צוויבל און זאכן. **ללוות ולהלוות**, בארגן געלט, טאר מען נישט. זאכן יא.

דיסקוסיע: פארוואס מעג מען בארגן חפצים?

Speaker 2:

פארוואס האט מען נישט מורא מיט שרייבן?

Speaker 1:

פארוואס? שרייבט נישט. חפצים, ווען מ'בארגט שרייבט מען נישט. מ'בארגט דאך דעם חפץ.

Speaker 2:

אבער אויב ער דארף צאלן, דארף ער דאך אראפשרייבן.

Speaker 1:

מ'בארגט, און דו גייסט אים ברענגען די חפץ.

Speaker 2:

און אויב יענער גייט עס אויסנוצן אויף עסן?

Speaker 1:

אה, זייער גוט. קוק, ס'איז אן עסן. **שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן**. מ'מעג בארגן פון א חבר יין ושמן. אה, זייער גוט. הגם ער גייט עס אויסטרינקען און ער גייט ברענגען אן אנדערע, איז אפשר איז דא א מקום פאר ער זאל אראפשרייבן א נאוט אז ער דארף יענעם באצאלן וויין. אבער מ'מעג, ווייל ס'איז נישט אזוי ווי הלוואה, ס'איז מער אזוי ווי א שאלה. איז זאל מען טאקע נישט נוצן די ווארט הלוואה. **אל יאמר אדם לחבירו הלויני**, נאר ער זאל זאגן, וואס זאל ער זאגן? **תשאילני**, נישט "הלויני".

אויף אידיש איז נישטא קיין חילוק. ביידע רופט מען בארגן געלט און בארגן חפצים. ער טענה'ט בשם איך וויס נישט וועלכע מפרשים, אז ווען ער זאגט בלשון שאלה קען ער עס יענעם צוריקגעבן די בעל ההלוואה. השתא הלוואה לל' יום, דעמאלט דארף מען דאך שרייבן אפילו ס'איז יין בשמן. אבער ווען מען זאגט השאלה, ס'הייסט מוצאי שבת ברענג מיר צוריק שמן, וכדומה.

איך זע, ער האט אן אנדערע גוטע פשט, אז ווען ער בארגט אים כדי יין וכדי שמן, קען דער מענטש צוריקברענגען געלט אנשטאט צוריקברענגען די וויין. ער איז שוין קונה אנדערע וויין, אויב מ'זאגט בלשון הלוני. דאס איז א הלוואה. אינטערעסאנט.

Speaker 2:

ניין, איך זאג, מ'מעג אפילו דאס טון, אז א משאיל דמים, אפילו ער האט די חשבון אז ער גייט אים באצאלן געלט. ס'איז דאך חשבונות וואס איז נהוג צווישן זיך, אויב אפשר מ'קען.

Speaker 1:

ניין, ווייל דאס איז טאקע די איסור פון מכירה. אבער ווי לאנג מ'נוצט נישט די ווארט, ס'איז אויף בארגן און ער גייט אים באצאלן מיט געלט, איז עס טעקניקלי... ער גייט אים באצאלן ווייל ער האט נישט קיין צענער מיט געלט. ביזדערווייל גייט ער אויף בארג.

הלכה: אחד המוכר בפה או במסירה

Speaker 1:

ווייטער, **אחד המוחה בפה או במסירה אסור** פארקויפן. זיי האבן געזאגט מ'טאר נישט פארקויפן אין שבת. ס'האט נישט קיין חילוק צו ער פארקויפט און ער זאגט אים פון יעצט איז דיינס, אדער ער גיבט עס אים איבער.

און דא איז דאך נאך א רבותא, אז אפילו אין יודיש איז דאך נישט קיין חילוק פון הלוואת יין והלוואת שמן. מ'זאגט מ'זאל נישט בארגן בכלל, מ'זאל געבן. איך וויס נישט פונקטליך וואס זיי... דאס איז שוין ווייטער די פראנץ, די פוסקים צו וועלן צושטעלן א מציאות וואס איז נישט דא.

Speaker 2:

אקעי. יא.

Speaker 1:

אבער מ'זעט יא אז די פוסקים האבן יא געטייטשט ווארט ביי ווארט. למשל בעלי התוספות, ווייל דו קענסט זאגן אזא מין מענטש וואס אפילו ווען ער בארגט א ציבעלע שרייבט ער עס אן אין שטאר. אבער זיי האבן נישט געגאנגען מאכן אזעלכע מיני חידושים. געווענליך ווען מ'בארגט א ציבעלע שרייבט מען עס נישט. מ'רעדט דאך א זאך וואס וואלט אפשר געדארפט זיין אן איסור, אבער דא שטייט א היתר.

ווייטער, **אחד המוחה**, דאס איז א מתנה צו פארקויפן. ס'איז נישט קיין חילוק צו ער פארקויפט מיט מאכן א קנין, אדער מיט'ן איבערגעבן, אדער אפילו נאר זאגן. ער גלייבט אים אין נאמנות, איך בין עס דיר מקנה, ס'ווערט פון יעצט דיינס.

הלכה: שקילה בשבת

Speaker 1:

פעם במאזנים, סיי ווען מ'איז שוקל, מ'וועגט עס אפ, במזיד או שלא במזיד. ניין, גוט. זאגט ער, **כשם שאסור לשקול**, פונקט ווי מ'טאר נישט שוקל זיין

הלכות שבת — איסור שקילה, מדידה, מנייה, ומקח וממכר

איסור שקילה ומדידה בשבת

Speaker 1:

בין במאזנים, סיי ווען מ'איז שוקל, מ'וועגט עס אפ אויף א מאזנים, בין שלא במאזנים. זאגט ער, כשם שאסור לשקול, פונקט ווי מ'טאר נישט שוקל זיין, דאס הייסט, מ'טאר נישט מעסטן שבת. האבן מיר יא געלערנט מ'מעג מעסטן שבת, ניין?

Speaker 2:

ניין, זיי האבן נישט געלערנט קיין מ'מעג מעסטן.

Speaker 1:

אבער ס'איז פיל, כשם שאסור לשקול, זיי האבן נישט געלערנט דארט פוק קיין, ניין, ערגעץ, איך געדענק נישט פון דא. כשם שאסור לשקול, דאס הייסט, כשם, פריער האט מען געזען א מתניתין, ס'שטייט נישט ערגעץ א

מתניתין, אבער ער זעט אזא מתניתין, מ'טאר נישט שוקל זיין שבת, מ'טאר נישט אפוועגן בשבת.

אינטערעסאנט, ווייל ער זאגט, בין במאזנים בין שלא במאזנים, שטייט במאזנים זענען צוויי איסורים, ס'איז דא דער מוכר, און ס'איז דא אז ער טוט עס נאך מיט א מאזנים. ער מיינט, בעיקר די שלא במאזנים טאר מען אויך נישט. ער זאגט איר, און פונקט ווי ס'איז דא אן איסור פון וועגן זאכן, אפוועגן ווייל ס'איז א דרך מסחר אדער ווייל ס'איז אן עובדין דחול, אזוי אויך דרך מקח וממכר, ווייל מקח וממכר איז אסור, די זעלבע זאך. **ככה אסור למנות ולמדוד**, אנדערע מיני וועגן, ס'איז די זעלבע פעולה, ציילן געלט איז אזוויי וועגן זאכן, אדער למדוד, למנות איז ציילן אן אמאונט, אדער למדוד איז מעסטן וואס איז סייז. **בין בכלי מדה**, סיי וועןן מ'טוט עס מיט א כלי, מיט א מעסטער, **בין ביד, בין בחבל**, אדער מיט א שטריק, סיי וועלכע וועג פון מודד זיין טאר מען נישט טון בשבת.

דיסקוסיע: הלכות תחומין און מדידה

Speaker 2:

ס'איז אינטערעסאנט, מ'זעט די אלע הלכות פון תחומין איז טריקי, ס'שטייט אז אלעס דארף מען טון מיט בערך, מ'טאר נישט ממש מודד זיין. גוט, אבער אויב א מענטש איז תקוע על הלכות, ער טרעפט זיך אין א פלאץ שבת, ער מעג נאר גיין אזויפיל און אזויפיל, מ'מעסט נישט שבת, מ'איז דא אן עצה פאר דעם.

Speaker 1:

אקעי, ווייטער.

Speaker 2:

אקעי, ס'איז אבער אויך א מין מונה ומודד, מ'דארף וויסן פונקטליך ווי ווייט ס'גייט מונה ומודד.

Speaker 1:

ס'איז אבער נישט דא.

Speaker 2:

אקעי.

איסור דנין, חליצה, ייבום, קידושין בשבת

Speaker 1:

נאך א זאך פון מקח וממכר. א בעל הבית, א זבולון יוד, קויפט און פארקויפט. וואס טוט א רב? וואס איז זיין ביזנעס? ער טוט רבנישע ביזנעס. משא ומתן פון מענטשן וואס זענען מיוחס פאר דעם, מאכן דינים, און אזעלכע זאכן.

אקעי. **אין דנין בשבת**, מ'טאר נישט מאכן א דין תורה בשבת, **ולא חולצין ולא מייבמין**, מ'מאכט נישט קיין חליצה, קיין ייבום, **און מ'טוט נישט קיין קידושין**. די אלע זאכן איז **גזירה שמא יכתוב**.

דיסקוסיע: פארוואס קידושין – שמא יכתוב?

Speaker 2:

יא, דאס זענען נייע זאכן וואס איך האב נישט געוואוסט. געוועגליך שרייבט מען נאר, פשוט מ'איז מקדש געווארן. פארוואס קידושין שמא יכתוב? איך פארשטיי נישט קלאר.

Speaker 1:

אה, אממ, שרייבט, דער און דער האט געפרעגט. ווער שרייבט?

Speaker 2:

מ'זעט אז ס'איז געווען א קול.

Speaker 1:

דער בית דין, דער וואס טוט עס.

Speaker 2:

אוי, מ'זעט אין הלכה אז ס'איז דא אזא זאך ווי א קול. א קול הייבט זיך אן געוועגליך פון א געוויסע בית דין וואס האלט... ניין, די דיינים האבן געהאלטן געוויסע פנקסים פון גיטין און קידושין.

Speaker 1:

ניין, אויף גיטין.

Speaker 2:

א בקי בטיב גיטין וקידושין. מ'זעט אז ס'איז געווען אזא ענין פון ארויסשרייבן ווער ס'איז געווארן אן אשת איש. אבער דא, קידושין דארף מען נישט קיין בית דין. ס'קומט נישט אריין אין בית דין. מ'ייבמ'ט און מ'איז מקדש, מ'דארף נישט קיין בית דין. ס'איז א זאך וואס דריי טוען. אפשר איז וועגן מ'שרייבט א שטר כתובה? אפשר וועגן די כתובה? ס'איז דאך פארהאן זאכן וואס קומען מיט מיט די קידושין וואס מ'שרייבט. פארשטייסט דאך אזוי?

Speaker 1:

ס'קען זיין אז די ווארט איז אז קידושין איז דאך ענליך צו א מקח וממכר. יא, ער קויפט איר אפ מיט א שווה כסף, "הרי את מקודשת לי בטבעת זו". סאו גזירה שמא יכתוב מיינט צו זאגן, גזירה פון משא ומתן. ס'מיינט נישט אז דא איז דא א ספעציפישע שמא יכתוב. ס'איז א סארט משא ומתן, ער קויפט א פרוי.

איסור הקדשה, הערכה, החרמה, תרומות ומעשרות בשבת

Speaker 1:

ווייטער, **ואין מקדישין**, מ'איז נישט מקדיש א בהמה פאר הקדש, אדער מעריך זיין און זאגן ערכי עלי, די ווערט פון דעם און דעם זאך געבן פאר הקדש. **ולא מחרימין**, מחרימין איז א סארט הפקר פאר קודש. **ואין נושאין ונותנין**, די אלע זאכן זענען ווי מקח וממכר. **ואין מגביהין תרומות ומעשרות**, דאס האסטו שוין פריער געזאגט אלס מתקן. ער גייט עס קלאר. **שהן דומים למקדיש אותן פירות**, וואס שטערט מיר דאס?

Speaker 2:

יא, שהן דומים למקדיש אותן פירות שהפריש.

Speaker 1:

ווייל, אה, אויסער די פריערדיגע איסור פון מתקן, איז דא נאך אן איסור, ווייל ס'זעט אויס ווי מקח. מקח מיינט מען אז מען איז מקדיש לגבוה, און דאס איז מען מקדיש פארן כהן, אויך א סארט מקח.ביידע איסורים, למאי נפקא מינה? ס'איז דא צוויי סיבות דאס נישט צו טון. אפשר איז דא א נפקא מינה? אקעי.

איסור מעשר בהמה בשבת

Speaker 1:

ואין מעשרין את הבהמה, מ'טאר נישט מאכן מעשר בהמה. פארוואס? **גזירה שמא ירשום בסקרא**. איז דא א סדר אז נאכדעם וואס די בהמה איז געגאנגען דורך די... מעביר צאנו תחת שבטו, איז מען רושם בסקרא, מ'שרייבט מיט א געוויסע... מ'מאכט א סימן, א רויטע מעדזשיק מארקער, מ'שרייבט אויף די בהמה וואס איז געווארן די בהמה וואס מ'דארף מעשר'ן. דאס טאר מען אויך נישט טון.

היתר מקדיש פסחו בשבת

Speaker 1:

זאגט ער אבער וואס מ'מעג יא טון: **ומקדיש אדם פסחו בשבת**. א מענטש ערב פסח שחל להיות בשבת, מעג ער מקדיש זיין זיין פסח. אדער לאו דווקא ערב שבת, סתם א מענטש מעג שבת א פסח מקדיש זיין. **וכן חגיגתו ביום טוב**. מ'רעדט דא אויף ערב פסח שחל להיות בשבת, **שהיא מצות היום**, ס'איז א מצוה צו טון היינט, און כללא איז נאר א גזירת דרבנן, ובאופן זה האבן זיי נישט גוזר געווען.

דיסקוסיע: פארוואס איז מקדיש פסחו מותר?

Speaker 2:

ניין, איך טראכט צו דאס איז דיווארט פארוואס חכמים האבן נישט גוזר געווען, אדער אפשר ווייל ס'איז א מצות היום איז עס נישט קיין מקח וממכר. ווען א מענטש, אין פשט ער טוט יעצט זיין ביזנעס, ער איז מחליט וואס זאל זיין מעשר, וואס זאל זיין הקדש. אבער ער גרייט צו א קרבן פאר יעצט, ס'זעט נישט אויס ווי מקח וממכר. איך קען זיין אז סתם די רבנן האבן נישט גוזר געווען, אבער איך טראכט נאר אפשר איז דא אזא כלל "אין שבות במקדש", איך ווייס נישט.

Speaker 1:

מ'דארף אפשר נישט אנקומען צו דעם, ווייל היינט נעמט יעדער איינער א בהמה און ער מאכט דערפון א פסח, ער איז נישט עוסק אין מקח וממכר. ווען א מענטש מאכט אפ ניין פאר מיר, די צענטע איז לגבוה, דאס איז א מין מקח וממכר. א מענטש מאכט זיין מעשר בשבת, ער טוט מקח וממכר. ער טוט דא, ער גייט דורך מיט זיין אקאונטענט וויפיל צו צאלן, ער גייט דורך מיט זיין טאטע וויפיל צו צאלן מעשרות. אבער ער נעמט א בהמה וואס איז זיינס, ער איז נישט עוסק אין מקח וממכר.

Speaker 2:

אבער מקדיש'ן א בהמה איז אויך א געוויסע פיינענשל דיסיזשן. לגבוה קומסטו צו ערנסטערע ידיעות. ווייל קרבן פסח איז א חלק פון די מצוות היום. ס'זעט נישט אויס ווי א מתקן עסק.

Speaker 1:

אקעי. אבער לכאורה די פשוט'ע זאך איז ווייל אזא פאל איז מלחמה נישט גוזר געווען.

איסור מקדש מי חטאת בשבת

Speaker 1:

ניין, **כשם שאין מקדישין**, פונקט ווי מ'טאר נישט מקדיש זיין עפעס לגבוה, **כך אין מקדשין מי חטאת**. מ'טאר נישט שבת אנגרייטן מי חטאת דורך אריינגיסן וואסער אין די אפר פרה.

Speaker 2:

יא, אינטערעסאנט.

Speaker 1:

פארוואס? ווייל מ'נעמט א זאך וואס איז חולין און מ'מאכט עס פאר קודש.

Speaker 2:

ווייל ס'איז נקרא הקדשה.

Speaker 1:

יא, ס'איז נקרא הקדשה. מ'איז מקדש די מי חטאת. אבער מ'טאר נישט מקדיש זיין. אזוי פשוט פשוט. מ'קען זאגן אנדערע תירוצים, אבער דאס איז מיין איך איז פשוט פשוט.

דין מפריש תרומות ומעשרות בשבת בדיעבד

Speaker 1:

יעצט, אזוי ווי זיי האבן געלערנט פריער... יעצט, ווייל ווען קענסטו זאגן אז ס'איז א חלק פון... אזוויי אין דנין בשבת... איך ווייס נישט ווער מאכט די מי חטאת, איך ווייס נישט ווער. אקעי.

א מפריש תרומות ומעשרות בשבת או ביום טוב, וואס טוט זיך מיט די עובד? איז אזוי, **בשוגג**, אויב האט ער עס געטון בשוגג, איז אזוי ווי זיי האבן געלערנט אנדערע הלכות, **בשוגג יאכל מיד**, ער מעג עסן די געמאסר'טע זאכן. **במזיד לא יאכל עד מוצאי שבת**, אזוויי אלע אנדערע דרבנן'ס וואס מ'האט געטון שבת.

און ביינאך תקנת ספירות, ס'איז געווארן געמאסר'ט. מ'זאגט נישט אזוויי עפעס א עובד לא מהני.

Speaker 2:

יא.

Speaker 1:

וכן המקדיש או המעריך או המחרים בשבת, איינער איז מקדיש אדער מעריך אדער מחרים בשבת, בין בשוגג בין במזיד מעשיו עשויים. ער האט אויפגעטון.

אין צורך לומר ביום טוב. יום טוב איז זיכער. פארוואס? יום טוב איז גרינגער בכלל אין ענינים וואס האט צו טון מיט עסן, מיט קרבנות.

וכן המקנה לחבירו בשבת, קנינו קיים.

היתר מעשר דמאי בשבת

Speaker 1:

ווייטער, **מעשר את הדמאי**. וואס טוט זיך מיט דמאי? דמאי איז דאך אנדערש ווי טבל, ווייל ס'איז נישט פאר מ'נעמט אראפ די מעשר איז עס נישט מתוקן, און יעצט איז עס מתוקן. ווייל דמאי קען מען דאך עסן בדוחק. אזוויי מ'זעט אין אסאך ערטער אין די גמרא. אבער דמאי איז נישט ממש פסול, ווייל רוב איז יא אז ס'איז געמאסר'ט.

מעג מען יא מאסר'ן בשבת.

Speaker 2:

איבעי מפקינן לחולין.

Speaker 1:

יא, אבער לא, ס'איז א ודאי. אבער עפעס וואס איז ודאי טבל, טאר מען נישט.

Speaker 2:

און אפשר איז דאס די תירוץ פאר די שאלה וואס דו האסט געפרעגט פריער, פארוואס איינער וואס איז נאר א ספק, אויב טבל איז מעשר, פארוואס מעג ער נישט מאסר'ן בשבת. איז מותר, ווייל מ'קען עס לכתחילה עסן. חוץ אויב איינער זאגט אז ער האלט אז ס'איז אזוי ווייט אז ס'איז נישט קיין דמיון אויך נישט, אבער אויב איינער איז נאר מורא לחומרא, דעמאלט איז עס מותר.

Speaker 1:

יא.

דין קורא שם לתרומת מעשר של דמאי או למעשר עני של ודאי

Speaker 1:

איי גוט. **מי שקרא שם לתרומת מעשר של דמאי או למעשר עני של ודאי** – נאכאמאל, אויב איינער האט קורא שם געווען לתרומת מעשר של דמאי, דאס מיינט אז מ'האט שוין געזאגט, ער האט געזאגט אויף איינע פון די עפלעך, דאס זאל זיין די תרומת מעשר פון דמאי. ס'הייסט פון דמאי רעדט מען אז ער האט גענומען תרומת מעשר, ער האט גענומען תרומה פון די מעשר. אדער אן אנדערע מעשר, אז איינער האט געהאט ודאי זאכן וואס איז ודאי נישט גע'מעשר'ט, און ער האט גע'מעשר'ט, אבער ער האט נישט אראפגענומען דעם חלק וואס גייט פאר א כהן, אדער דעם מעשר עני וואס גייט פאר אן עני. **לא יטלם בשבת**, טאר מען עס נישט אראפנעמען פון וואו ס'ליגט, עס אפשיידן בשבת. **ואף על פי שייחד להם מקום קודם השבת**, אפילו אויב ער האט מייחד געווען א מקום, דאס הייסט למשל אלעס ליגט אויפ'ן טיש, און די עפל וואס ליגט ביי די ווינקל, די מערסט רעכטע עפל איז תרומת מעשר אדער מעשר עני. **והרי הם ידועים ומונחים בצד הפירות**, און מ'זעט עס, די שטיקל איז די תרומת מעשר, טאר ער עס דאך נישט נעמען פון דארטן און לייגן ערגעץ אנדערש בשבת.

אבער מ'געט עס נישט פאר'ן כהן שבת. סא די נעמען, אפילו דו קענסט טראכטן די נעמען איז גארנישט, ס'איז שוין פארדעם געווען מעשר, איך האב עס נאר אביסל גערוקט, אבער דאך האט מען עס גוזר געווען ווייל דאס זעט אויס די וויזשועל זאך פון עס אראפנעמען.

ואם היה כהן או עני למודים לאכול אצלו, אויב די כהן אדער די עני זענען געוואוינט צו קומען עסן ביי אים סעודות, אדער סתם קומען צו אים עסן, **הרי אלו יבואו אצלו ויאכלו**, זאלן זיי קומען ביי אים אינדערהיים און עסן דאס, ווייל דאס איז אויך נישט קיין דרך מעשר. דאס איז די דרך פון נעמען געסט.

ובלבד שיודיע לכהן שזה שהוא מאכילו תרומת מעשר, ויודיע לעני שזה שהוא מאכילו מעשר עני. זאל אבער מודיע זיין פאר די כהן אז וואס ער געבט אים איז מעשר אדער תרומה. פארוואס?

הלכה ד (המשך) — מודיע לכהן ולעני; הלכה ה — אסור להפיס; הלכה ו — חשבונות ושטרי הדיוטות בשבת

הלכה ד (המשך) — חיוב הודעה לכהן ולעני

Speaker 1:

ווייל דאס איז אויך נישט קיין דרך מתן מעשר, דאס איז דרך פון נעמען געסט. **ובלבד שיודיע לכהן שזה שאני מאכילך תרומת מעשר, ויודיע לעני שזה שאני מאכילך מעשר עני.** ער זאל אבער מודיע זיין פאר'ן כהן אז וואס ער גיבט אים איז מעשר אדער תרומה. פארוואס?

דאס איז נישט קיין דין אין שבת, דאס איז מסתמא א דין אדער אין... אה, ער זאל אים מודיע זיין אז ס'זאל נישט זיין קיין איסור פון... איך געדענק אז דער רמב"ם איז מסביר אז דאס איז אן איסור פון מועל זיין בתרומה. ער מאכט עס פאר זיין אייגענע, עקזעקטלי, ער נוצט עס פאר זיך אליינס, און ער לאזט יענעם זיין דיין גאסט. אבער טוסטו עס פאר זיך אליינס, טוסטו אויך נישט מאכן א גאסט וואס יענער ווייסט נישט. א מצוה צו געבן פאר'ן כהן אדער פאר'ן עני, נישט נוצן פאר דיין אייגענע סעודה וואס גראדע לאדנסטו איין דעם עני.

מ'זעט אז א מענטש האט א גרויסע נטיה צו זיך באוויזן פאר זיינע געסט. און היינט אויך אין די מידל-איסטערן קולטור איז עס זייער שטארק, אנדערע קולטורס. אז ווען א גאסט קומט, מוז ער זיין א שעף. אזוויי מיר האבן נעכטן געהאט, ער צעברעכט א חבית מיט א שווערד צו ווייזן די ברייטקייט. דא אויך, ער לאדנט אים צו זיך. ניין, דא זאג איך, ער האט הנאה אז ער ווייזט די ברייטקייט. ער גיבט אים בעצם עפעס וואס ס'קומט זיך פאר יענעם. די הנאה מעג מען, וואס מ'טאר נישט איז אז ער זאל נישט בכלל וויסן, כאילו דו נוצט... ביסט מזמין אורחים, ווען איך האב געסט עסן זיי מיט געסט פון מיין אייגענע עסן, נישט איך גיב זיי די עסן. ס'הייסט נישט קיין מתנה, געסט איז נישט קיין מתנה. מ'דארף מאכן פון די ארוחה א מתנה, ווייל אויב איך וועל לאדן געסט צו מיין סעודה, עסן זיי פון מיין סעודה, ס'איז מיין סעודה, נישט זייער סעודה. זיי זאלן נישט אויסווייזן זיך מיין סעודה. אזוי אויך איז דא אזא גניבת דעת אזא... ניין, דאס איז נישט דאס, דאס איז ממש אזוויי ער נוצט מעשר פאר זיין הנאה. נישט פאר זיין הנאה, פאר זיין סעודה. גראדע איז דא א גאסט דארט, ער עסט אויך דערפון, אבער יא, ס'איז שווער. יעדע מאל וואס איך בין געוועזן א גאסט, איז דער גאסט עסט דערפון, אבער ס'איז מיין עסן. דער כהן אדער דער עני האט שוין געמעגט ביינאכט פארשטיין אז דאס איז א טריק וואס ער טוט.

Speaker 2:

אקעי.

Speaker 1:

פונקט ווי ער איז לומד לחם לעת ערב.

Speaker 2:

ניין, לומד לחם לעת ערב איז סתם אזוי. ער טוט אן אנדערע מצוה, הכנסת אורחים. ס'איז דא א מצוה פון הכנסת אורחים.

Speaker 1:

עס מאכט סענס, דער כהן און דער עני איז דער וואס האט נישט די געלט.

Speaker 2:

יא, די כהנים, לוים, האבן נישט באקומען די נחלות, און די עני. סאו אמאל נעמען זיי סתם פון א מענטש א טובה, א סעודה, און אמאל נעמען זיי די מעשרות. אבער זיי דארפן זאגן. דא איז אלץ מדין מעשרות דארף ער אים זאגן, נישט מדין שבת, מדין מעשרות.

Speaker 1:

אקעי. נאך א זאך וואס מען טאר נישט טון.

Speaker 2:

ס'איז דא דאך נאך א חידוש, וואס מען קען טראכטן אז מדין שבת איז א הידור ער זאל נישט זאגן, ווייל ס'איז דא אפשר אן איסור פון מעשרות, וואלט א מענטש געזאגט, "מאך א שווייג, ווייל ס'וועט אויסקוקן ווי ער גיבט מעשרות בשבת." ניין, אלס אן אנדערע דין דארפסטו יא זאגן.

Speaker 1:

יא.

הלכה ה — אסור להפיס

Speaker 1:

ווייטער, **אסור להפיס.** נישט מיינט נישט מפיס מרתא, ס'איז אן אנדערע זאך. להפיס מיינט א פייס, א גורל. מען טאר נישט מאכן א גורל, אדער שפילן בקוביא. מען טאר נישט געמבלען שבת. אויך נישט אין די וואכן, אבער דא רעדט מען פון שבת.

משחק בקוביא, ממכר, ס'איז א סארט... איך וועל זיך נישט פארלאזן אויף דעם. יעדער זאל פרעגן זיין לאקאלן מורה הוראה. ווייל ער רעדט לענגער, קען ער זיך פארלאזן. איך וועל מסביר זיין די למדנות. די למדנות איז אזא אופן אז זיי זאגן אז משחק בקוביא איז מותר, אבער אין די וואכן. שבת איז נישט מותר, ווייל ס'איז מקח וממכר.

אין די וואכן טוט מען עס נישט ווייל ס'איז נישט מקח וממכר, ווייל ס'איז אסמכתא, גניבה. ס'איז נישט מקח, ס'איז נאר ממכר. דו באקומסט נישט, דו גיבסט נאר. אויך איז עס נישט ממכר. מיר רעדן נישט פון די אלע זאכן. ממכר, אה, משחק בקוביא איז ממכר, אדער שטייט דא? עניוועי, שבת טאר מען נישט, ווייל ס'איז מקח וממכר.

דא רעדט ער אפילו מאכן א גורל אויף א דבר הרשות. אה, דא גייט ער שוין זאגן וואס מען מעג יא און וואס מען טאר נישט. דאס איז ווען ער שפילט מיט אנדערע מענטשן. אבער ביי זיך אינדערהיים בשבת מאכט מען אזא, "ווער באקומט די גרעסערע שטיקל חלה?" מען מאכט אזא שפיל פון ווער זאל באקומען א גרעסערע פארשן אדער א קלענערע פארשן. דאס הייסט נישט קיין מקח וממכר. דאס איז א וועג וויאזוי מען שפילט אינדערהיים. מעפי שדים, מבנה, **מנה גדולה כנגד מנה קטנה.** איך ווייס, ער האלט זיינע הענט אין די בעק, ווער גייט באקומען מיט די רעכטע הענט? און דארטן איז די גרעסערע טעלער, די קלענערע נאש. מנה גדולה כנגד מנה קטנה. ער איז נישט מקפיד, ווייל דאס איז דאך מענטשן וואס וואוינען אין איין הויז, און ס'איז נישט קיין מקח וממכר. ווען ס'איז מקח וממכר, איז דער מענטש וואס איז געווארן לאקי, ער באקומט מער נכסים. דא ביסטו כבנו וכבני ביתו, ס'איז דאך איין רשות. דו מעגסט עסן עניוועי אביסל מער. ס'איז נאר א חלק פון א שפיל.

Speaker 2:

אקעי.

Speaker 1:

שטימט?

Speaker 2:

יא, איך ווייס, ס'איז ממש א שפיל, אבער דו וואלסט נישט מקפיד געווען. ס'איז נישט קיין ממש, ער פארקויפט אים זיין שטיקל קעגן זיין, אז ער מאכט א קנין. דער טאטע דיסיידט ווער ס'גייט באקומען די גרעסערע שטיקל פלייש.

Speaker 1:

אקעי. זייער גוט.

הלכה ו — חשבונות בשבת

Speaker 1:

נאך זאכן. **אסור לחשב חשבונות שהן צורך למחר בשבת.** מ'טאר נישט מאכן קיין חשבונות בשבת. חשבונות שהן צורך למחר בשבת. רייט. ס'טייטש, אויסרעכענען זאכן. בין שאתה בא לאסור, לאסור אויסרעכענען אלטע זאכן, אדער לאסור מאכן חשבונות פאר די פיוטשער.

איפכא, **גזירה שמא יכתוב**, ווייל ער גייט שרייבן. חשבונות שרייבט מען. איפכא, **חשבונות שאין בהם צורך, מותר לחשב.** חשבונות וואס האבן בכלל נישט קיין צורך, מעג מען יא. סתם פאר אינטערעסאנטקייט, קילן צייט. א מענטש מעג רעכענען **כמה סאה תבואה הוליך לפלוני**, וויפיל סאה תבואה האט מען אפילו ארויסגעגעבן פאריגע יאר. אדער **כמה דינרים...** א געוויסע יאר, נישט פון יעצט. נישט פון יעצט, פון די יאר, נאר... ווייל יעצט איז נוגע פאר יעצט, פאר טעקסעס, פאר חשבונות. אבער אלס סתם אינפארמעישאן. אדער **כמה דינרים הוציא בחתונת בנו,** דאס איז אינטערעסאנט, דאס איז פון די אלע שמועסן, און דאס איז נאך געבליבן די שמועס וואס מ'רעדט נאך היינט ביי קידוש. וויפיל האט, איך ווייס, דער גרויסער בחור געספענדט ביי די חתונה.

Speaker 2:

דער עורך דין אליינס, יא.

Speaker 1:

יא, יא. וכן יוצא בזה. ושיחה בטילה שאין בהם צורך כלל, איז אין דעם נישטא קיין שיחה בטילה. חשבונות שאין בהם צורך כלל, איז אין דעם נישטא קיין שיחה בטילה.

וכן חשבונות של מצוה, וכן חשבונות של מצוה בכלל. דער רמ"א וויל דיר נישט זאגן אז מ'מעג. אזא גוטס, ער וויל נישט זאגן אז מ'מעג. ער האט רחמנות אויף דיר אז דו פירסט זיך אויף אזוי וואכעדיג, ס'איז א וואכעדיגע זאך. אבער ס'איז נישט קיין איסור. אין די וואכן דארף מען נישט רעדן פאר בטלה, אבער מצד שבת איז נישט ערגער שבת, ס'איז נישט ערגער ווי סתם שבת. שטימט?

Speaker 2:

בסדר.

Speaker 1:

דאס איז טאקע וואס דער רמ"א מיינט מיט די אינטערעסאנטע לשון.

Speaker 2:

יא, איך מיין אזוי. יא, קלאר, קלאר. ס'קען אפילו זיין אז שבת ספעציעל איז דא אן עקסטערע איסור פון זיך מטפל זיין. אה, שלא יאבד ברכה של שבת כדי ברכה של חול. אפשר שפעטער גייט ער איינעם פייערן דעם נעקסטן פייער לעוועל, ווער ווייסט? אבער ס'איז נישט קלאר.

Speaker 1:

מצינו אז ווען קאמערדינער עוסק בצרכי בנו, מעג מען. איינער דארף שמועסן מיט זיין זון, אדער ווייס איך וואס, ער דארף שמועסן מיט א אידל, ער מוז שמועסן מיט יענעם, מעג ער דאך. מ'דארף נוצן שכל. אבער ס'איז אזוי ווי בחול, ער וויל נישט זאגן מ'זאל עס טון.

שטרי הדיוטות בשבת

Speaker 1:

וואס איז **לקרוא בשטרי הדיוטות בשבת?** מ'טאר נישט שבת ליינען שטרי הדיוטות. וואס טייטשט דאס ווארט שטרי הדיוטות? נישט קלאר. נישט שטרות פון... ער זאגט אז דער רמב"ם טייטשט אויף דאס ווארט שטרי הדיוטות, שטרי של מקח וממכר. מ'רעדט נאך דא פון מקח וממכר. אבער ס'קען אויך זיין סתם נייעס, ס'קען אויך אריינגיין. אין פירוש המשניות זאגט דער רמב"ם אז ס'מיינט זולת אלעס וואס איז אויסער ספר הנביאים או פירושיהם.

אלרייט. הדיוטות, בפשטות, ספרים זענען נישט געשריבן געווארן דורך אידן וואס האבן געהאט רוח הקודש.

"שלא יהא כחול ויבוא למחוק". אה, ווייל ער ליינט שטרי הדיוטות, ער ליינט די זאכן פון מקח וממכר, וועט ער וועלן אויסמעקן. אבער ס'איז אינטערעסאנט די לשון "שלא יהא כחול", אזוויו א מינוט פריער האט ער געזאגט "מחשבות של חול". דא איז אבער עפעס מער ווי די געווענליכע "שמא יכתוב".

קען זיין אז דאס גייט צוזאמען, ווייל ער גייט ליינען די שטרי הדיוטות וואס ס'מאכט אים אריינגיין אין א וואכעדיגע מיינדסעט. דו האסט אזוי "שלא יהא כחול", ס'זאל נישט אויסקוקן ווי ס'איז די וואכן, "ויבוא למחוק". פארוואס זאגט ער נישט סתם "שמא ימחוק" אזוויוי "שמא יכתוב"?

ס'איז דא, און פארדעם אין שטרי הדיוטות גייט ער יא שרייבן. ס'איז נישט דא.

Speaker 2:

יא, אבער פארוואס זאגט ער די לשון "שמא ימחוק"? פריער האט ער געזאגט "שמא יכתוב", פארוואס זאגט ער "שמא ימחוק" דא? ער זאגט די לשון "שלא יהא כחול ויבוא למחוק". פארוואס זאגט ער נישט סתם "שמא ימחוק", אזוויוי פריער האט ער געזאגט?

Speaker 1:

ניין, איך מיין אז דאס איז די פראבלעם, אז די הדיוטות'שאפט איז אויך א פארט פון די פראבלעם. אז ער ליינט שטותים אין שבת הייבט ער אן צו מעקן. אויב ס'וואלט געווען הייליגע זאכן, ער קען אויך אויסמעקן, א ספר קען ער אויך אויסמעקן, אבער ער מעקט נישט, ווייל ער זעט הייליגע תורה, און די תורה פאסט פאר שבת. דו ליינסט סיי די נייעס און סיי הייבט אן צו מעקן, הייבט עס אן אויף שטייסט, אזוי מ'האלט איך געצט ווייל עס איז אינטערסאנט ווייל ער האט דזשאסט גלוידט כמחשבות למחל, דא זאגסט ער נאכאמאל, שלא יהיה כחל, עפעס האט ער דא א פראבלעם מיט וואכעדיגע טאפיקס, עמד, עמד, עס זעהט אויס אז דער רב' מיינט זאגן צוויי זאכן, סיי ווייל ס'איז נישט שבתדיג, און סיי ויהו אלום חוק, און אלס שלא יהיה כחל אליין, וואלט ער עס געשריבן שפעטער, ווען ער רעדט וועגן די אוהליג שבטן דער זאכן. סיי וויבאלד עס איז כחל ווי אלום חוק, ווייל ער נישט לעצט זיך זיין שווער, פארוואס א שטערש איינער שלעד, טאר מען יא אליינער, מען קען דאך אויך יוי אלום חוק, דאס איז א וואכעדיגע זאך פירט מען זיך צו מערקן, ווייל אז איינער ליינט א חומש, ער גייט נישט אויסמערקן א שטיקל חומש, עה איך האב שוין געקענט, איך קען שוין דער שטיקל, אז מען מוסט געווען א מערק אויס. אז איך ליין די נייעס, אמאל איז געווען א נגעי, ער האט א פעיפער, אקעי איך קען נישט שוין נישט שטיקל, עמדס מערק עס אויף, מעטס נעצטן די נעקסט שטיקל פארניי... וואס עס איז שוין נישט נוגע, האט מען געמערקט צו קען נישט שרייבן אויף דער פלאץ נייע, וועגן דעם איז דא כותו מוחקים, מען נאזט ליכט אויף. אזוי שטא רעדט די הויז, עט עטער פאר סאמען ריזן אויסמערקן. איך זאג דערפאלסט אז מען עס איז א זאך וואס מען ריזט איין מאל, מען עס מעקסט אויף, מען גייט ווייטער. אזוי וואלט איך... קען אפשר יא זיין אז ער מיינט אז די שלוקא חול איז אזא עקסטערע סיבה נישט סי. נאט שוי. מיט זען.

Speaker 2:

אקעי.

Speaker 1:

אקעי, ס'איז זיכער אז די רעדט עס נישט וועגן דרך כלל, עובדת דרך כלל. עס איז געוועט עס נישט פאר א גרויסן נאפק מינע, די זאג איך. לויט דער, אויב שמים חוקת די זאך, איז היינט וואס עס איז קיינע משמוחק די ציטונג

וואס ער ליינט עס, הייבט זיך נישט אן די שאלה, עס קען זענען אנדערע שאלה פון ביטול תורה, אדער פון עס איז נישט שבת די קפות, נישט קיין שאלה פון דעותי. דער מפרשה הרמב״ל מעמד זאגט די שטאט רעדט יוט אז עס מיינט סייטונג, אז עס מיינט מעג איך מומקור? עס איז דא צוויי פשטים אין די מפרשה מייסניש.

Speaker 2:

אהא.

Speaker 1:

פירוש המשונה זעט אויס יא. מייבט עס נישט. אין די בערש המשנה זאגט כל שענער בין די כות פאר א נביא, עס איז ראשיים עס אלע קרוצה בשבת ווײמט, און אפילו אז דא נעבן חכמות ווי דיעס. עס קומט אויס... איך דער שטיין, דער האט מען נישט געליינט א רוסטאו שבת, אדער אויבער געהאלטן אז עס זענעט די כות פאר א נביא. קרוב לנביא. רייט, קען זיין אז דאס איז יא, א פירוש האסט נבוד דעסן. עס קען זענען אז עס האט צוטוהן מיט ווי שטארק א מענטש איז מכשיף. אויב א מענטש איז זייער סטארק מכשיף א געוויסע סאוועט, ער איז קיינמאל נישט אויסמעגן. אבער די ישראל אגרון דארף מען וויסן, מ'רעדט נישט דא פון א חומש. קיינער איז נישט אזוי... קיינער איז נישט אזוי מחשיב ספר הריטב"א אז ער מעקט נישט. ס'איז נישט קיין אסתר פון דארפן קיינער איז נישט געווען... אויסגעוועקט? אבער ס'איז געווען אז זיי האבן געמאכט א טעות. אבער אין די חומש מאכט עס נישט אויס אפילו מ'האלט אז ס'איז א טעות.

ס'מיינט, מ'קען יא טראכטן דא אז א מענטש וואס האט א סדר אז ער שרייבט אויף אלע ספרים הערות, ס'איז נישט דא מענטשן וואס זייערע אלע ספרים איז אנגעשריבן?

הלכות שבת: שטרי הדיוטות, ביטול בית המדרש, ודיני הצלה מדליקה

הלכה: אסור לקרוא בכתב ההולך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות בשבת

אבער יעצט איז דא א געוויסע... מיר רעדן נישט דא אויף קודש צו אדער... קיינער איז נישט אזוי מחשיב ספרים פון אריסטו אז ער מעקט נישט. ס'איז נישט קיין איסור פון ווארפן, קיינער האט נישט געזאגט אז ער האט זיך געוואקט. אויסגעוועקט? נאר... ס'איז פארנט אויף. אז זיי האבן געמאכט א טעות און... גוט. אבער... אין די חומש מאכט מען נישט אויס, אפילו מען האלט אז ס'איז א טעות.

אבער ס'מיינט, מיר קענען יא טראכטן דא, אז א מענטש וואס האט א סדר אז ער שרייבט אויף אלע ספרים הערות... ס'איז דא מענטשן וואס אלע ספרים איז אנגעשריבן! אפשר האט ער נישט דארט געליען נאר די ספרים וואס ער האט צו דעם געגוג רעספעקט און ער וועט קיינמאל נישט דארט מעקן! איך האב נישט געהערט קיינמאל אז מיט טעות האט ער געשריבן אן אמת, ווייל דער איד געוועגליך ליגט אין לערנען, און ער ליגט אין שבת... אמת, אמת, אמת... א שבת'דיגע זאכן, און ער גייט מיט זיין בעקעדזש אין איין! עס איז אנדערש! לכלל, איך האלט... און שבת ווארפן זיי ארויס די ספר! איך גיי מיט די צדיקים וואס... אדער שרייבן זיי צו אויף א ספר שטותים והבלים אסור לומר, כאח, אדער געבן זיי עס א ווארף ארויס פון די שטוב? שבת שרייבט מען שטוב, און מען עס איז ארויס...

אז היינט אז מען גייט מיט א בעקעדזש שבת, און ווייל שעת מען גייט מיט די בעקעדזש, אז קען מען מיקל זיין פארשידענע אזעלכע דברים וואס ער גייט מיט נישט דערמאנט. אקעי, איך פיי מיך טראכט אויס. ניין, ניין הלכות. עניוועיס, לאמיר גיין ווייל... סתם מיינעמען דאס אן אז מיט א בעקעדזש מעג מען טון מער זאכן? זאל מיר פרעגן די לאקאל מורי הוראה, אויבער דאס איז איך. אקעי, נאר ווייטער. נאר וואס זאגט ראי. ניין, אן זאגט נישט פארלאזן. אקעי, נאר פרוילן. מלכה וויי מוריקה. יא. עס מאלט אזוי זיי בין כוסף? וואס מען ניר דייערם ווייטע זאכן וואס מען קען, וואס דער מונה אדם את ארכיוועות פאר פרוסם בפיבן, וואס מענטש האט א כנע נהאר, א טיש מיטן יעצט, ער דארף רעכענען פארטישן. עס מעגט ער ראכענען אלעס. פֿאַרשן נום־בען, פֿאַרשן נום־בענקל נום־בען. א ולומן א כתב, און מ'זאל עס נישט מאכן, אזוי ווי ווייסט, ביי א קעיטערינג שרייבט מען אויף וועלכע טיש ווי זיצט ווער, מ'טאר נישט געבן, מ'טאר שטאר רידיוט'ס.

אינטערסאנט, מענטשן וואס פראווען א גרויסע אפערעישאן שבת, זייער אפט מ'דארף געדענקען די הלכות, איינער וואס טוט קעיטערינג אדער א זאך אין שבת, דער זענען זייער אפט ווערן ניכשל. רפיכה, היינט אזוי. יא. רפיכה, אום אויב אשייבת חכוכים דארף טרעפן א הענטער. עס איז דא א עצה. קוק, אום אויב אשייבת חכוכים, און עלא טבלו, עלא כותל, פון א צעטל, מוז מען עס ליינען בקול רם. אבער אפשר איינער וואס האט עס אויף אן אופן וואס איז נישט די דוגמא צו הויכעג זיין, א סקרין, איז אן אנדערע שאלה. בוט יא, איך ווייס נישט.

נאך א הלכה, אסור לקרוא, נאך א זאך וואס מ'טאר נישט ליינען שבת. **אסור לקרוא בכתב ההולך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות בשבת.** ווערטער וואס מ'שרייבט אונטער א צורה אדער אונטער א דיוקן, ס'טייטש אונטער א סטעטשו, אויב איינער גייט אמאל אין א מוזעאום, ליגט דארט א קליינע בלעכל אדער א קליינע שטיקל, און ס'שטייט די ��עסקריפשן פון די פענטינג, פון די זאך. זעט אויס אז ס'איז געווען אויך אין די גמרא צייטן דער סדר. און דאס הייסט אויך שטרי הדיוטות.

קודם די חידוש איז, זאלסט נישט מיינען, דו ווייסט, נאר עפעס א קורצע, ס'שטייט נאר דארטן אפאר ווערטער, הייסט עס נישט שטרי הדיוטות. ס'הייסט אויך שטרי הדיוטות. א מענטש וואלט געקענט טראכטן אז די ווערטער אונטער א פיקטשער איז אזויווי א הסבר אויף די פיקטשער, ס'הייסט אזוי ווי קוקן א פיקטשער. ניין, ס'הייסט אזוי ווי קוקן א כתב. דאס איז די ווארט, יא?

איך ווייס נישט, איך בין נישט קלאר. אויב איינער האט א מנהג אז שבת ליינט ער נישט צייטונגען, אבער פיקטשערס פון צדיקים, ווי צדיקים בענטשן ליכט און זענען בודק חמץ, אויך א גרויסע זאך. יא, אבער טארסטו אבער נישט ליינען וועלכע צדיק ס'איז. דו בלייבסט אין די דארק. ניין, פיקטשערס מיינט דא פיקטשערס פון גוים. אה, איך ווייס נישט. עני פיקטשערס. אקעי. אויך וועגן שטרי הדיוטות.

הלכה: אסור לקרוא בכתובים בשבת בשעת בית המדרש

נישט נאר דעם, נאר **אפילו לקרוא בכתובים בשבת בשעת בית המדרש אסור.** ער זאגט א נייע זאך. איינמאל מ'רעדט שוין וועגן... ס'האט נישט אזוי ווי מיט מלאכות דרבנן. אבער איינמאל מ'האט גע'אסר'ט געוויסע כתובים, אז געוויסע זאכן טאר מען יא אדער טאר מען נישט ליינען שבת, זאגט ער אזוי, מ'טאר נישט ליינען כתובים, ס'טייטש כתובים אין די תורה, יא, נביאים כתובים, תנ"ך, בשבת, בשעת בית המדרש. בשעת ווען דער עולם לערנט תורה, לערנט תורה שבעל פה.

בית המדרש מיינט ווען ס'איז דא א שיעור. בית המדרש, נישט בית הכנסת. בית המדרש איז די פלאץ וואו מ'לערנט. מ'האט שוין געלערנט לעצטע וואך, בית המדרש איז נישט קיין טאטע פלאץ וואו מ'לערנט. בית המדרש מיינט ווען מ'מאכט א שיעור. אבער אויף אידיש, לשון חכמים, מדרש איז טייטש א שיעור. סא בשעת וואס דער רב דרש'נט, וואס הייסט בשעת בית המדרש, דעמאלט דארף מען גיין אין שול הערן די דרשה.

זאלסטו נישט זאגן, "יעצט האלט איך אינמיטן ליינען דברי הימים, און מען ווייסט נישט וואס. זייער נישט שייך דא. יא. ניין, אין בית המדרש. זיי זאגן נישט אין מיטן בית המדרש. בית המדרש מיינט נישט א פלאץ, בית המדרש מיינט א שיעור. איך רעד ביים שיעור, אז מ'ווארט אז ער זאל קומען צום שיעור. נישט אז ער זאל זיצן אינדערהיים און ליינען.

ניין, **שלא יאמר** אה, דאס איז מבטל די ענין פון לערנען כתבי הקודש. **שלא יאמר "אלך ואקרא", "אני אשנה בבית המדרש".** ס'איז דאך אפילו זאכן וואס זענען הייליג, למשל, ביי מנחה אדער ביי שחרית, ווען ס'איז די צייט וואס ס'שטייט אין צעטל אז דער רב גייט זאגן א דרשה זעקס אזייגער, טאר מען נישט דעמאלטס לערנען. פארוואס? ווייל א גדיא איז נישט געקומען. ממילא, יעדער איינער גייט זיצן אינדערהיים און ווערן אויס שיעור.

די ווארט איז אזוי: אונז ווילן אז שבת זאל א איד זיך אויפפירן שבת'דיג, ער זאל לערנען תורה און אזוי ווייטער. אלע כתבי וכל האט מען שוין גע'אסר'ט מיט שטר הדיוטות. אבער ס'איז נאך אלץ דא א וועג אז א מענטש קען זיך ארויסדרייען פון קומען צום שיעור און לערנען, וויל "אה, ער לערנט יעצט איוב". ניין, ניין, ניין. קום אין בית המדרש, נישט יעדער איינער זאל זיך זיצן ביי זיך אינדערהיים און ליינען. קום אין בית המדרש און הער אויס דעם רב'ס שיעור.

און "אה, דו קענסט בעסער, דו קענסט אליינס לערנען"? יא, אבער די צווייטע בקתה, יעדער איינער זיצט אינדערהיים, זיי ווערן אויס שיעור. דאס איז דאך זייער ביטול בית המדרש. דו מאכסט נישט נאר דו גייסט נישט זיין אין בית המדרש, וויל דו לערנסט דאך, אבער דו גייסט, וויל דו קומסט נישט, וועט זיך די שיעור מבטל ווערן, וויל יעדער איינער האט אנדערע תירוצים.

זייער וויכטיג צו וויסן, ווען ס'איז דא א שיעור שבת נאכמיטאג, די חכמים האבן געמאכט אן איסור דרבנן צו לערנען כתובים שבת נאכמיטאג, וויל דעמאלטס איז די צייט וואס ס'איז דא א שיעור. די זעלבע זאך ווען ס'איז דא א שיעור, האט ער געזאגט, מ'טאר נישט אפילו לערנען אינדערהיים. ס'איז אן איסור דרבנן צו לערנען, וויל ס'איז פארט פון די שיעור.

וויל נישט וויל דו, אוודאי דו לערנסט עפעס בעסער פון די שיעור, no problem. אבער ווען דו ביסט מבטל די שיעור, איז עס ביטול בית המדרש. ס'איז נישט ביטול תורה, ס'איז ביטול בית המדרש. דו מאכסט חרוב די בית המדרש. ס'איז א גאנצע אנדערע זאך. אקעי, שוין. עד כאן די דרשה פארוואס מ'דארף קומען צו מיין שיעור.

הלכה: נפלה דליקה בחצר בשבת — דיני הצלה

לערנען אונז ווייטער הלכות דליקה. נאך א גאנצע סוגיא. שוין. די נעקסטע איז וואס איז די דין דליקה, מכבה. מ'האט גערעדט מכבה און מבעיר, צוויי מלאכות. מיר גייען יעצט לערנען וואס מ'טאר נישט טון אלס מכבה מדרבנן.

זאגט די רמב"ם אזוי: **"נפלה דליקה בחצר בשבת"** - ס'איז געשען א פייער אין די חצר בשבת. פון וואו פאלט עס? פון הימל. ניין, "נפלה דליקה" מיינט געוועהנליך, אז אמאל איז געווען, ס'איז דא פלעצער וואו ס'איז דא פייער, מ'דארף דאך עס האבן, און אין אויוון ליגט פייער. ס'פאלט אראפ פון די פלאץ וואו ס'ליגט, און ס'הייבט אן ברענען אויף די פלאר, אדער אויף די טעווען וואס ליגט אויף די פלאר. אקעי, איך טראכט אזעלכע זאכן מיט "נפלה דליקה". ס'מיינט אז ס'איז אראפגעפאלן א שטיקל האלץ פון די אויוון, און ס'האט אנגעהויבן ברענען.

"נפלה דליקה בחצר בשבת", איז אזוי, אויסלעשן טאר מען דאך זיכער נישט. איז וואס הייבט יעצט אן דער מענטש טון? הייבט ער אן, ער וויל ארויסראטעווען ווי מער זאכן פון די חצר, זאכן וואס זענען ווערטפול, זיי זאלן נישט ווערן פארברענט.

זאגט ער, **"אחד מציל כל מה שיש בחצר לחצר אחרת שבו עירב"**. דאס הייסט, לכאורה, אויב א מענטש האט געמאכט א... אפילו מ'האט געמאכט א עירוב. דאס הייסט אזוי, אויב מ'האט געמאכט א עירוב, מעג מען טראגן פון איין חצר צו די אנדערע אין די זעלבע מבוי. איז לכאורה וואלט דאך דער מענטש געמעגט ארויסראטעווען אלע זיינע זאכן, וויל מ'מעג טראגן.

זאגט מען אבער נישט. פארוואס? **גזירה, אז אויב גייט ער ראטעווען אלעס פון די חצר, ער גייט זיך אריין אין א שטארקע מיינדסעט אז ער ראטעוועט יעצט, אז ער איז א ראטעווער, ער איז איינער וואס ראטעוועט פייער. ער וועט ראטעווען מיט מער, ער וועט זאגן, "וואס איז דא נאך א שטיקל? לאמיך אויסלעשן." ער וועט פארגעסן אז ס'איז דא אן איסור.**

גזירה שמא יכבה. גזירה שמא יכבה הדליקה כדי שיציל, צו ראטעווען, "מפני שאדם בהול על ממונו". א מענטש איז בהול על ממונו, א מענטש האט א גרויסע נגיעה פאר זיין געלט, אדער ער פארלירט זיך ווען ס'האנדלט זיך פון געלט, זיין געלט, זיין נכסים. וויל אפילו ער הייבט אן מיט א... ער זאגט, "ניין, איך בין אן ערליכער איד, איך גיי קיינמאל נישט אויסלעשן, איך גיי נאר ארויסראטעווען אלע זאכן." אבער איינמאל דו ביסט אין א מיינדסעט פון דו ראטעוועסט יעצט דיין ממונו, "אדם בהול על ממונו", און ער וועט אויסלעשן פייער.

לפיכך, איז וואס האט מען געזאגט, מ'טאר נישט אלעס, וואס יא? **האבן זיי געמאכט אזוי, "לפיכך גזרו שלא יציל אלא מזון שצריך לו לאותה שבת, וכלים שצריך להשתמש בהם בשבת, ובגדים שיכול ללבוש".** נאר די עסן וואס ער דארף פאר יענע שבת, און כלים וואס ער דארף פאר יענע שבת, און בגדים וואס ער קען אנטון.

אינטערעסאנט, בגדים האט מען אביסל... וואס מ'קען אנטון. דאס הייסט, ער קען אנטון יעצט, בשעת מעשה. נישט וואס ער קען אנטון במשך שבת, אזוויו כלים הצריכים לשבת. מ'גייט שוין זען. אקעי, וויל שפעטער גייט ער מסביר זיין מער.

וואס ער נעמט צו, ווייל ווען ער טוט דאס איז ער מסיח דעת פון די עקולות, ער איז מסיח דעת פון אלע אנדערע זאכן, ער טראכט נאר פון יעצט שבת. איינער וואס איז דא א קבר, ער גייט נישט קומען צו אויסלעשן. איך מיין אז ס'איז זייער גוט, ווייל ווען א מענטש טראכט פון וואס ער דארף ראטעווען ווייל ער דארף עס האבן דינסטאג, איז ער אין גאנצן מסיח דעת געווען פון שבת, ווייל ער טראכט א גאנצע צייט פון שבת. אפילו ווען ער ראטעוועט, ער טראכט פון שבת.

דער רמב"ם זאגט נישט לאו דוקא דאס, דער רמב"ם זאגט אז ער איז מסיח דעת, ער טראכט יעצט סתם אז די חכמים ווילן נישט אסר'ן אז דער מענטש זאל בלייבן אפילו אן שבת, אבער דאס אז ער גייט בלייבן א עני ואביון, ער גייט נישט האבן קיין איין כלי מער פאר זיין הויז, דאס שטערט נישט פאר די חכמים וואס האבן געאסר'ט.

קשיא: וויאזוי האבן חז"ל געקענט מאכן אזא חומרא?

הלוואי וואלט איך פארשטאנען וויאזוי די חכמים האבן געטראכט, אדער מוז זיין אז זיי האבן געלעבט אין עפעס אן אנדערע סארט וועלט, ווי ממונו מועט, ער האט דא נאך צוויי כלים. נישט אזוי ווי היינט אז א מענטש האט א הויז וואס איז ווערד א האלב מיליאן דאלער, און ס'קען נישט זיין אז אויף דעם האבן זיי געמאכט די גזירה. ממילא בלייבט נאך די איסור דרבנן פון מכבה זיין, וואס דעמאלטס דארף מען וויסן.

אונז האבן שוין גערעדט אז בכלל היינט איז מען מער מקיל מיט מכבה זיין, ווייל ערגעץ וואו איז עס א סכנה, און אויך ווייל אונז וואוינען צווישן גוים, און אונז ווילן נישט נאכאמאל די מעשיות אין די סמיכות חכמים אז ער האט פארברענט א גאנצע שטאט אין פראנקפורט ווייל... יא, ווייל זיין כוונה אדער עפעס. ניין, יא, אמת, מען פירט זיך נישט די הלכות היינט, מען פירט זיך יא אויסצולעשן אפילו בדרבנן, מען טוט מלאכה דרבנן, מען לעשט אויס.

אבער איך זאג אז אונז צו לערנען יעצט נישט הלכה למעשה. הלכה למעשה שטייט אין משנה ברורה זאל מען פארזיכטיג זיין מיט די הלכה, ווען ס'איז דא א פייער לעשט מען אויס, מען מאכט נישט קיין חכמות. דאס וויל יעדער איינער וויסן אזוי למעשה. אבער יעצט לערנען אונז טעארעטיש, וויל איך פארשטיין די רבנים. וואס איז ראנג?

נעכטן האבן מיר געלערנט, האבן מיר געלערנט אז די חכמים האבן מתיר געווען צו זאגן פאר א גוי, פאר א גוי מעג מען "אל תאמר לו כבה ואל תאמר לו אל תכבה", מען מעג זאגן פאר די גוי אפילו משום חבה אינו מפסיד, זיי האבן געלערנט אין הלכות אמירה לנכרי. פארוואס? ווייל אדם בהול על ממונו האבן זיי מתיר געווען. נו, פארוואס אדם בהול על ממונו האבן זיי געטראפן אזא מאדנע ווילדע חומרא אז ער זאל זיך מייאש זיין פון זיין גאנצע נכסים?

ממילא נראה לי איז דאס, אז ס'קען נישט זיין אז ס'רעדט זיך אין אזא היינטיגע הויז וואס א הויז איז ווערד דארט א האלב מיליאן דאלער, און די נכסים וואס א נארמאלע מענטש האט אין זיין הויז איז ווערד נאך איך ווייס נישט וויפיל געלט, און ער גייט ווערן האומלעסס און איך ווייס נישט, ער

דארף רעדן מיט אינשורענס, איך ווייס נישט. אמאל איז געווען א נארמאלע זאך, ס'איז א פייער, ס'איז א פייער, ס'איז נישט געווען גערעדט פון דעם.

קען זיין אז וועגן דעם זאגט ער די ווארט **"בחצר"**, ער רעדט נישט פון א הויז. א הויז ברענט, יא, א הויז, די גאנצע וועגט, אלעס גייט ברענען. אבער אין חצר, ס'קען זיין אז ס'איז דא א פייער אין חצר, וואס שטייט חצרות זענען וועגן דעם. אבער די ערשטע וויזא זאגן די ענין פון פקוח נפש, אפילו מען האט מורא געווען מען וועט אים הרג'ענען וכו'. ניין, איך מיין אז ס'מוז זיין אז ס'איז געווען עפעס א נארמאלע זאך. ס'איז געווען א נארמאלע... מ'קען זאגן, ס'מוז זיין אז די הלכה איז אזוי, אז מ'קען זאגן פאר א מענטש, לאז זיך אויסברענען.

בקיצור, אין אנדערע ווערטער, ער איז מאבד מזון שטייסטו, דאס, אין דער היים האט ער מזון פאר נאך א גאנצע וואך. נישט אז ער האט מזון, זיין גאנצע פארמעגן און זיין גאנצע לעבן ליגט דארטן. אויף דעם שטייט ער איז מאבד זיין גאנצע פארמעגן?

הלכות שבת – הצלה מדליקה: מזון, לבוש, וכתבי הקודש

דיון בסברא: דער מציאות פון דער הלכה

Speaker 1: יא, א הויז, די גאנצע וועגט, אלעס גייט ברענען. ער זאגט "חצר". דו קענסט זאגן חצרות דידן, די סיבה פארוואס עס שטייט חצרות איז וועגן... אבער איך וויל זאגן די ענין פון אפילו ער איז... אמאל פלעגט מען בכלל נישט היטן פון די ענין פון מצה וכדומה. ניין, איך מיין אז עס מוז זיין אז עס איז געווען עפעס א נארמאלע זאך, עס איז געווען א נארמאלע... עס מוז זיין אז די הלכה... אז מען קען זאגן פאר א מענטש, לאז זיך אויסברענען.

בקיצור, אין אנדערע ווערטער, ער איז מציל מזון שלש סעודות. דאס הייסט, אין דער היים האט ער מזון פאר נאך א גאנצע וואך. נישט אז ער האט מזון, זיין גאנצע פארמעגן, זיין גאנצע לעבן ליגט דארט. אויף דעם וואס שטייט אהל, פארשטייסטו אזא זאך?

Speaker 2: יא, יא, יא.

Speaker 1: עס איז נישט ווערד צו גלייבן. מען זעט אז עס איז דא א גרויסע חיוב. און אויך איז דאך דא א דין אז פאר א מצוה דארף א מענטש מוסר זיין עד שליש מממונו. ווערסטו זאגן אז וועגן א תקנת חכמים וועט ער פארלירן אלעס וואס ער האט? נישט וועגן א תקנת חכמים, די חכמים אליין, זיי זענען דאך געווען מענטשן. די חכמים האבן קיינמאל נישט... מען לערנט גאנץ הלכות שבת, די חכמים לאזן קיינמאל נישט א מענטש סטאק מיט עפעס. א קליינע צער איז ער שוין מתיר. דא, די חכמים האבן אים געהייסן פארלירן זיין גאנצע פארמעגן?

א חולה שאין בו סכנה מעג עובר זיין אויף אלע דרבנן'ס. און נישט נאר דאס, אויב מען ברענט א מענטש'ס הויז היינט, איז אסאך ערגער ווי א חולה שאין בו סכנה. עס קען נישט זיין, עס מוז זיין אז עס רעדט זיך פון אן אופן... אונז לעבן נישט אין די וועלט וואס די הלכה איז געזאגט געווארן.

אזוי, כך נראה לי בסברא. אבער מען האט שוין עניוועי מתיר געווען. אויך היינט איז דא עפעס וואס... איך ווייס נישט אויב מען זעט עס שטארק נתברר. היינט איז אנגענומען אז סמאוק איז זייער זייער דעינדזשערעס. סאו א בלאק אראפ האט א מענטש וואס האט עזמע יעצט שטארבן. היינט איז אן אמת'דיגע סיבה אז א פייער איז אייביג אן אמת'דיגע סכנה.

Speaker 2: אקעי, אקעי, על כל פנים.

Speaker 1: סאו אונז לערנען די היסטארישע הלכה, וואס איז געווען בשעת וואס מען האט זיך געפירט וועג זייער שטרענג.

Speaker 2: ניין, עס איז נישט קיין היסטארישע הלכה, עס איז די הלכה אזוי ווי עס שטייט אין שולחן ערוך. אונז דארפן מיר וויסן, מיר זאלן מאכן סדר מיט די היינטיגע מציאות.

מהר"ם שיף'ס אופן

Speaker 1: סאו וויל דער רמב"ם הייסט איז... סאו דער מהר"ם שיף זאגט אזוי, ער טרעפט מיר אן אופן וואס דער חידוש פון די משנה ברורה זעטער אדער דער רמ"א זעטער איז נישט נוגע, ער איז נאר מתיר.

Speaker 2: אהא, איך ווייס וואס, וויל ממילא וועט ער טאקע פארברענען זיין הויז.

Speaker 1: נאר וויסן, עס וועט נישט זיין פון דעם אויך, ער פילט מחלל זיין א פיקוח נפש יענער... אבער דא איז אויך זייער שווער דאס וואס ער זאגט "ואם לא עירבו". אפילו אויב ער האט נישט געמאכט אן עירוב, אפילו ער האט נישט געמאכט אן עירוב, רעדט מען דאך אויך נאר אן איסור דרבנן, יא?

Speaker 2: סאו עס איז נישט קיין חילוק.

Speaker 1: ס'נישט קיין רשות הרבים, אבער ער קען רופן א קאל, יא. דא איז ער דער רבונו של עולם, ער קען דא אליין רופן א קאל?

Speaker 2: ער קען דא אליין רופן, יא.

Speaker 1: ס'איז נישט קיין פשט אז ער האט נישט קיין וועג.

Speaker 2: אקעי.

הלכה כ"א: מזון שלש סעודות

Speaker 1: סא, מאי מציל מזונות? די גמרא פרעגט, די שמיעס דארט וואס מ'דארף פאר יענע שבת, וואס איז די גדר? די גמרא זאגט אזוי: **אם נפלה דליקה בליל שבת, מציל מזון שלוש סעודות**, ער דארף נאך האבן פאר אלע דריי סעודות. **הראוי לאדם לאדם, הראוי לבהמה לבהמה.**

Speaker 2: לבהמה דארף אויך האבן דריי סעודות שבת? אלע זאכן!

Speaker 1: ומאי ניהא, עטרה וגבר ויוסף, ואף למוצא אחרית.

Speaker 2: אה, ער מיינט צו זאגן פאר די מענטשן שלוש סעודות, און פאר די בהמות וואס איז ראוי פאר די בהמות, יא, אקעי.

Speaker 1: מאי ניהא, וויל אפשר מ'דארף דא זאגן נאר מ'עסט דריי סעודות א טאג, נאר שבת עסט מען... ניין, מיר האבן געלערנט אז געוועגליך עסט מען צוויי סעודות, שבת עסט מען דריי סעודות.

Speaker 2: פארשטאנען, אקעי.

Speaker 1: ואף למוצא אחרית, צפרא, **מניחה מצילין מזון שתי סעודות, ובמנחה מצילין מזון סעודה אחת.**

Speaker 2: או שיט.

הלכה כ"ב: כלי אחד – דער גדר פון איין מאל טראגן

Speaker 1: **במה דברים אמורים? במציל לכלי אחד מרובה**, אז דעמאלטס דארף ער מערערע דא דריי סעודות, אדער ער האט א כלי מוציא יא באמת, אבער אין דעם זעלבן כלי ער דארף מאכן צוויי טריפס...

אבל מוציא כלי אחד לצוותת, ווי לאנג ער נעמט עס נאר איין מאל אין איין כלי, איין מאל אפילו ס'איז פאר עטליכע סעודות, מותר.

Speaker 2: דאס איז וואס מיר האבן פריער ביי די הלכות פונעם חובל, ס'איז דאך מותר אויב ער טראכט א מוציא...

Speaker 1: ער ריקט אראפ, ער זאגט איין מאל, איין מעשה מיט איין כלי.

הלכה כ"ג: ביישפילן פון כלי אחד

Speaker 1: למשל **סל מלאה כיכרות**, ער האט א גאנצע באסקעט פיל מיט, אסאך, א באסקעט, כ'ווייס וואס א כלי, פיל מיט ברייטלעך, אפילו פאר עטליכע סעודות. **או עיגול של דבילה**, א גאנצע רעדל פונעם דבילה (וואס ס'האט געגוג פאר אפאר וואכן), **חבית של יין** (זעלבסט א פאר חיים).

נאך א זאך: **קערה תניא, ופורס טליתו, וקובץ וכל מה שיכול להוציא**, ער האט אויסגעשפרייט זיין טלית, ער האט אריינגעזעצט דארט וואס ער קען, **ומוציאם מלאים**, יא.

Speaker 2: ער מעג דאך נאר איין מאל?

Speaker 1: איין מאל פילט ער זיין סעודה, אויך איז מותר.

הלכה כ"ד: עומד לאחרים — באו והצילו לכם

Speaker 1: אה, יעצט קען מען לערנען, אויך אזוי ווי ענדליכע חרמים וואס מיר האבן געלערנט פריער ביי די חובות, טאקע. איידער נאר איין מענטש ער קען אומקערן דריי סעודות, ס'רופט אויף די גאנצע עולם, ער זאגט **עומד לאחרים, באו והצילו לכם**, קומט ראטעוועט פאר ענק, און יעדער איינער איז ראטעוועט, כמו שהוא צריך לו.

דיון: דער בעל הבית מוז מרשה זיין

Speaker 2: אוי, כלי אחד... עומד לאחרים, זאגט נישט עומד לאחרים, ער האט אן עובד געזאגט לאחרים...

Speaker 1: אקעי, ס'איז ווי פיל...

Speaker 2: אבער אזא די טוטערס, לאמיר זען וויאזוי מיר רעכענען זיך אפ מיט זיי נאך שבת. קודם רעדט פאר יעדער, מען יעדער נעמען אויך א דריי סעודות אדער לויט וועט פארסטארט ס'איז, אדער איין כל וואס פיקט אפילו א גרויסע זאך, ברייה של מצלי, יעצט זיין, ס'וואלסט זיך געווען עדלייקעסט, נעך וואן עפקער. אומ'ל רצי מעשיל לכחי'טאווינעסט, טאמער דער מעשיל איז א גוטער, ער זאגט יא, ס'איז טאקע מיין, ס'איז עפקער, אבער איך וויל עס נישט, איך וויל עס צוריקגעבן פאר דיר, מיטלע ליטשמענו, אחרא שבת, שכר אמאל. נאך שבת בעט ער אים, אבער ארבעט פאר זיין תרחץ, איך ווער עס געשלעפט שבת צו יענעם זאכן.

דיון: שכר שבת — א פארנעם דיון

Speaker 1: פאר איינס איז שכר שבת, דו עס נישט קיין א שכר שבת פארוואס. שכר אן איינס של מלכה ועל איתר, לא צוהלה מקום ערבן, מען דרייסט דאך דא א אופן וואס איז בכלל מוטער דארטשלעפן. ס'איז אכטעל איז דא איתר דרבנים פאר די בעלי בת, צו נעמען מער ווי וואס ער דארף, אבער דער צווייטער מענטש האט שוין קיין שום מוסר, מילא מעגן ערנעמען סכר שבת, איז די אינטערסאנט, אבער סכר שבת האט צו טון מיט טון א מלכה. סכר שבת איז אן עקסטרע זאך.

Speaker 2: שטייסט מיין, סכר שבת איז אויף צו טון עפעס. אבער דו האסט גארש געטון. וואס דו האסט געטון? און האסט געטון איינ... יעדע מאל ווען מ'רינגט איינער אויף שבת, טוט ער א זאך וואס מיטטערט איר שבת, און נשטאט. איך שטאם אזוי. און אויך דעם איז דאך דא א לוחה פון סכר שבת. שטייסט מיין קשע? וואס זיי האבן געלערנט וועגן סכר שבת איז א בעיבי סעט?

Speaker 1: יא.

Speaker 2: מען טוט אויך גארנישט, מען טאר נישט. אויב עס איז חוץ, אויב עס איז מיט עפעס א עבלעה וכו'. לא ברעלי. פארשטייסט מיין קשע?

Speaker 1: איך פארשטייט וואס דו פרעגסט, יא. סכר שבת איז עפעס א פארני קשע. עס קיין, וויל ס'איז נישט קיין... סכר שבת איז עפעס וואס עס איז ענלעך צו מאסער מטן, צו עפעס ענלעך צו באקומען בצאל. דאס איז דאך א זאך וואס איז געשען איין מאל זאך. עפעס פארשטיי איך נישט. וויל עס געטראכט אז אפשר וועגן... איידער מגרמישן זאגט אז דאס גייט נישט אויף דעם בכלל. דאס איז איינער של מלכה גייט אויף דעם.

Speaker 2: פארוואס יעדער איינער מעג? פארוואס מיר געט דער איינער?

Speaker 1: וויל ס'איז בכלל נישט קיין ניסור, במילא. אבער מיר זעט אויס ס'איז אינדערזאנט.

דער רמב"ל זאגט אז די העטער אז מענטשן מעגן מצל ולמזון, איז נאר אויב ער האט געזאגט. אבער א מענטשן האט נישט גייען און ראטעווען פון יענעמ'ס פייער מיט דעם שבת.

Speaker 2: פארוואס נישט?

Speaker 1: וויל ער הייבט אן עמי לך זכות מצל. איך מיין פארוואס וויל ער טראכט אז דער עמי לך ערם איז וויל ער האט אז יענער האט עס אים צוריקגעבן. ניין, אבער ס'זעט דא אויס ווי נאר דעמאלטס איז כאי לחזכות מצל מוזו שצחים לויב. ער זאגט נישט אז וואן עס איז געשער'ס אין א פייער מעג יעדער איינער קומען אריינער. אז יעדער איינער מעג נאר, קען מען דאך נישט מחייב זיין א צווייטן צו געבן מער, וויל ער איז נישט בעל הממון, ער איז נישט דער בעל הבית.

Speaker 2: אה, דאס איז די ווארט. אבער לויט ווי דיר וואלט געדארפט שטיין "עומד לאחרים".

Speaker 1: אה, דאס מיינט עס. אקעי. אפשר דארף מען בכלל ליינען מיט א חולם? עס שטייט נישט קיין ניקוד דא, עס שטייט חצר.

Speaker 2: וואס תורות?

Speaker 1: יא, גלאט תורות. אה, איך זאג דאך אז מיר געזעט אויס פאר זיכער אז דער חרם רופט ער וויל ער האפט אז זיי גייען עס צוריקגעבן. פאר דעם שטייט דאך די נעקסטע הלכה. וויל נישט גייט זיי אן. אדער סתם, זיי זענען הונגעריג, זיי ווילן מער ברויט.

הלכה כ"ה: פת נקי vs. פת שאינו נקי

Speaker 1: אקעי, נאך א הלכה. **התחיל בפת נקי, אינו חוזר ומטיל פת אינו נקי**, ער קען נישט פארלאזן גוטע ברויט פאר שבת. אבער פארקערט, יא, **אויב ער האט אנגעהויבן צו נעמען פת אינו נקי**, וואס ער האט געגומען נישט גוטע, דאס הייסט מעורב יא, דאס הייסט מיט די מורסן וכדומה, **חוזר ומטיל**, ער קען זאגן, "איך וויל פאר שבת, איך וויל אויף די שבת א בעסערע קוואליטי", און ער מעג עס טון. אויב ער איז קלוג, טוט ער פארקערט, וויל...

ומה שמקפידין מה שאוכלים ביום כיפור ערב שבת, שמצילים ביום כיפור מה שצריך לשבת, ומקפידין בערב שבת. פארוואס? וויל ער האט שוין געקענט אנגרייטן. ער האט דאך געקענט אנגרייטן ערב יום כיפור, און ער האט שוין געקענט אנגרייטן ערב יום כיפור, און ער האט שוין געקענט עסן שבת. אבער איינער וואס מאכט שבת, ער איז מקפיד, פארוואס? וויל ער עסט נישט יום כיפור, ער האט זיך נישט געמוזט צוגרייטן. ואין צריך להקפיד לשבת ויום טוב, פארוואס? וויל יום טוב האט ער שוין געקענט אנגרייטן. סא די אלע טענות איז אויף די עסן וואס ער דארף זיך יעצט זארגן, נישט אויף די אלע פארמעגנס. ניין.

Speaker 2: דא זעעסטו קלאר אבער אז לשבת אפילו גייט ער אראפ צו עסן דעם מענטש, נישט אז ער גייט דארפן מאכן א חלוקה און גיין צו די...

Speaker 1: יא, מ'רעדט דא פון דעם מענטש וואס זיין שאדן איז די עגל של דבילה. די חידוש איז אז ער מעג האלטן די גאנצע עגל. מ'רעדט נישט דא פון א סעיף פון מיליאנס.

Speaker 2: אקעי.

הלכה כ"ו: הצלת לבוש — לובש כל מה שיכול ללבוש

Speaker 1: מהו מצה ללבושו? וואס איז מיט לבוש? האט מען געזאגט פריער אז ער מעג נעמען ב' אוכל מה שצריך לשבת, ולבוש מה שיכול ללבוש. וואס זאגט ער אזוי? **ער מעג לובש כל מה שיכול ללבוש, ונושא ועוטף כל מה שיכול, עד שיגיע לישוב.** ער טוט זיך אן וויפיל ער קען.

דא איז דאך א גרעסערע חומרא, אז וועש האט מען אים בכלל נישט מתיר געווען צו ארויסטראגן מיט זיינע הענט, נאר אנגעטון, דרך לבוש, וואס דאס זאל ער מעגן טראגן אויף רשות הרבים.

Speaker 2: אקעי, וויל די איסור איז, די גאנצע איסור איז... אבער די אנדערע זאכן מעג ער נעמען אין זיין הענט. ער דארף נישט אריינבייסן אין די ברויט, איך ווייס נישט וואס.

Speaker 1: אמת, אמת, אמת. ס'איז אינטערעסאנט. ער נעמט דאס נישט אלס א חומרא. און אויך טוט ער פאר די אנדערע זאכן, און לחיים בועד יוציא לך, און יעדע איינער. פארוואס מ'גייט אוועק פון דעם? וויל ער קען

זאגן וויפיל וועש ער דארף פאר שבת, אבער דא איז דאך א גרעסערע קולא. ער זעט אז אמאליגע צייטן האט מען בכלל נישט געטוישט אום שבת וועש. ווער טוישט וועש אום שבת?

Speaker 2: יא, נאך, דאס איז פאר שווערע שבת נאכמיטאג, אדער וואטעווער, מענטשן טוישן. בפרט איז אין אכט אויף שבת, ווי דו טוישן לאמיר זאגן מענטשן.

Speaker 1: אבער דא איז דא א קולא, איז אויך דא א חומרא אז ער דארף עס אנטון און אזוי ארויסגיין, נישט ער קען נישט טראגן אין זיין הענט. אבער ער מעג יא, וויפיל ס'פעלט אויף אים, הייסט עס אזוי ווי אלעס וואס ער גייט היינט גיין שבת.

דיון: קשיא אויפ'ן רמב"ם — ס'שטייט נישט אז ער קען אויסטון און צוריק אנטון

Speaker 2: ס'שטייט נישט אין רמב"ם אויך אז ער קען עס אויסטון און צוריק נאכאמאל אנטון? ס'איז אויב נישט לויט די משנה, די רמב"ם זאגט נישט וואס די הלכה איז. למשל, ביי עסן שטייט נישט כל מה שיוכל לאכול, א מענטש איז א גרויסע זאך, אלעס וויפיל ער קען אריינרוקן אין א שבת. מ'זאגט נישט אזוי. וואס ער קען עסן, קען ער עסן. מ'רעדט דאך, מ'נעמט דריי סעודות, מ'זעט נישט אז וויפיל א נארמאלע מענטש קען אריינרוקן אין א שבת. די זעלבע זאך איז דא, וויפיל ער קען אנטון. אמאליגע צייטן איז געווען אזעלכע פרעסערס.

Speaker 1: יא, און וויפיל מ'דארף, מ'ווייסט נישט עפעס אז ס'איז א פראבלעם.

Speaker 2: פרעגט מיסתמא בן דרוסאי, אויב אמאל איז נישט געווען קיין פרעסערס. בן דרוסאי האט געמאכט רעיר זיין סטעק זאכן.

Speaker 1: אקעי, וואטעווער, ואידך זיל גמור.

Speaker 2: און אויך פאר די לבוש קען מען זאגן בואו והצילו לך, און יעדע איינער, כל אחד ואחד בורח כפי יכולתו, ומוציא ורישו בידו. און די זעלבע זאך, ס'איז אנצונעמען הפקר זאכן, און קענען די זעלבע דין ווי די מאכל, אז זיי ווילן קענען זיי עס צוריקגעבן און נעמען געלט פאר דעם.

הלכה כ"ו (המשך): הצלת כתבי הקודש

Speaker 1: נאך א זאך וואס מ'מעג מציל זיין, זייער וויכטיג. חוץ וואס מ'מעג מציל זיין זיין מזון און זיין לבוש, מעג מען אויך מציל זיין כתבי הקודש. אלע כתבי הקודש וואס זענען אין חצר, מעג מען נעמען צו אן אנדערע חצר אפילו שלא עירבו. דא כתבי הקודש איז נאך ערגער, די מאכל און די לבוש דארף מען עס טון מיט אן עירוב. אבער די כתבי הקודש מעג מען אפילו אן אן עירוב, אבער בתנאי שלא יהיו מובאות שלוש מחיצות לרוח אחת. ווי לאנג ס'איז נישט קיין עירוב, ס'איז נישט קיין עירוב חצרות, אבער מחיצות האט עס יא, ס'האט דריי מחיצות לרוח אחת, ס'פעלט נאר די עירוב חצרות, די שיתופי מבואות, דאס מעג מען. אבער וועלכע כתבי הקודש? דאס איז שוין א כרמלית למשל האט מען נישט געטארט, מ'האט נאר מציל געווען דארטן וואו מ'מעג ממש, וואס איז נאר א חומרא.

והוא שיהיו כתובים אשורית ובלשון הקודש. די כתבי הקודש דארף זיין געשריבן אשורית און בלשון הקודש. אבל אם היו כתובים בכל לשון, או בכתב אחר, או בלשון אחר, או בצורת כתב און לא הוציאו, ואפילו לא הושם עירוב. ווייל עס האט נישט קיין קדושה, און דעמאלטס האט עס נישט קיין קדושה.

זאגט דער רמב"ם יעצט, בכל לשון לקוראה בה, אפילו אין די וואכן.

הלכות הצלת כתבי הקודש מפני הדליקה (המשך) — כתבים שאינם אשורית ובלשון הקודש, ספר תורה שנמחק, ותיק הספר

כתבי הקודש שאינם כתובים אשורית ובלשון הקודש

Speaker 1: מען איז נאר מטהר דארט ווי מען מעג ממש, וואס איז נאר א חומרא. **והוא שיהיו כתובים כתבי הקודש אשורית ובלשון הקודש.** אבער אויב איז געשריבן בכל לשון, ס'איז אן ארטסקראלל ספר, או בכתב אחר, אדער אין אן אנדערע כתב, אדער אין אן אנדערע שפראך, אדער אין אן אנדערע צורת הכתב, **אין מצילין אותן, ואפילו היה שם עירוב.** ווייל ס'האט נישט קיין קדושה, דעמאלטס האט עס נישט קיין קדושה.

זאגט דער רמב"ם יעצט, **ובחול אסור לקרות בהם**, אפילו אין די וואכן טאר מען נישט ליינען די כתבי הקודש וואס שטייט אין אן אנדערע שפראך. פארוואס? סתם פשוט ווייל מען טאר נישט. מ'טאר נישט ליינען ארטסקראלל, איך ווייס נישט.

אונז האבן געלערנט אז אפילו קריאת שמע קען מען זאגן בכל לשון. מ'קען נישט האבן א סידור בכל לשון? א כתבי הקודש, א חומש, א ספר תורה. אה, כתבי הקודש, ער רעדט דא פון ספר תורה. אבער וואס איז טאקע פשט? אונז האבן געלערנט אפילו וועגן מגילה. אה, מגילה איז טאקע נישט כשר אויב ס'איז נישט געשריבן בלשון הקודש. אקעי.

אבער ס'איז אינטערעסאנט, מ'איז יוצא קריאת שמע אין אן אנדערע שפראך, אבער ווען ס'איז געשריבן אין אן אנדערע שפראך האט עס נישט קיין שום קדושה? אקעי.

אסור לקרות בהם, אלא מניחן במקום התורף ויעלו מעליהם. ס'איז נישט קלאר, דאס דארף מען לערנען אין אנדערע פלעצער. איך זע אז ס'שטייט אין כל כתבי, ס'שטייט לעבן די הלכה פון ראטעווען פון פייער. זאגט ער, מ'דארף עס נישט ראטעווען.

Speaker 2: יא, יא, וואס זאל עס נישט פארברענען, דארף נישט פארברענען. דארף נישט, הייסט. יא.

Speaker 1: יוונית טעארעטיש וואלט יא געהאט א קדושה, אבער דער רמב"ם האט שוין געשריבן אין הלכות ספר תורה אז היינט איז נישטא קיין יוונית אויף דער וועלט, ממילא זאגט ער נישט די הלכה. אזוי זאגט דער מגיד משנה, אז אמת, די כוונה איז, לויט די שיטה וואס דער רמב"ם פסק'נט, וואלט יוונית יא געדארפט זיין א קדושה, אבער דער רמב"ם ברענגט נישט די הלכה ווייל ער האט שוין געזאגט איינמאל אז ס'איז נישטא.

פשט איז לויט דעם, ווייל מ'טאר נישט ראטעווען קיין שום... נאר אויף א ספר תורה וואלט מען געמעגט ראטעווען.

דיסקוסיע: פארוואס מ'טאר נישט ראטעווען אנדערע כתבים

Speaker 2: פארוואס מ'טאר נישט ראטעווען קיין שום אנדערע כתבים? ס'איז דאך אסור דברים שבכתב אי אתה רשאי לאמרם על פה.

Speaker 1: דאס איז דאך געווען א חומש, מ'זעט אין די רמב"ם מ'מעג לייגן א חומש אויף... דאס שטייט נישט לפיכך. אבער די חומש איז אויך געווען געשריבן אשורית.

Speaker 2: אזוי ווי היינט אונזערע ספרים איז נישט אין אשורית.

Speaker 1: אונזערע ספרים איז אויך דא אשורית, דאס איז נישט די שאלה. אשורית מיינט נאר די אנדערע שפראך, נישט די אנדערע... איך מיין נישט דאס איז די הלכה. איך שטיי, ס'מוז זיין אז די שורות איז גראד, נישט דאס מאכט עס אשורית. אבער אויב איז למשל מיט אונזערע אידיש, דו וועסט שרייבן אידיש האנטשריפט לשון, איז עס נישט כתב לשון הקודש.

אבער די מפרשים זאגן, די ראשונים זאגן, אז דאס איז נאר בימיהם וואס מ'האט טאקע פלעגט ווערן טועה אין די דין פון דברים שבכתב אי אתה רשאי לאמרם על פה. היינט וואס מ'איז שוין מתיר געווען צו שרייבן אלעס, ממילא מעג מען שוין מתיר זיין אלעס.

אבער לויט'ן רמב"ם קומט אויס גאנץ שארף, אז מ'טאר נישט ליינען כתבי הדיוטות טאר מען נישט ליינען, כתבי קודש וואס איז נישט אין אשורית. סך הכל, די איינציגסטע זאך, אדער קענסטו גיין אין בית המדרש הערן די שיעור פון די רב, אדער קענסטו ליינען א ספר תורה, א כשר'ע ספר תורה, די גאנצע הלכות ספר תורה. דאס לערנט מען, נישט עפעס אנדערש. און א משניות טאר מען אויך נישט שרייבן, א סידור טאר מען נישט שרייבן די אלע זאכן. ס'איז אסור.

די הלכה איז פון דעמאלטס. אויף וואס טאקע זאגט נישט די רמב"ם אין די הלכה? ווייל די רמב"ם ברענגט אין די הלכה... איך מיין צו זאגן, די רמב"ם נאכדעם וואס מ'האט מתיר געווען... ס'שטייט נישט אין די גמרא אז מ'האט שפעטער מתיר געווען די אלע זאכן, מ'דארף אליין מאכן די חשבון. אבער די רמב"ם, ס'איז קלאר אז אפשר וואלט די רמב"ם געטראכט נאך אלטע הלכות, איך ווייס נישט. לאמיר ענדיגן די הלכות ווייטער.

כתובים בסם ובסיקרא

Speaker 1: **הואיל וכתובים בסם ובסיקרא**, ס'שטייט נישט מיט די געוועגליכע דיו וואס איז כשר, וואס איז שטארק, וואס איז שווארץ, וואס איז קיימא. סתם סיקרא איז א רויטע פעינט וואס האלט זיך שטארק. **אבל הואיל והן כתובים אשורי ובלשון הקודש, מצילים אותן.** ס'דארף נישט האבן אלע דיני ספרי תורה, ס'דארף נאר האבן די דיני ספרי תורה פון אשורי בלשון הקודש, וואס מאכט עס אשורי.

הגליון של ספרים

Speaker 1: **הגליון של ספרים שלמעלה ושלמטה,** די גליון בספרים, די אויבן.

Speaker 2: יא.

Speaker 1: אזוי ווי שבין פרשה לפרשה, ווי שבין דף לדף, וואס מ'לאזט איבער ליידיגע רווח. ווי שבתחילת הספר, ווי שבסוף הספר, ווי שבסוף הספר זיי איבער ווי ווי סוף ספר תורה, האט דער רמב"ם מיט זאגט וויפיל מ'לאזט איבער ביי א ספר נאכדער ווייטער. איין מציאור אלוהסם.

וואס רעדט מען דא?

Speaker 2: ווערסט איז אפגעשניטן?

Speaker 1: אויב פרעגסט א די גוטע שאלה.

Speaker 2: אום נעכטך. יא. עס מוז זיין, ווייל עס איז גענעקטערט. די קרידונגער אויפגעסטער, האט עס לאזן דאס פארברענט ווערן. עס איז אינטערעסאנט א עליכער וועל. פארוואס זאל מען נישט אפשניידן? עס דארף דאך זיין דארטן. יא. א ספר תורה איז כשר. א. סאר האט עס אנגעשניטט געווארן. עס האט א קדושה נאך אלץ. יא. פארוואס זאל איינער האבן אזא זאך? ס'זער באלאנגט אויף די ספר תורה. מען זיך, אז מען האט געווען צו, ווייס נישט. מאכט זיך נישט. א. א. א. מ. ציון לויט. דער רב האט זאגט, ווי. דער מייגער איז מייגער.

Speaker 1: דער רב לייגט צו אז ס'מוז זיין עס אפגעשניטן, ווייל נישט איבעסט גערעכנט מאכט שוין קיין סענט. מען דארפט נישט יעצט שניידן, די נאר ראטעווען די כשרי. אקעי.

ברכות וקמיעין

Speaker 1: **הברכות והקמיעין.** הברכות והקמיעין. ס'איז אן איינער געשריבן א סידור, עס האט געשריבן הברכות מיט די רבנים. אדער, עס האט געשריבן הברכות מיט רבנים, אפילו פסוקים שמות, און שרייבט שמות, ומענינות הרבה של תורה שרייבט אריין אין דעם פסוקים איינער עצהילט די נוסדים בני דלייק, און מ'ראטעוועט זיי נישט פון די דלייק, עס האבן נישט קיין קדושה, עס איז נישט וויכטיג, דא איז שטו שרייבן בכלל.

היינט וויבט מ'שרייבט ווייטער די זעלבע הלכה, און יא, נישט נאכדעם אין די חלקות ועדים, מ'זעהט וועגן קמיעות, פאלסט דא וואו זאגן אז אויף קמיעות איז נישט קיין איסור מחיקת השם, וואס ווי איך ווער דא א עשר נחלץ צו שרייבן די קמיע. עניוועיס, אויב עס איז דא א פסוק אדער השם דערין, איז שוין מחיקת השם מ'צו שרייבן די קמיע. אקעי, אבער פריער האבן מיר עס געלערנט א וועג גיין מעג טראגן דעם קמיע, גיי איר פארשטייען, אין דרום נאו, אויב עס א קמיע שטען מלכה מעג מען עס טראגן, אבער פארברענט, עס זאל פארברענט ווערן, אקעי.

ספר תורה שיש בו ללקט שמונים וחמש אותיות

Speaker 1: **ספר תורה שיש בו ללקט שמונים וחמש אותיות,** דאך טברת לייב, עס איז א תורה וואס עס איז אויסגעמעקט, ס'פעלט אסאך אותיות, ס'איז שוין מיטישטיש אדער פסול, אבער איז דא 85 אותיות איז עס פון א... אבער איז א כסה הכל, אבער דער 85 אותיות איז גאנצע ווערטער, **אפילו בכללן יגר שהדותא**, וואס הייסט ווערטער וואס איז אויף נישט נאכדעם הקודש, **וכן אם היתה בו פרשה, שאין בה שמונים וחמש אותיות, יש בה אותיות**, אויב ס'איז דא א פרשה, ס'איז דא פ"ה אותיות איז דאך א שיעור פון א פרשה. א שיעור, אפילו ס'איז נישט קיין גאנצע פרשה, אבער ס'איז געבליבן אזויפיל. אדער אויב ס'איז געבליבן א גאנצע פרשה, אפילו ס'איז א קליינע פרשה, "ויבא עמלק" איז א קליינע פרשה. **אדער יש בה הזכרות,** די פרשה דא שמות, אזויווי די פרשה פון "ויאמר ה' אל משה לאמר", איז דאך דא צוויי פסוקים אין די פרשה.

Speaker 2: צוויי פסוקים, יא. די קורצסטע פרשה, יא.

Speaker 1: די פרשה פון "ספר פני עצמו", איבער די שיידנדיגע מראות. יא, אבער ס'איז דאך א פרשה. ס'איז א פרשה פסוק.

ומצילין אותה מפני הדליקה. איינמאל ס'איז א גאנצע פרשה, אפילו ס'איז א קורצע, אדער אפילו ס'איז נישט קיין גאנצע פרשה, אבער ס'איז געבליבן פ"ה אותיות, איז דאך דא א חשיבות, קדושה, און די הלכה איז מצילים אותה מפני הדליקה.

תיק הספר

Speaker 1: גליון טאר מען נישט ראטעווען, אבער די תיק הספר מעג מען יא. זייער אינטערעסאנט. די גליון האט מען דאך אפגעשניטן. די תיק איז אויך אפגעשניטן פון די ספר.

Speaker 2: ניין, די תיק איז נישט אפגעשניטן פון די ספר. ס'איז ארויסגענומען פון די תיק.

Speaker 1: מ'טאר נישט ראטעווען די גליונות. אקעי, איך פארשטיי אז מ'טאר נישט ראטעווען אפגעשניטענע גליונות, אפילו ס'איז געווען מוגה.

אבער ס'איז טאקע זייער אינטערעסאנט אז דער רמב"ם שטייט אין דיך אין יורה דעה, דער רמב"ם האט דאך געזאגט אז מ'טאר נישט ראטעווען זיין אייגענע ספר מפני הדליקה. ס'איז זייער פאני. די הלכה איז דאך געבויט אויף דעם אז מ'האט נישט קיין קדושה, אבער מ'טאר נישט ליינען. אזויווי ער זאגט, אפילו בחול טאר מען נישט ליינען אין די תורה וואס איז נישט געשריבן אשורי. פארוואס זאגט נישט דער רמב"ם גארנישט? איך ווייס נישט. צריך עיון. מ'דארף טראכטן טאקע וואס דער רמב"ם'ס די זאכן פון דליקה איז א גרויסע פלא.

אקעי, עד כאן השיעור.